

ลักษณะทางสังคม วัฒนธรรม และระบบเศรษฐกิจ สมัยใหม่ของชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียว (พ.ศ. 2525-ปัจจุบัน)

การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง องค์กร กลุ่ม สถาบัน ชนชั้น พฤติกรรมรวมถึงความสัมพันธ์ ที่มีกับสภาพแวดล้อมของชาวชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวช่วงเวลาประมาณ 30 ปี (พ.ศ. 2525-ปัจจุบัน) มานี้ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมข้าวของชุมชนเป็นอย่างมาก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นสามารถศึกษาได้จากประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

สภาพทั่วไป

ชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวจากสภาพโดยทั่วไปมีการ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากโดยเฉพาะ 30 ปีมานี้ (พ.ศ. 2525- ปัจจุบัน) ถนนหนทางที่เป็น ถนนดินมีการพัฒนามาเป็น ถนนดินลูกรัง (พ.ศ. 2517) และกลายมาเป็นถนนลาดยาง (พ.ศ. 2525) ในส่วนสะพานไม้ที่เชื่อมระหว่างคลองในชุมชน และระหว่างชุมชนได้เปลี่ยนมาเป็นสะพานปูน (พ.ศ. 2530) การสัญจรไปมาที่ใช้เรือไปมาหาสู่กันเริ่มลดน้อยลงอย่างมาก ระยะแรกของการ เปลี่ยนแปลงเข้าสู่สมัยใหม่นั้นเริ่มมีรถยนต์โดยสาร “รถสองแถว” จากแปดริ้วเข้ามารับผู้โดยสาร ในชุมชน และชุมชนใกล้เคียงเพื่อเข้าแปดริ้ว และเพื่อเดินทางต่อไปยังเส้นทางอื่น ๆ มีความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ทำให้เกิดระบบการลำมีการขยายตัวไปยังชุมชนต่าง ๆ ทำให้ความต้องการในเรื่องระบบอุปโภคและบริโภคมีการเติบโตยิ่งขึ้นเมื่อมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย

ลักษณะภูมิประเทศของชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวในปัจจุบัน

การแบ่งเขตการปกครองตามรูปแบบใหม่ทำให้ทั้งสองชุมชนมีลักษณะภูมิประเทศที่แตกต่างกัน

ภูมิประเทศ ชุมชนสีขาว

ทิศเหนือ	ติดตำบลบางกะไห อำเภอมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันออก	ติดบ้านปากคลองขุนทด ตำบลกอไผ่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศใต้	ติดบ้านคลองสีเขียว ตำบลกอไผ่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันตก	ติดบ้านปากคลองสีเขียว ตำบลกอไผ่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา

พื้นที่ชุมชนสีขาว

พื้นที่ทั้งหมดของหมู่บ้านรวม 2,206 ไร่ 1 งาน 31 ตารางวา แยกออกได้เป็น

พื้นที่เลี้ยงสัตว์	จำนวน 378 ไร่ - งาน 36 ตารางวา
พื้นที่ทำนาและไม้ล้มลุก	จำนวน 1,722 ไร่ 3 งาน 91 ตารางวา
พื้นที่ทำสวน	จำนวน 12 ไร่ 1 งาน 03 ตารางวา
พื้นที่อยู่อาศัย	จำนวน 80 ไร่ - งาน 18 ตารางวา
พื้นที่ว่างเปล่า	จำนวน 12 ไร่ 3 งาน 83 ตารางวา

คิดเป็นพื้นที่ทำนา และพื้นที่ ร้อยละ 78.08%

ภูมิประเทศชุมชนสีขาว

ทิศเหนือ	ติดชุมชนสีขาว ตำบลก้อไผ่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันออก	ติดชุมชนสีขาว ตำบลก้อไผ่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศใต้	ติดบ้านคลองสี่เขียว ตำบลก้อไผ่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันตก	ติดบ้านปากคลองพระยาสมุทร ตำบลก้อไผ่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา

พื้นที่ชุมชนสีเขียว

พื้นที่รวมทั้งหมด 2,534 ไร่ 73 ตารางวา สามารถแยกออกได้ คือ

พื้นที่เลี้ยงสัตว์	จำนวน 14 ไร่ 2 งาน 12 ตารางวา
พื้นที่ทำนาและไม้ล้มลุก	จำนวน 2,284 ไร่ 2 งาน 29 ตารางวา
พื้นที่อยู่อาศัย	จำนวน 115 ไร่ 1 งาน 40 ตารางวา
พื้นที่ว่างเปล่า	จำนวน 4 ไร่ 41 งาน 48 ตารางวา
โรงงานอุตสาหกรรม	จำนวน 79 ไร่ 2 งาน 51 ตารางวา

คิดเป็นพื้นที่ทำนา พื้นที่ล้มลุก ร้อยละ 90.14

พื้นที่เขตการปกครองชุมชนสีขาว

ชุมชนสีขาวขึ้นอยู่กับเขตการปกครองทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลก้อไผ่ และเทศบาลตำบลก้อไผ่ การตั้งบ้านเรือนของชุมชนในพื้นที่ 2,206 ไร่ 1 งาน 31 ตารางวา จะอยู่กันอย่างกระจัดกระจาย โดยประชากรที่อยู่ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลก้อไผ่จะอยู่บริเวณถนน อบต.ก้อไผ่ เรื่อยไปจนถึงถนนทางหลวงชนบท จช.3001 ส่วนประชากรที่ตั้งรกรากอยู่ใน

เขตการปกครองของเทศบาลตำบลกอไผ่จะอยู่บริเวณสองฝั่งคลองของคลองประเวศบุรีรมย์เรื่อยไปจนถึงถนนทางหลวงชนบท จช. 3001 ทั้งทิศเหนือ ทิศใต้ ทิศตะวันออกและทิศตะวันตก ประกอบไปด้วยบ่อเลี้ยงกุ้ง บ่อเลี้ยงปลานานาพรรณ พื้นที่ทำนาและทำสวนจำนวนน้อยมากในเรื่องของความสัมพันธ์ทางเครือญาติจากการสำรวจพบว่า มีจำนวนนามสกุลเดียวกันที่มีจำนวนมาก ลดหลั่นกันลงมาเพียง 3-4 นามสกุล ได้แก่ นามสกุลใจดี ช้องจิต และรุ่งอรุณ

การสำรวจประชากรของหมู่ที่ 2 ชุมชนสีขาวจากการตรวจสอบจากทะเบียนบ้าน สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (กรกฎาคม พ.ศ. 2554) มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 165 ครัวเรือน

ตารางที่ 4-7 จำนวนประชากรชุมชนสีขาว ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2554

(เขตการปกครององค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลตำบลกอไผ่)

ปี พ.ศ. 2551			ปี พ.ศ. 2552			ปี พ.ศ. 2553		
ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
743	832	1,575	747	852	1,599	755	860	1,615

หมายเหตุ: สถิติจำนวนประชากรขึ้นอยู่กับเขตการปกครอง (ชุมชนสีขาวได้ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลกอไผ่ และเทศบาลกอไผ่)

จากตารางที่ 4-7 สถิติจำนวนประชากรของชุมชนสีขาวระหว่างปี พ.ศ. 2551-2553 พบว่าจำนวนประชากรทั้งเพศชาย และเพศหญิงมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ประชากรเพศชาย ในปี พ.ศ. 2551 มีจำนวน 743 คน และในปี พ.ศ. 2552 มีจำนวน 747 คนเพิ่มขึ้น 4 คน และปี พ.ศ. 2553 ประชากรเพศชาย 755 คน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2552 จำนวน 8 คน ส่วนจำนวนประชากรเพศหญิง ในปี พ.ศ. 2551 มีจำนวน 832 คน ปี พ.ศ. 2552 มีจำนวน 852 คนเพิ่มขึ้น 20 คน ส่วนในปี พ.ศ. 2553 มีจำนวน 860 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2552 จำนวน 8 คน

ตารางที่ 4-8 จำนวนครัวเรือนชุมชนสีขาว ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2553

ปี พ.ศ.	พ.ศ. 2551	พ.ศ. 2552	พ.ศ. 2553
จำนวนครัวเรือน	152 ครัวเรือน	154 ครัวเรือน	165 ครัวเรือน

หมายเหตุ: สถิติจำนวนครัวเรือนตรวจสอบจากพื้นที่เขตการปกครององค์การบริหารส่วนตำบลกอไผ่ และเทศบาลตำบลกอไผ่

จากตารางที่ 4-8 สถิติจำนวนครัวเรือนของชุมชนสีขาว มีจำนวนครัวเรือนเพิ่มขึ้นเป็นลำดับในปี พ.ศ. 2551 จำนวนครัวเรือน 152 ครัวเรือน ปี พ.ศ. 2552 มี 154 ครัวเรือน และปี พ.ศ. 2553 มีจำนวนครัวเรือนเพิ่มขึ้นเป็น 193 ครัวเรือน เพิ่มขึ้นจากครัวเรือนปี พ.ศ. 2552 จำนวน 11 ครัวเรือน

การถือครองที่ดินโดยรวม

พื้นที่ของชุมชนสีขาวมีพื้นที่รวม 2,206 ไร่ 1 งาน 31 ตารางวา แยกได้ดังนี้

พื้นที่เลี้ยงสัตว์ จำนวน 378 ไร่ – งาน 36 ตารางวา

พื้นที่ทำนาและไม้ล้มลุก จำนวน 1,722 ไร่ 3 งาน 91 ตารางวา

พื้นที่ทำสวน จำนวน 12 ไร่ 1 งาน 03 ตารางวา

พื้นที่อยู่อาศัย จำนวน 80 ไร่ - งาน 18 ตารางวา

พื้นที่ว่างเปล่า จำนวน 12 ไร่ 3 งาน 83 ตารางวา

การถือครองที่ดินเพื่อการทำนา

ชุมชนสีขาวมีครัวเรือนที่ทำนาเป็นอาชีพหลัก และรายได้เสริมจากอาชีพอื่น ๆ รวมทั้งหมด 95 ครัวเรือนแบ่งเป็นที่ดินของตนเอง 52 ครัวเรือนที่ดินเป็นของตนเองรวมเข้า 19 ครัวเรือน และเป็นที่เช่าอย่างเพียงอย่างเดียว 24 ครัวเรือน

พื้นที่เขตการปกครอง

ชุมชนสีเขียวยู่เฉพาะในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลกอไผ่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา

ประชากร และจำนวนครัวเรือน

ชุมชนสีเขียวยังอยู่เฉพาะเขตการปกครององค์การบริหารส่วนตำบลกอไผ่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา การตั้งบ้านเรือนของชุมชนในพื้นที่ทั้งหมด 2,534 ไร่ 73 ตารางวา ประชากรอยู่กันอย่างกระจุกกระจายบริเวณริมถนน อบต. กอไผ่ 3 และริมฝั่งคลองสีเขียว ทั้งทิศเหนือ ทิศใต้ ทิศตะวันออก และทิศตะวันตกประกอบไปด้วยพื้นที่ทำนา บ่อเลี้ยงปลา นาพันธุ์ บ่อเลี้ยงกุ้ง ปลูกพืชยืนต้น และพืชล้มลุกบริเวณริมคันนา ได้แก่ มะพร้าว น้ำหอม ตะไคร้ ในเรื่องความสัมพันธ์ทางเครือญาติ จากการสำรวจพบว่า มีจำนวนนามสกุลเดียวกันมีจำนวนลดหลั่นกันลงมา มีเพียง 3-4 นามสกุล ได้แก่ เมฆใหญ่ สวัสดิ์ แก้วกล้า (เมฆใหญ่ เล็กสวัสดิ์ มีจำนวนใกล้เคียงกัน) และแก้วกล้า การสำรวจประชากรภายในชุมชนคลองสีเขียวจากการตรวจสอบทะเบียนบ้านสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (8 พฤศจิกายน 2553) มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 192 ครัวเรือน

ตารางที่ 4-9 จำนวนประชากรชุมชนสี่เขียว ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2553

ปี พ.ศ. 2551			ปี พ.ศ. 2552			ปี พ.ศ. 2553		
ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
443	451	884	435	462	897	427	460	887

หมายเหตุ: ตรวจสอบจากพื้นที่เขตการปกครององค์การบริหารส่วนตำบล

จากตารางที่ 4-9 สถิติจำนวนประชากรชุมชนสี่เขียว ปี พ.ศ. 2551-2553 จำนวนประชากรเพศชาย มีจำนวนที่ลดลงเป็นลำดับ โดยในปี พ.ศ. 2551 ประชากรเพศชาย มีจำนวน 443 คน ปี พ.ศ. 2553 มีจำนวน 435 คน ลดลง 8 คน ส่วนจำนวนประชากรเพศหญิง ปี พ.ศ. 2551 มีจำนวน 443 คน ปี พ.ศ. 2552 มีจำนวน 462 คน เพิ่มขึ้น 11 คน ส่วนในปี พ.ศ. 2553 มีจำนวน 460 คน ลดลง 2 คน

ตารางที่ 4-10 จำนวนครัวเรือนชุมชนสี่เขียว ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2553

(เขตการปกครององค์การบริหารส่วนตำบล)

ปี พ.ศ.	พ.ศ. 2551	พ.ศ. 2552	พ.ศ. 2553
จำนวนครัวเรือน	191 ครัวเรือน	192 ครัวเรือน	193 ครัวเรือน

หมายเหตุ: ตรวจสอบตามพื้นที่เขตการปกครององค์การบริหารส่วนตำบล

จากตารางที่ 4-10 สถิติจำนวนครัวเรือนของชุมชนสี่เขียวมีจำนวนครัวเรือนเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-2553 เป็นลำดับโดยมีจำนวนครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2551 ที่มีจำนวน 191 ครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2552 จำนวน 192 ครัวเรือน และปี พ.ศ. 2553 จำนวน 193 ครัวเรือน

การถือครองพื้นที่การเกษตร

ชุมชนสี่เขียวมีครัวเรือนทั้งหมด 69 ครัวเรือน มีที่ดินเป็นของตนเอง 17 ครัวเรือน มีที่ดินเป็นของตนเองรวมการเช่า 8 ครัวเรือน และมีที่ดินเป็นที่เช่าเพียงอย่างเดียว 44 ครัวเรือน

ศูนย์กลางของชุมชน

จากการสำรวจชุมชนสี่เขียวมีศูนย์กลางของชุมชน คือ โรงเรียนวัดสี่เขียว ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร้านค้าในชุมชน

ระบบครอบครัวและเครือญาติ

ชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวในแบบสมัยใหม่ (พ.ศ. 2525-ปัจจุบัน) ระบบครอบครัวและเครือญาติมีลักษณะเป็นแบบครอบครัวเดี่ยว ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นผู้ที่มารักรากอยู่ในตำบลกอไผ่มานานแล้วโดยมีเชื้อชาติไทย สัญชาติไทยและนับถือศาสนาพุทธถึงร้อยเปอร์เซ็นต์ และใช้ภาษาภาคกลางในการสื่อสารจะมีการใช้ภาษาที่แตกต่างกันอยู่บ้าง คือ การใช้ภาษาท้องถิ่นภาคอีสาน โดยเป็นคนต่างถิ่นที่เข้ามาประกอบอาชีพรับจ้างในชุมชน ซึ่งจากการสำรวจครอบครัวทั้งสองชุมชนลักษณะของครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยวเกือบทั้งหมดจะยังคงหลงเหลือเพียง 2-3 ครอบครัวเท่านั้นที่ยังคงความเป็นครอบครัวแบบขยาย ส่วนครอบครัวเดี่ยว หรือครอบครัวขนาดเล็ก ที่เป็นอยู่จะมีสมาชิกในแต่ละครอบครัวจะประมาณ 3-5 คน โดยมีสมาชิกเพียง 2 ช่วงอายุคน อันประกอบด้วย พ่อแม่และลูก (ลูกที่เป็นสมาชิกของครอบครัวอาจจะเป็นบุตรบุญธรรมก็ได้) นอกจากนั้นการอยู่ร่วมกันของบรรดาญาติ พี่น้อง ยังมีการสร้างบ้านอยู่ภายในบริเวณเดียวกันแยกเป็นครอบครัวย่อย โดยสมาชิกที่อยู่ร่วมกันนั้นเป็นสมาชิกภายในครอบครัวที่มีความเชื่อมโยงเป็นเพียงญาติพี่น้อง ลุงป้า น้าอา หรือคนที่รู้จักกัน นอกจากนั้นการเกิดขึ้นของครอบครัวยังมาจากวิธีการสมรสเพราะการเกิดขึ้นของครอบครัวจะต้องสมรสและการสมรสทั้งหญิงและชายในทางสังคมวิทยา ชายและหญิงจะแสดงตนให้สังคมได้รับรู้ว่าจะอยู่ร่วมกันโดยปฏิบัติตามกฎหมายและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ใช้อยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ ในปัจจุบันการสมรสเป็นแบบัวเดียวเมียเดียว คือ ผู้สมรสจะเป็นหญิงหรือชายจะมีคู่สมรสได้เพียงคนเดียว ซึ่งปรากฏว่า ชาวชุมชนสีขาวผู้สมรสมีโอกาสนในการเลือกคู่ครองได้อย่างเสรี พ่อแม่หรือ ผู้ปกครองมีบทบาทในการเลือกคู่ครองน้อยมากหรือแทบไม่มีเลย การเลือกคู่ครองอาศัยความรักชอบพอใจเป็นการส่วนตัวเป็นหลัก เช่น นิสัย ทศนคติ รสนิยมหรือค่านิยมที่ตรงกันซึ่งการเลือกคู่ครองของชาวบ้านในชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวส่วนใหญ่การเลือกคู่ครองนิยมเลือกคู่สมรสภายในชุมชน และชุมชนใกล้เคียง คนต่างจังหวัดหรือจังหวัดอื่น ๆ มีน้อยมาก และเมื่อมีการสมรสไปแล้วส่วนใหญ่จะอยู่ครองเรือนกันอย่างยาวนาน ส่วนการอยู่ด้วยกันก่อนการแต่งงานมีเป็นจำนวนมากส่วนใหญ่จะเป็นพวกวัยรุ่นแต่ไม่มีความยั่งยืน และในที่สุดเลิกกันไป การตั้งครอบครัวหลังการแต่งงานมีทั้งการที่ฝ่ายหญิงไปอยู่บ้านของฝ่ายชาย และฝ่ายชายเข้าไปอยู่บ้านของฝ่ายหญิงทั้งนี้ขึ้นอยู่กับในแต่ละครอบครัวได้พิจารณาถึงความเหมาะสมของครอบครัวว่าบ้านของฝ่ายไหนมีความต้องการให้ฝ่ายชายเข้าไปอยู่ในบ้านของฝ่ายหญิงมากน้อยเพียงใด และฝ่ายใดต้องการให้ฝ่ายหญิงหรือฝ่ายชายเข้ามาอยู่ในบ้าน การสร้างบ้านขึ้นใหม่ภายหลังการสมรสจึงมีจำนวนน้อยมาก ส่วนครอบครัวใดต้องการที่จะมีการสร้างบ้านหลังใหม่ส่วนใหญ่จะมีการสร้างเมื่อเวลาผ่านไปแล้วถึง 2 ปี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความไม่พร้อมทางด้านเศรษฐกิจโดยมองว่า ควรจะมีการสร้างฐานะให้มีความมั่นคงใน

การเริ่มต้นใหม่ของครอบครัวเสียก่อนหรือการมีสมาชิกใหม่เพิ่มเติมเนื่องจากความคับแค้นภายในบ้านที่อยู่กับครอบครัวเดิมส่วนความสัมพันธ์ทางครอบครัวชุมชนสีขาวและชุมชนสีเขียวมียุคความสัมพันธ์ค่อนข้างดี ปัญหาที่เกิดขึ้นมีน้อย ความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างพ่อ แม่ ลูก มีความใกล้ชิดสนิทสนม มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดียังคงมีการติดต่อไปมาหาสู่ซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือลงแขกเมื่อต้องการความช่วยเหลือแต่ก็ลดน้อยลงเนื่องจากในปัจจุบันความทันสมัยและเทคโนโลยีได้เข้ามาเกี่ยวข้องในการประกอบอาชีพเพื่อการดำรงชีวิตเพิ่มมากขึ้น เช่น เครื่องมือที่ใช้ทางการเกษตร การปลูกข้าว การดำนา เครื่องนวดข้าว เครื่องเกี่ยวข้าวส่วนเครื่องมือที่ใช้ทางการเกษตรยังคงมีการหยิบยืมแต่ก็ลดน้อยลงอย่างมากเนื่องจากเครื่องมือที่นำมาใช้มีความล้ำสมัย

ระบบการปกครองของชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียว

ปัจจุบันชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียว อยู่ภายใต้รูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น และการปกครองส่วนท้องถิ่น การปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นระบบการปกครองของชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวนั้นจะเป็นทั้งเทศบาลตำบล กอ และองค์การบริหารส่วนตำบล กอ ส่วนที่เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล กอ จะปกครองเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล และในส่วนที่เป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เป็นการปกครองส่วนภูมิภาคที่ให้การดูแลช่วยเหลือราษฎรภายใต้อำนาจการปกครองของอำเภอ และจังหวัดโดยผู้ว่าราชการมียุคอำนาจสูงสุด การปกครองส่วนท้องถิ่นของชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวที่อยู่ในรูปแบบของเทศบาลตำบลนั้น เคยถูกจัดตั้งขึ้นเป็นสุขาภิบาลด้วยการอาศัยความตามมาตรา 4 และมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. 2495 และประกาศใช้โดยกำหนดให้เป็นสุขาภิบาลลงวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2499 มาก่อน จนกระทั่งเมื่อมีการประกาศเป็นสุขาภิบาลแล้วรัฐบาลโดยกระทรวงมหาดไทยได้มีการยกเลิกและแก้ไขปรับปรุงเรื่อยมาอีกหลายฉบับนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2499 ได้แก่ พระราชบัญญัติสุขาภิบาล (ฉบับที่ 2) ปี พ.ศ. 2511 , พระราชบัญญัติสุขาภิบาล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2528 จนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลมาเป็นเทศบาลตำบล เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติเทศบาลที่ประกาศใช้ใหม่ในปี พ.ศ. 2542 ก็ยังคงมีการแก้ไข เช่น ในปี พ.ศ. 2543 มีการแก้ไขพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 11) และในปี พ.ศ. 2546 มีการแก้ไขพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) จนกระทั่งล่าสุดในปี พ.ศ. 2552 ได้ให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติเทศบาลด้วยเหตุผลอันเนื่องมาจากความไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เช่น เรื่องการจำกัดสิทธิของประชาชนในเรื่องสิทธิของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และสิทธิของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งจากการปรับปรุงแก้ไขเรื่อยมาจนกระทั่งในปัจจุบันฉบับปี พ.ศ. 2552 นี้ ลักษณะเนื้อหาและความสำคัญของการปกครองในรูปแบบของเทศบาลตำบล ตำบล กอ ที่ใช้เป็นระบบการปกครองของชุมชน

สีขาว และชุมชนสีเขียว ประกอบไปด้วย 2 สภา คือ สภาเทศบาล และนายกเทศมนตรี สภาเทศบาล จะทำหน้าที่ทางด้านนิติบัญญัติ ให้กับเทศบาลโดยสมาชิกของสภาเทศบาล (ส.ท.) ได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนจำนวน 12 คน (สภาเทศบาลเมือง 18 คน และเทศบาลนคร 24 คน) อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้งจากสมาชิกสภาเทศบาลตามมติของเทศบาล โดยหนึ่งปีจะมีสมัยประชุมสภา เทศบาล 4 สมัย สมัยละไม่เกิน 30 วัน ถ้าจะมีการขยายเวลาต่อไป อีกต้องได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด นอกจากการประชุมสมัยสามัญแล้วหากมีความจำเป็น เพื่อประโยชน์ของเทศบาลสามารถขอเปิดประชุมวิสามัญได้ สมัยประชุมวิสามัญมีกำหนดไม่เกิน 15 วัน แต่ถ้าจะขยายออกไปอีกจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด และการประชุมสภา เทศบาลนั้นต้องประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกเท่าที่มีอยู่จึงจะนับว่าเป็นองค์ประชุมของ เทศบาลตำบลกอไผ่ ดังนั้นการที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบลสมาชิกทุกคนต้องมาจาก กระบวนการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนซึ่งในปัจจุบันชุมชนสีขาวเป็นชุมชนที่อยู่ในเขตการ ปกครองของเทศบาลตำบลกอไผ่ซึ่งประกอบสมาชิกจำนวน 12 ท่าน ได้แก่ นายมนัส คงคาย ประธานสภาเทศบาล นายอนุวัตร เลียงผา รองประธานสภาเทศบาล นายภูมิใจ ใจดี สมาชิกสภา เทศบาลเขต 1 นายสนธิ กองแก้ว สมาชิกสภาเทศบาลเขต 2 นายมนัส เครือพันธุ์ สมาชิกสภา เทศบาลเขต 1 นายการะเวก ม่วงคำ สมาชิกสภาเทศบาล เขต 1 นายภูมิธรรม นวมนิม สมาชิกสภา เทศบาลเขต 2 นายจันทงค์ เสือดี สมาชิกสภาเทศบาลเขต 1 นายไพวัลย์ งามจำ สมาชิกสภาเทศบาล เขต 1 นายสรชัย ชัยศรี สมาชิกสภาเทศบาลเขต 1 นายปานเทพ เครือพิบูลย์ สมาชิกสภาเทศบาลเขต 2 และนายสมหวัง อ่อนละมุน สมาชิกสภาเทศบาลเขต 2

ส่วนนายกเทศมนตรี เป็นตำแหน่งฝ่ายบริหาร ที่ได้มาจากการเลือกตั้งทางตรงจาก ประชาชน การเข้ามาดำรงตำแหน่งนั้นมีผลตั้งแต่วันที่ได้รับการเลือกตั้ง มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี โดยไม่จำกัดวาระการดำรงตำแหน่ง นายกเทศมนตรีสามารถแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีที่มีชื่อ สมาชิกสภาเทศบาล และมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นนายกเทศมนตรี ได้ตามเกณฑ์ คือ ไม่เกิน 2 คน (เทศบาลเมือง 3 คนและเทศบาลนคร 4 คน) นอกจากนั้นนายกเทศมนตรียังสามารถแต่งตั้งเลขานุการและที่ปรึกษานายกเทศมนตรีซึ่งไม่ใช่ สมาชิกสภาเทศบาลได้จำนวน 2 คน (เทศบาลเมืองไม่เกิน 3 คน และเทศบาลนครไม่เกิน 5 คน) ซึ่งในปัจจุบันเทศบาลตำบลกอไผ่มีนายกระเทียม ช้องจิต เป็นนายกเทศมนตรี โดยได้รับ การเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่เดือน มีนาคม พ.ศ. 2555 นายคมกฤต ม่วงคำ เป็นที่ปรึกษา นายกเทศมนตรี นายพจน์ การดี รองนายกเทศมนตรีนายมนต์ สีดี รองนายกเทศมนตรีและ

นายชัยยศ เรืองผลา เลขานุการนายกเทศมนตรีสภาเทศบาลตำบลกอไผ่ นอกจากจะแบ่งส่วนราชการออกเป็น 2 ส่วน คือ สภาเทศบาล และนายกเทศมนตรี ในการรับผิดชอบต่อการบริหารงานเทศบาล เทศบาลตำบลกอไผ่ยังมีโครงสร้างองค์กร (สภาเทศบาล) แบ่งส่วนการบริหารราชการต่าง ๆ อันประกอบไปด้วยนักบริหารส่วนงานที่มีนายพ่ายพ บันทอง นักบริหารงานเทศบาล นางมาลีวัลย์ นาเขียว นักบริหารงานสาธารณสุข นางปรานี ไม้เหมือนนักบริหารงานคลัง นางนภา น้อมน้อย นักบริหารการศึกษา นายจรัส เศรษฐศักดิ์ นักบริหารงานสวัสดิการสังคม นายประจักษ์ เสือน้อย นักบริหารงานช่าง นักบริหารงานเหล่านี้และบุคคลที่มีความเหมาะสมกับตำแหน่งทางเทศบาลจะถูกส่งเข้าไปทำหน้าที่กำกับดูแลในส่วนอื่นขององค์กร ได้แก่ สำนักปลัดเทศบาล งานป้องกัน กองคลัง กองช่าง กองสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม กองการศึกษา กองสวัสดิการสังคม สถานชนานุบาล (โรงรับจำนำ) และโรงเรียนเทศบาลกอไผ่บุรีรัมย์ ส่วนอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล สภาเทศบาล และนายกเทศมนตรีจะมีอำนาจ ดังนี้

อำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 13 พ.ศ. 2552 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล คือ

1. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
2. ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
3. รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอย

และสิ่งปฏิกูล

4. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
5. ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
6. ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
7. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
8. บำรุงศิลปะ และจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
9. หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

อำนาจหน้าที่ของสภาเทศบาล

สภาเทศบาล มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. เลือกประธานสภาเทศบาล และรองประธานสภาเทศบาล เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง หรือ มีมติให้ประธานสภาเทศบาลหรือรองประธานสภาเทศบาล พ้นจากตำแหน่ง
2. เลือกสมาชิกสภาเทศบาลตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญของสภาเทศบาลและเลือกตั้งบุคคลผู้เป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญของสภาเทศบาล

3. รับทราบนโยบายของนายกเทศมนตรี ก่อนนายกเทศมนตรีเข้ารับหน้าและรับทราบ รายงานผลการปฏิบัติงานตามนโยบายที่นายกเทศมนตรีได้แถลงไว้ต่อสภาเทศบาลเป็นประจำ ทุกปี

4. มีมติให้สมาชิกสภาเทศบาลพ้นจากตำแหน่งได้ ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

5. ให้ความเห็นชอบร่างเทศบัญญัติ ร่างงบประมาณประจำปี และร่างเทศบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมของเทศบาล

6. ในที่ประชุมสภาเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาลมีสิทธิตั้งกระทู้ถามนายกเทศมนตรี หรือ รองนายกเทศมนตรี เสนอญัตติของเปิดอภิปรายทั่วไปโดยมีการลงมติ

7. ในกรณีกิจการอื่นใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของเทศบาลหรือประชาชนใน ท้องถิ่นสมาชิกเทศบาลจำนวน ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่ หรือนายกเทศมนตรี สามารถเสนอต่อประธานสภาเทศบาลเพื่อให้มีการออกเสียงประชามติได้ และประกาศให้ ประชาชนทราบโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติซึ่งการออก เสียงประชามตินี้ให้มีผลเป็นเพียงการให้คำปรึกษาแก่สภาเทศบาล หรือนายกเทศมนตรีในเรื่องนั้น และการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของสภาเทศบาลมาจากการประชุมของสภาเทศบาลเป็นหลัก

อำนาจหน้าที่ของนายกเทศมนตรี

นายกเทศมนตรี มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ก่อนเข้ารับหน้าที่นายกเทศมนตรีต้องแถลงนโยบายต่อสภาเทศบาล โดยไม่มีการลง มติหากไม่สามารถดำเนินการได้ให้ทำเป็นหนังสือแจ้งต่อสมาชิกสภาเทศบาลทุกคน และจัดทำ รายงานผลการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อสภาเทศบาล เป็นประจำทุกปี

2. มีอำนาจหน้าที่ ตามมาตรา 48 ของพระราชบัญญัติเทศบาล ดังนี้

2.1 กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการ ของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เทศบัญญัติและนโยบาย

2.2 ตั้ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล

2.3 แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการ เทศมนตรี

2.4 วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2.5 รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ

2.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติเทศบาล และ กฎหมายอื่น ๆ

2.7 ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารกิจการของเทศบาล และเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาล และลูกจ้างเทศบาล

2.8 พิจารณานุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและร่างแผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลและประกาศใช้ต่อไป

2.9 เป็นผู้เสนอร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมของเทศบาล

2.10 เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาในการปฏิบัติหน้าที่

2.11 มีสิทธิเข้าประชุมสภาเทศบาล และมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริงตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุม แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

2.12 ในกรณีฉุกเฉินซึ่งจะเรียกประชุมสภาเทศบาลให้ทันท่วงที่มีได้ นายกเทศมนตรีอาจออกจากเทศบัญญัติชั่วคราวได้ เมื่อได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด และเมื่อได้ประกาศไว้โดยเปิดเผยที่สำนักงานเทศบาลแล้วก็ใช้บังคับได้

2.13 กรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธาน และรองประธานสภาเทศบาลหรือสภาเทศบาลถูกยุบเพราะไม่สามารถจัดให้มีการประชุมครั้งแรกได้ภายใน 15 วัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลครบตามจำนวนแล้ว หรือมีการประชุมแต่ไม่อาจเลือกประธานสภาเทศบาลได้ หากมีกรณีที่สำคัญและจำเป็นเร่งด่วนซึ่งปล่อยให้เนิ่นช้าไปจะกระทบต่อผลประโยชน์สำคัญของราชการหรือราษฎร นายกเทศมนตรีจะดำเนินการไปพลางก่อนเท่าที่จำเป็น

2.14 เมื่อพ้น 1 ปี นับแต่วันประกาศยกฐานะท้องถิ่นใดเป็นเทศบาลเมืองและเทศบาลนครแล้วให้นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกับอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านตามด้วยกฎหมายว่าด้วยลักษณะการปกครองท้องถิ่นหรือกฎหมายอื่นตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง เทศบาลตำบลที่ยังคงมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบลหรือสารวัตรกำนันอยู่ให้นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกับอำนาจหน้าที่ของบุคคลดังกล่าวตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 13 พ.ศ. 2552 เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

เทศบาลตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

1. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
2. ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ

3. รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

4. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ

5. ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง

6. ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม

7. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

8. บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

9. ทำหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาลองค์การบริหารส่วนตำบลกอไผ่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นระบบการปกครองที่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวยุคใหม่ในปัจจุบันเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล ต่อมาในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. 2540 ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 113 ตอนพิเศษ 52 ง ลงวันที่ 25 ธันวาคม 2539) เนื่องจากเป็นองค์กรที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ซึ่งในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล (สภา อบต.) ที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล (นายก อบต.) ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหาร

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล (สภา อบต.)

ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติของอบต. ประกอบไปด้วยสมาชิกสภา อบต. ราษฎรเลือกตั้งโดยตรงหมู่บ้านละ 2 คน อบต.ใดที่มี 2 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกหมู่บ้านละ 3 คน ถ้ามี 1 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิก 6 คน (อบต. กอไผ่มี 6 หมู่บ้าน มีสมาชิก 6 คน) มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้งสภา อบต. หลังจากได้สมาชิก อบต. แล้วให้มีการเลือกประธานสภา อบต. 1 คน และรองประธานสภา อบต. 1 คน โดยมีนายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งดำรงตำแหน่งจนครบอายุของสภา อบต. นอกจากนั้นในสภา อบต. ยังได้กำหนดให้มีเลขานุการสภา อบต. ได้ 1 คน ซึ่งสภาเลือกจาก ปลัด อบต. หรือ สมาชิกสภา อบต. ดำรงตำแหน่งจนครบอายุของสภา อบต. (หรือมีการยุบสภา อบต.) ซึ่งในปัจจุบันสภา อบต. กอไผ่ ประกอบไปด้วยสมาชิกรวม 15 คน ได้แก่ นายสำราญ เจริญศรี ประธานสภา อบต. นายทวีป เสงี่ยมเจริญ รองประธานสภา อบต. นายอนันต์ พิมพ์ศรี เลขานุการสภา อบต. นายสายัณห์ ม่วงศรี สมาชิกสภา อบต. ม.1 นายวิรัตน์ ไข่มณี สมาชิกสภา อบต. ม. 1 นายจรัส บุญไทย สมาชิกสภา อบต. ม. 2 นางสาวรงค์ มีพันธ์ศรี สมาชิกสภา อบต. ม. 2 นายยิ่งยศ ย่อกลม สมาชิกสภา อบต. ม. 3 นายกมล กมลนาค สมาชิกสภา อบต. ม.3 นายมานพ งามอาจ

สมาชิกสภา อบต. ม. 4 นายสรสุริยา มาเมือง สมาชิกสภา อบต. ม. 4 นายประสพ เสือใหญ่
สมาชิกสภา อบต. ม.5 นายศักดิ์นา จักรดี สมาชิกสภา อบต. ม.5 นายประทีป เล็กดี สมาชิกสภา
อบต. ม.6 และนางสาวนาถยา คางรักษ์ สมาชิกสภา อบต. ม.6

เมื่อได้สมาชิกสภา อบต. เป็นที่เรียบร้อยแล้วในเรื่องการประชุมสภาจะมีการเรียกประชุม
สภา อบต. โดยในปีหนึ่งจะมีสมัยประชุมสามัญของสภา อบต. 2 สมัย หรือ หลายสมัยแล้วแต่
สภา อบต. กำหนด แต่ต้องไม่เกิน 4 สมัย ในแต่ละสมัยไม่เกิน 15 วัน แต่ถ้าจะขยายเวลาออกไป
อีกจะต้องได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ แต่ถ้ากรณีที่ประชุมสามัญแล้วเมื่อเห็นว่าเป็นการจำเป็น
ประธานสภาอบต. นายก อบต. หรือ สมาชิกสภา อบต. จำนวนไม่ต่ำกว่าหนึ่งของจำนวนสมาชิก
สภา อบต. ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่อาจทำคำร้องยื่นต่อนายอำเภอขอเปิดประชุมวิสามัญ ถ้าเห็นสมควร
ให้นายอำเภอเรียกประชุมวิสามัญได้สมัยประชุมวิสามัญมีกำหนดไม่เกิน 15 วัน แต่ถ้าจะขยายเวลา
ออกไปอีกจะต้องได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ และเมื่อได้รับอนุญาตแล้ว การประชุมสภา อบต.
ต้องมีสมาชิกสภา อบต. มาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิก อบต. ทั้งหมดถึงจะเปิด
องค์ประชุมได้

อำนาจหน้าที่ของสภา อบต.

สภา อบต. มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. เลือกประธาน รองประธาน และเลขานุการสภา อบต.
2. รับทราบนโยบายของนายก อบต. ก่อนนายก อบต. เข้ารับหน้าที่และรับทราบรายงาน
แสดงผลการปฏิบัติงานตามนโยบายที่นายก อบต. ได้แถลงไว้ต่อสภา อบต. เป็นประจำทุกปี
3. มีมติให้สมาชิกสภา อบต. พ้นจากตำแหน่งได้ ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 3 ใน 4
ของจำนวนสมาชิกสภา อบต. ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่
4. มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 46 ของพระราชบัญญัติสภาตำบล และ อบต. ดังนี้
 - 4.1 ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนา อบต. เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการของ
อบต.
 - 4.2 พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติ อบต. ร่างข้อบัญญัติงบประมาณ
รายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
 - 4.3 ควบคุมการปฏิบัติงานของนายก อบต. ให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย
แผนพัฒนา อบต. ข้อบัญญัติ ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ
 - 4.4 ในที่ประชุมสภา อบต. สมาชิกสภา อบต. มีสิทธิตั้งกระทู้ถามต่อนายก อบต.
หรือ รองนายก อบต.อันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ เสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อให้นายก

อบต. แดงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาเกี่ยวกับการบริหาร อบต. โดยไม่มีการลงมติซึ่งการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของสภา อบต. มาจากการการประชุมของสภา อบต. เป็นหลัก

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล (นายก อบต.)

นายก อบต. เป็นฝ่ายบริหารของ อบต. ทำหน้าที่ในทางด้านการบริหารซึ่งในหนึ่ง อบต. จะมีนายก อบต. 1 คน มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือ ผู้บริหารท้องถิ่น การดำรงตำแหน่งนับตั้งแต่วันเลือกตั้งและมีระยะการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันเลือกตั้ง โดยมีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง โดยไม่จำกัดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งนายก อบต. สามารถแต่งตั้งรองนายก อบต. จากบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่สมาชิกสภา อบต. หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยไม่มีลักษณะต้องห้ามได้เช่นเดียวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายก อบต. ได้ไม่เกิน 2 คน และแต่งตั้งเลขานุการนายก อบต. ได้ 1 คน ในปัจจุบันตำบลกอไผ่มีนายอาจ จ้องจิต เป็นนายก อบต. กอไผ่ นายโชคชัย เลี่ยมเล็ก และนายประสิทธิ์ เสือใหญ่ เป็นรองนายก อบต. เลขานุการ อบต. 1 คน คือ นายขจร เมฆสุริยา นอกจากนั้น อบต. กอไผ่ ยังมีหัวหน้าส่วนราชการในการทำหน้าที่บริหารงานและกำกับดูแลงานส่วนต่าง ๆ ในอบต. กอไผ่ ซึ่งหัวหน้าส่วนราชการประกอบไปด้วย นายอนันต์ หนองใหญ่ ปลัด อบต. กอไผ่ นางมยุรี นาคสุข รักษาการแทนหัวหน้าสำนักงานปลัดนางสาวศิริวรรณ วิสัยพันธ์ หัวหน้าส่วนการคลัง นายสมศักดิ์ ทองใบ หัวหน้าส่วนโยธา นางมยุรี นาคสุข รักษาการแทนหัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และนายอนันต์ พิมพ์ศรี รักษาการแทนหัวหน้าส่วนสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม

อำนาจหน้าที่ของนายก อบต.

1. ก่อนเข้ารับหน้าที่ นายก อบต. ต้องแถลงนโยบายต่อสภา อบต. โดยไม่มีการลงมติ หากไม่สามารถดำเนินการได้ให้ทำหนังสือแจ้งต่อสมาชิกสภา อบต. ทุกคน และจัดทำรายงานแสดงผลการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อสภา อบต. เป็นประจำทุกปี
2. มีอำนาจหน้าที่ ตามมาตรา 59 ของพระราชบัญญัติสภาตำบลและ อบต.
3. กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการของ อบต. ให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนา อบต. ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ
4. ตั้ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของ อบต.
5. แต่งตั้งและถอดถอนรองนายก อบต. และเลขานุการนายก อบต.
6. วางระเบียบเพื่อให้งานของ อบต. เป็นไปด้วยความเรียบร้อย
7. รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติ อบต.

8. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบล และอบต. และกฎหมายอื่น

9. ควบคุม และรับผิดชอบในการบริหารราชการของ อบต. ตามกฎหมายและเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างของ อบต.

10. นายก อบต. รองนายก อบต. หรือ ผู้ซึ่งนายก อบต. มอบหมายมีสิทธิ เข้าประชุมสภา อบต. และมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริงตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุม แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

10.1 กรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธาน และรองประธานสภา อบต. หรือ สภา อบต. ถูกยุบเพราะไม่สามารถจัดให้มีการประชุมครั้งแรกได้ภายใน 15 วัน นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาอบต. ครบตามจำนวนแล้ว หรือมีการประชุมแต่ไม่อาจเลือกประธานสภา อบต. ได้ หากมีกรณีที่สำคัญและจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งปล่อยให้เนิ่นนานเข้าไปจะกระทบต่อประโยชน์สำคัญของราชการหรือราษฎร นายก อบต. จะดำเนินการไปพลางก่อนเท่าที่จำเป็นก็ได้

10.2 พิจารณานุมัติ และประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนา 3 ปี ของอบต. ที่สภา อบต. ให้ความเห็นชอบแล้ว

10.3 เป็นผู้เสนอร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมของ อบต.

10.4 เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและอบต.

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
2. มีหน้าที่ต้องทำในเขต อบต. ดังต่อไปนี้

2.1 จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

2.2 รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูล

ฝอยและสิ่งปฏิกูล

2.3 ป้องกันโรค และระงับโรคติดต่อ

2.4 ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.5 ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

- 2.6 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
- 2.7 คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.8 บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

2.9 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากร ให้ตามความจำเป็นและสมควร

3. อบต. สามารถจัดทำกิจการ ในเขต อบต. ดังต่อไปนี้

- 3.1 ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร
- 3.2 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่าง
- 3.3 ให้มี และบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- 3.4 ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
- 3.5 ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร และกิจการสหกรณ์
- 3.6 ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- 3.7 บำรุงส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- 3.8 การคุ้มครองดูแล และรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- 3.9 หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 3.10 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- 3.11 กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- 3.12 การท่องเที่ยว
- 3.13 การผังเมือง

4. อำนาจหน้าที่ของ อบต. ตามข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 3 ข้างต้น ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือ องค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบลแต่ต้องแจ้งให้ อบต. ทราบล่วงหน้าตามสมควร หากอบต. มีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าวให้นำความเห็นของ อบต. ไปประกอบการพิจารณา ดำเนินการนั้นด้วย

5. การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของ อบต. ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนา อบต. การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

6. มีสิทธิได้รับทราบข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินงานของทางราชการในตำบล

7. อาจออกข้อบัญญัติ อบต. เพื่อใช้บังคับในเขต อบต. ได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของ อบต. ในการกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกิน 1,000 บาท

8. อาจขอให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วย

9. ราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติกิจการของ อบต. เป็นการชั่วคราวได้โดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิม

10. อาจทำการนอกเขต อบต. หรือ ร่วมกับสภาตำบล อบต. อบจ. หรือ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันได้ ส่วนราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล कोई

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่ประกอบไปด้วย

สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารด้วยการกำหนดนโยบายให้อยู่ภายใต้กรอบกฎหมายของภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบล कोईยังมีหัวหน้าส่วนราชการ และส่วนสำนักงานราชการย่อย ๆ ที่มีหัวหน้าส่วนในการบริหารร่วมอยู่ด้วย ในระดับหัวส่วนราชการ ได้แก่ นายอานนท์ หนองใหญ่ ปลัด อบต. कोई นางมะลิวัลย์ รุ่งรอด รักษาการแทนหัวหน้าสำนักงานปลัด นางศศิประภา นวลนุก หัวหน้าส่วนการคลัง นายประกิจ สุขศรี หัวหน้าส่วนโยธา นางมะลิวัลย์ รุ่งโรจน์ รักษาการแทนหัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และนายอานนท์ หนองใหญ่ รักษาการแทนหัวหน้าส่วนสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม ส่วนราชการที่มีหัวหน้าระดับหัวหน้าส่วนราชการระดับย่อย ซึ่งในส่วนราชการแบ่งย่อยออกเป็นส่วนต่าง ๆ ได้ 1. สำนักงานปลัด 2. ส่วนการคลัง 3. ส่วนโยธา 4. ส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 5. ส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และ 6. งานกฎหมายและคดี โดยสำนักงานปลัดจะทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับราชการทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบล และราชการที่ไม่ได้กำหนดให้เป็น อาทิจานสารบรรณ การจัดทำทะเบียนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และกรรมการ งานพิมพ์ติดงานอินเทอร์เน็ตตำบล เป็นต้น สำนักงานคลัง เป็นงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเบิกจ่าย การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน การหักภาษีเงินได้และนำส่งภาษี การโอนเงินเดือน รวบรวมสถิติเงินได้ประเภทต่าง ๆ ฯลฯ รวมถึงงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งออกเป็น 4 รายการภายนอก 4 งาน คือ งานการเงิน งานบัญชี งานพัฒนา และการจัดเก็บรายได้ และงานทะเบียนทรัพย์สินและพัสดุ ส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีหน้าที่รับผิดชอบงานต่าง ๆ อาทิงานบริหารวิชาการศึกษา งานเทคโนโลยี

การศึกษา งานจัดการศึกษา งานทดสอบ และประเมินผล งานบริหารและบำรุงสถานศึกษา งานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กงานกิจการเด็กและเยาวชน งานกีฬาและสันทนาการ ฯลฯ ซึ่งการดำเนินงานทางการศึกษาการรัฐมีการส่งเสริมจัดการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีอันดีงานให้กับประชาชนด้วยการให้การสนับสนุนบุคลากร วัสดุอุปกรณ์เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา จัดสถานที่เพื่อการศึกษา ส่งเสริมทำนุบำรุงรักษาไว้ซึ่งศิลปะ วัฒนธรรมนิยม จารีตประเพณีท้องถิ่น วัฒนธรรมด้านภาษา การดำเนินชีวิตส่งเสริมสนับสนุนการเล่นกีฬา การส่งเสริม และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม

ภาระหน้าที่ของงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับการควบคุมโรค การสุขาภิบาลอื่น ๆ ตามแผนการสาธารณสุขและข้อบังคับตำบล การวางแผน การสาธารณสุข การประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลจากสถิติที่เกี่ยวข้อง สาธารณสุข งานเฝ้าระวังโรค งานเผยแพร่และฝึกอบรม การให้สุขศึกษา การจัดทำงบประมาณตามแผนงานสาธารณสุข งานสิ่งแวดล้อม การให้บริการสาธารณสุข การควบคุม การฆ่าสัตว์ จำหน่ายเนื้อสัตว์ และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น 4 งาน คือ 1. งานอนามัย และสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น งานสุขาภิบาลทั่วไป งานสุขาภิบาลโรงงาน งานสุขาภิบาลอาหาร และสถานประกอบการ งานธุรการประจำส่วนสาธารณสุข งานอื่นที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น 2. งานส่งเสริมสุขภาพและสาธารณสุข มีหน้าที่รับผิดชอบงานต่าง ๆ เช่น งานอนามัยชุมชนงานสาธารณสุขมูลฐาน งานสุขศึกษางานควบคุมมาตรฐานอาหารน้ำ งานป้องกัน รักษา และบำบัดยาเสพติด งานสัตว์แพทย์ งานทันตกรรม และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือได้รับมอบหมาย 3. งานรักษาความสะอาด มีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น งานรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน ทางสาธารณะ งานกำจัดมูลฝอยและน้ำเสีย และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย 4. งานควบคุมโรค เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังงานป้องกันและระงับโรคติดต่อโดยคน แมลง และสัตว์ งานจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อ และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย กล่าวได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลกอไผ่ เป็นหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กในจำนวน 3 ขนาด (ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่) ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ทำหน้าที่เป็นนิติบัญญัตินายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ทำหน้าที่ทางด้านการบริหาร และส่วนราชการต่าง ๆ และหัวหน้าส่วนราชการในการบริหารงานควบคุมอีกชั้นหนึ่งเพื่อดำเนินงานตามภาระหน้าที่ภายใต้ขอบเขตตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งงานต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นงานศูนย์กลางระหว่างระบบการปกครองของภาครัฐในการประสานความร่วมมือกับท้องถิ่นในการให้ความช่วยเหลือกับประชาชนอย่างใกล้ชิดทั้งทางด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้น การติดต่อกับหน่วยงาน

ราชการตั้งแต่การเกิด การตาย การย้ายถิ่น งานด้านการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม สาธารณูปโภค รวมถึงงานด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ศิลป ขนบธรรมเนียมสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เพื่อความรวดเร็ว และทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลงของบ้านเมือง เทคโนโลยี และภาวะสิ่งแวดล้อม

กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน

ในปัจจุบันผู้ใหญ่บ้านของชุมชนสีขาวที่เข้าสู่ตำแหน่งคนล่าสุด คือ นายลำไย บัวหอม นอกจากนั้นผู้ใหญ่บ้านยังมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 2 คนที่มาจากการแต่งตั้ง คือ นายสมชาย ตามถิ่น และนางสุขใจ มาติ ส่วนผู้ใหญ่บ้านของชุมชนสีเขียว คือ นายมนัส บุญมาก และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่มาจากการแต่งตั้ง 2 คนเช่นกัน คือ นายคณัย จารวงศ์ และนายประสาธ เสือแดง คอยทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือหรือรับภาระหน้าที่แทนในกรณีที่ผู้ใหญ่บ้านติดภารกิจต่าง ๆ ซึ่งทั้งสองชุมชนมีลักษณะการบริหารงานที่แตกต่างกันไปการทำงานของใหญ่บ้านในฐานะตัวแทนของชุมชนถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งเป็นผู้เชื่อมต่อนโยบายจากรัฐบาลโดยมีกำนันในการทำหน้าที่อีกชั้นหนึ่งและจัดให้มีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยผู้ใหญ่บ้านสีขาวเมื่อมีการประชุมส่วนใหญ่จะใช้บ้านของตนเองเป็นที่ประชุมเพื่อร่วมกันในการแก้ปัญหา ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่ลำไย บัวหอม ถึงการให้ความช่วยเหลือชาวบ้านและการติดต่อระหว่างผู้ใหญ่บ้านกับลูกบ้าน ผู้ใหญ่ได้กล่าวว่า ลูกบ้านสามารถมาติดต่อและขอความช่วยเหลือได้ตลอด 24 ชั่วโมง ส่วนกรณีการติดต่อของผู้ใหญ่บ้านกับลูกบ้านจะใช้วิธีการออกเสียงตามสายผ่านหอกระจายข่าว (ปัจจุบันตั้งอยู่หน้าวัดสีขาว) และถ้ามีเรื่องสำคัญจะให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านแจกหนังสือหรือเอกสารต่าง ๆ ขั้มมอเดอร์ไชด์ แจ้งลูกบ้านโดยตรงและให้ลูกบ้านช่วยกระจายต่อ ๆ กันไป นอกจากนั้นยังได้สอบถามข้อมูลส่วนตัวถึงความสนใจในการสมัครเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านซึ่งนายลำไย บัวหอม กล่าวว่า เหตุสำคัญที่ตนให้ความสนใจ คือ ตนเองชอบทำงานสาธารณในด้านการให้ความช่วยเหลือมาก่อนเคยทำงานอาสาสมัครมาแล้วหลายอย่าง เช่น เคยเป็น อสม. (อาสาสมัครสาธารณสุข) ลูกเสือชาวบ้าน ไทยอาสาสมัครป้องกันชาติ (ทสมช.) กรรมการวัฒนธรรม และเคยเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านมาแล้ว 5 ปีก่อนเป็นผู้ใหญ่บ้าน และเมื่อสมัครเป็นผู้ใหญ่บ้านในสมัยแรก ได้รับการเลือกตั้งโดยมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 5 ปี (พ.ศ. 2548-2552) และในปี พ.ศ. 2553 ได้ลงสมัครเป็นผู้ใหญ่บ้านเป็นสมัยที่สองอีกครั้งโดยในครั้งนี้รัฐบาลได้เปลี่ยนวาระในการดำรงตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้านทำให้ตนสามารถเป็นผู้ใหญ่บ้านได้ถึงอายุ 60 ปีถึงจะเกษียณอายุราชการ (ลำไย บัวหอม, สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2553 ; มนัส บุญมาก, สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2553)

แต่อย่างไรก็ตามนายลำไย บัวหอม ยังได้กล่าวว่า ตนสามารถถูกออกจากการเป็นผู้ใหญ่บ้านก่อนครบเกษียณ 60 ปี ก็ได้ถ้าชาวบ้านไม่พอใจหรือกระทำความผิด และการที่ชาวบ้านเลือกตนดำรงตำแหน่งทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าตนเองชอบทำงานอาสาสมัครช่วยเหลือชาวบ้านมา

ก่อนหน้านั้นจึงได้รับการเลือกตั้งมาทำงานในหมู่บ้าน และเมื่อมาทำงานก็ไม่ได้ทำงานคนเดียวยังมีผู้ช่วยอีก 2 คน และคณะกรรมการหมู่บ้านร่วมในการให้ปรึกษาหารือเพื่อเสนอและลงความเห็นในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านร่วมอยู่ด้วยซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้านก็เป็นไปตามพระราชบัญญัติการปกครองท้องถิ่นที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงปรับปรุงมาตลอดที่จะทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนให้มีการพัฒนาและเจริญขึ้นตามมาเป็นลำดับ

คณะกรรมการหมู่บ้านสีขาว

การกำเนิดขึ้นของคณะกรรมการหมู่บ้านของชุมชนสีขาวมีพัฒนาการมาตั้งแต่มีพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องถิ่น พุทธศักราช 2457 และเริ่มมีการแก้ไขปรับปรุงเรื่อยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2486 (ฉบับที่ 2) (สุพจน์ รอดเรือง, 2535, หน้า 33) จนกระทั่งในปัจจุบัน (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2552 ได้กำหนดให้คณะกรรมการหมู่บ้านประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน ที่มาจากการเลือกตั้งเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง 2 คนที่มาจากการแต่งตั้งเป็นกรรมการรวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งราษฎรเลือกตั้งจำนวน 5-9 คน เป็นกรรมการโดยเลือกเป็นรองประธาน 1 คน เป็นเลขานุการ 1 คนและเป็นผู้ช่วยเลขานุการ 1 คน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี เพื่อทำงานในคณะทำงานในด้านต่าง ๆ เช่น คณะทำงานอำนวยการ คณะทำงานด้านการปกครอง และรักษาความสงบเรียบร้อย (ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน, 2551, หน้า 1-19) และจากการศึกษาข้อมูลของคณะกรรมการชุมชนสีขาวที่มาจากการเลือกตั้งและแต่งตั้งประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 14 คน ได้แก่ (ทะเบียนประวัติคณะกรรมการหมู่บ้าน ระดับตำบล, 2552, หน้า 1)

1. นายลำไย บัวหอม	ประธานกรรมการอำนวยการ
2. นายสมหวัง พร้อมดี	ฝ่ายอำนวยการ
3. นายลอง กล้ายมี	ฝ่ายป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย
4. นางสาวมาลี มะลิล	ฝ่ายป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย
5. นางสาวหยุด แผลมทอง	ฝ่ายกิจการพัฒนาหมู่บ้านและส่งเสริมอาชีพ
6. นายกาน การะเวก	ฝ่ายกิจการพัฒนาหมู่บ้านและส่งเสริมอาชีพ
7. นายนิล เจริญทรัพย์	ฝ่ายกิจการพัฒนาหมู่บ้านและส่งเสริมอาชีพ
8. นายสุทน แก้วนคร	ฝ่ายส่งเสริมเศรษฐกิจ
9. นายประมาณ แสงจันทร์	ฝ่ายส่งเสริมเศรษฐกิจ
10. นายสมใจ พิมพ์งาม	ฝ่ายส่งเสริมเศรษฐกิจ
11. นายอำพล บัวมาก	ฝ่ายสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข
12. นายขจร บุญแสง	ฝ่ายสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข

13. นายช่อ ชอบมาก ฝ่ายการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

14. นายศักดิ์ ขาวผ่อง ฝ่ายการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ถ้าจะกล่าวไปแล้วการเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านการผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน นับได้ว่ามีบทบาทสำคัญมากที่สุดในชุมชน ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากทั้งสองตำแหน่งนี้จะต้องทำหน้าที่ในการนำนโยบายของภาครัฐไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน โดยได้รับเงินเดือนและสวัสดิการของรัฐแต่ขณะเดียวกันผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านจะต้องดำเนินชีวิตไปตามแนวทางเดียวกับชาวบ้านในชุมชนและด้วยการจัดระเบียบทางสังคมตามแบบแผนทางราชการผนวกกับการเป็นตัวแทนของสังคมภายในชุมชนที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับคนในชุมชนและความเป็นเครือญาติทำให้เกิดความมั่นคงในเสถียรภาพทางการปกครองยังคงดำเนินต่อไปเพื่อความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและการอยู่ร่วมกันและกิจกรรมต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 4-11 คณะทำงานตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551

คณะทำงานหมู่บ้าน	ลักษณะของงาน
1. คณะทำงานด้าน อำนวยการ	การประชาสัมพันธ์ การประสานงานและติดตามการทำงานของ คณะทำงานของคณะทำงานด้านต่าง ๆ การจัดทำรายงานผล การดำเนินการของคณะกรรมการในรอบปีและงานอื่นใดตามที่ ประธานกรรมการหมู่บ้านหรือคณะกรรมการมอบหมาย
2. คณะทำงานด้าน การปกครองและ รักษาความสงบ เรียบร้อย	ทำหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การส่งเสริม อุดมการณ์และการส่งเสริมดูแลให้ราษฎรปฏิบัติตามกฎหมายและ กฎระเบียบข้อบังคับของหมู่บ้าน การสร้างความเป็นธรรมและ ประนีประนอมข้อพิพาท การตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายในหมู่บ้าน การคุ้มครองดูแล รักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน การป้องกัน บรรเทาสาธารณภัยและภัยอันตรายของหมู่บ้านและงานด้านอื่นตามที่ ประธานกรรมการหมู่บ้านหรือหรือคณะกรรมการมอบหมาย

ที่มา “ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2551 (2551, หน้า 14-15)

จากตารางที่ 4-11 ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ได้กำหนดภาระหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านออกเป็น 6 คณะให้มีหน้าที่แตกต่างกันไปในการพัฒนาหมู่บ้านซึ่งคณะต่าง ๆ เหล่านี้ประกอบไปด้วยคณะทำงานด้านอำนวยการ คณะทำงานด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย คณะทำงานด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน คณะทำงานด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ คณะทำงานด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข และคณะทำงานด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กิจกรรมภายในหมู่บ้าน

ชุมชนสีขาวยังได้มีการจัดรวมกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านเพื่อช่วยเหลือในหมู่บ้าน เช่น การจัดการอบรมเกษตรกร ตั้งศูนย์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ประจำหมู่บ้านแต่ปัจจุบันยังคงเหลือแต่ศูนย์ที่ตั้งไว้เฉย ๆ ไม่ได้ทำกิจกรรมอะไร กิจกรรมที่ยังคงดำเนินงานอยู่ในหมู่บ้านปัจจุบันคือ

1. กองทุนหมู่บ้าน

เป็นนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้ความช่วยเหลือประชาชนทุกหมู่บ้านด้วยการให้กู้ยืมเงินเพื่อใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพหมู่บ้านละ 1 ล้านบาทโดยเริ่มแรก ทางหมู่บ้านจะมีการจัดสรรเงินกองทุนด้วยการที่ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านจะเรียกประชุมชาวบ้านพร้อมกัน ที่ใต้ถุนวัดสีขาว เพื่อสำรวจและทำประชาคมถึงความต้องการของชาวบ้านในการกู้ยืมเงินด้วยการยกมือเพื่อแสดงความคิดเห็นของการกู้เงินกองทุนชาวบ้านจะทำกิจกรรมอะไรบ้างและหลังจากนั้นทางคณะกรรมการได้มีการสำรวจจำนวนผู้กู้เงินและเมื่อได้จำนวนผู้ที่ขอกู้เงินกองทุนอย่างแน่นอนแล้วทางคณะกรรมการจะนำเงินกองทุน 1 ล้านบาทที่รัฐบาลให้กู้ยืมมาหารกับจำนวนผู้กู้ทั้งหมดซึ่งจากการสำรวจการให้กู้ยืมเงินที่ผ่านมามีจำนวนผู้กู้ที่หารเฉลี่ยแล้วจะตกเป็นเงินจำนวน 15,000-20,000 บาท ต่อครอบครัว (ครอบครัวละ 1 ราย) โดยทางกองทุนจะคิดดอกเบี้ยกับผู้กู้ตกอยู่ประมาณร้อยละ 3-4 ต่อปี ซึ่งจากการได้สอบถามผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้นำชุมชนสีขาวซึ่งเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ถึงเรื่องการบริหารจัดการกองทุน และความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านได้กล่าวว่า ในปัจจุบันทางกองทุนหมู่บ้านได้ขอใช้พื้นที่ของสหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่ไข่แปดไร่ เพื่อตั้งสำนักงานกองทุนโดยไม่เสียค่าเช่าแต่อย่างใดแต่ละนำเงินที่ได้จากผู้กู้ที่เป็นดอกเบี้ยมาใช้จ่ายในการดำเนินงานจ้างเจ้าหน้าที่ซื้ออุปกรณ์ สำนักงาน (ลำไย บัวหอม, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2554)

ส่วนในเรื่องความสำเร็จของกองทุนที่เป็นนโยบายของรัฐบาลที่มีการช่วยเหลือเกษตรกร นายลำไย สมศักดิ์ บัวน้อย ได้กล่าวว่า ไม่มีความสำเร็จแต่อย่างใด เงินกองทุนหมู่บ้านที่ชาวบ้าน

บางคนได้กู้ยืมไปไม่ได้ทำความต้องการหรือเจตนารมณ์ของรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร ชาวไร่ ชาวนาตามความต้องการที่ผู้กู้ยืมเงินที่ได้กู้ยืมไปกลับถูกนำไปใช้จ่ายใช้สอย เช่น ซื้อโทรศัพท์มือถือ ซื้อรถจักรยานยนต์ กินเหล้า เงินที่กู้จากกองทุนนอกระบบที่จะใช้เงินต้นคืนเงินที่ใช้คืนเป็นเพียง ดอกเบี้ยที่นำมาชำระไปเรื่อย ๆ ซึ่งนายสมศักดิ์ ยังได้กล่าวว่า เป็นการสร้างนิสัยในเรื่องการใช้จ่ายเงินของประชาชนอย่างฟุ่มเฟือยถ้าเป็นไปได้ไม่ควรจะมีกองทุนหมู่บ้านดังกล่าวเพราะเป็นการสร้างนิสัยให้กับชาวบ้านโดยไม่ได้ช่วยเหลือตนเองเสียก่อนก่อนที่จะพึ่งภาครัฐ

2. โครงการช่วยเหลือภาครัฐในด้านอื่น ๆ

นอกจากกองทุนหมู่บ้านที่เป็นนโยบายที่ทางรัฐบาลให้ความช่วยเหลือในการสนับสนุนเกษตรกร โครงการให้ความช่วยเหลือยังมีอีกหลายโครงการที่ตามมาซึ่งจากการสอบถามกับ ผู้ใหญ่บ้านได้กล่าวว่าได้เป็นผู้ใหญ่บ้านมาแล้ว 1 สมัย (พ.ศ. 2548- 2552) และปัจจุบันเป็นสมัยที่ 2 สมัย (พ.ศ. 2553-ปัจจุบัน) ในระยะ 6-7 ปีมานี้ชุมชนสีขาวได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงาน ภาครัฐโดยออกมาในรูปของโครงการต่าง ๆ หลายโครงการซึ่งในแต่ละโครงการจะใช้เวลาในการบริหารงบประมาณ 1 ปี ได้แก่ โครงการ SML โครงการอยู่ดีมีสุข และโครงการชุมชนพอเพียง ซึ่งในแต่ละโครงการจะมีการเรียกประชุมหมู่บ้านและทำประชาคมเช่นเดียวกับกองทุนหมู่บ้าน เพื่อหาข้อสรุปหรือความต้องการของประชาชนที่ต้องการเงินไปสนับสนุนและพัฒนาหมู่บ้าน อย่างไรบ้าง ได้แก่ (ลำไย บัวหอม, สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2554)

2.1 โครงการอยู่ดีมีสุข เป็นโครงการชุมชนสีขาวที่นายลำไย บัวหอม เข้ามาเป็น ผู้ใหญ่บ้านโดยได้รับการเงินสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นจำนวนเงิน 80,000.- บาทวิธีการในการบริหารงานจะใช้วิธีการเช่นเดียวกับกองทุนหมู่บ้านคือ การที่ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้เรียกชาวบ้านมาประชุมและทำประชาคมเพื่อเสนอความคิดเห็นหรือความต้องการที่จะพัฒนา ในหมู่บ้าน ซึ่งผลของการลงประชามชชาวบ้านต้องการที่จะพัฒนาหมู่บ้านโดยให้มีการติดตั้ง เสาไฟฟ้าตรงสนามกีฬาหน้าโรงเรียนวัดสีขาว เนื่องในบริเวณนี้ซึ่งเป็นพื้นที่ของวัดเป็นที่ ออกกำลังกายมีการเตะบอล และเป็นลานจอดรถให้กับผู้ที่มาทำบุญและผู้ที่มาฟังพระเทศน์ใน การพิธีต่าง ๆ ทำให้บริเวณนี้ได้มีมีจิตอาสาอยู่มากคนที่นำรถมาจอดหน้าวัดจะได้รับความเสียหาย อยู่เสมอ คือ เมื่อนำรถยนต์มาจอดจะมีการถูกทุบกระชกทางประชาคมจึงเสนอให้มีการตั้งเสาไฟฟ้า เพื่อใช้ไฟในเวลายามค่ำคืนและจะนำเงินที่เหลือจากงบประมาณนำมาไว้ใช้จ่ายสำหรับค่าไฟฟ้า ซึ่งในปัจจุบันผู้ใหญ่สมศักดิ์ บัวน้อย ได้หาวิธีการนำเงินมาสนับสนุนค่าไฟฟ้าที่ต้องจ่ายผ่าน โรงเรียนวัดสีขาวทุกเดือนด้วยการว่าจ้างนักเรียน โรงเรียนวัดสีขาวมาติกลองยาวในกรณีที่ชาวบ้าน ต้องการใช้กลองยาวในงานต่าง ๆ เงินค่ากลองยาวจะเป็นเงินค่าจ้างนักเรียนและค่าไฟฟ้าประมาณ ๕ หมื่นบาท

2.2 โครงการชุมชนพอเพียง เป็นโครงการในชุมชนสีขาวที่ต้องใช้เวลาในการของบประมาณจากรัฐบาลถึง 2 ปี (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552) และเพิ่งได้รับในปี พ.ศ.2554 เงินงบประมาณที่ขอไปเป็นจำนวน 250,000.-บาท ลักษณะการบริหารงานเช่นเดียวกับโครงการอื่น ๆ ที่ได้รับมติของที่ประชุมประชาคม เมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2553 ให้คัดเลือกโครงการขึ้นซึ่งมีการทำประชาคมจากชาวบ้านในชุมชนโดยข้อสรุปของประชาคม คือ ต้องการให้มีการทำท่อสูบน้ำสแตนเลส ซื่ออวนลากปลา และเครื่องคัดหญ้าเพื่อใช้คัดหญ้าแบบข้อแข็งตามขอบบ่อ เพื่อให้ชาวบ้านสามารถยืมใช้ได้ อย่างไรก็ตามโครงการที่รัฐบาลให้ความสนับสนุนไม่ว่าจะเป็นกองทุนหมู่บ้าน หรือโครงการต่าง ๆ ล้วนมีประโยชน์กับชาวบ้านเกษตรกรอย่างมากถ้าชาวบ้านรู้จักใช้และร่วมกันรักษาวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายให้คงอยู่สิ่งของเหล่านี้ก็สามารถนำมาใช้ต่อถึงลูกหลานสืบต่อไปได้

3. สหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่ไข่แปดริ้ว

ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2536 เดิมมีสำนักงานตั้งอยู่ที่ตำบลบางพระ อำเภอมือฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ต่อมาได้ย้ายที่ทำการมาตั้งอยู่ในชุมชนสีขาว ตำบลกอไผ่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา เนื่องจากได้รับเงินสนับสนุนพัฒนาจังหวัดฉะเชิงเทรา ให้สร้างห้องเย็น 2 ห้องที่สามารถบรรจุไข่ได้ 1,500,000 ต่อหนึ่งห้องเพื่อช่วยเหลือผู้เลี้ยงไก่ไข่และสอดคล้องกับการกิจหลักของสหกรณ์ที่เป็นศูนย์กลางให้กับสมาชิกในการรับฝากไข่ไก่ให้กับผู้ที่ไม่มีสถานที่เก็บไข่ให้มีอายุยาวนาน และเพื่อสนับสนุนการเลี้ยงไก่ไข่ทางสหกรณ์ยังได้มีนโยบายปล่อยกู้ให้กับสมาชิกเพื่อขยายธุรกิจการเลี้ยงไก่ไข่ในจำนวนเงิน ไม่เกิน 3 แสนบาทต่อหนึ่งรายในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 ต่อปี โดยทางผู้กู้จะสามารถกู้ได้ก็ต่อเมื่อมีสมาชิกคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ค้ำประกันให้นอกจากนั้นทางสหกรณ์ยังได้มีการจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้กับสมาชิก เช่น ข้าวโพด ยาสัตว์ กล่องบรรจุไข่ไก่ค่อนปีใหม่ และรวบรวมผลผลิต(ไข่เข้าห้องเย็น) ปัจจุบันสหกรณ์ผู้เลี้ยงไก่ไข่แปดริ้ว มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 88 ราย มีนายกนก นงคราญน้อย เป็นประธาน (ตามกำหนดผู้ที่ประธานอยู่ในวาระได้ไม่เกิน 4 ปีหรือ 2 สมัย) รองประธาน 2 คน คือ นายสมปอง ชูติมา และนายอภิชาติ ข้องจิต และมีนางสมศรี อ่อนละมุน เป็นเลขานุการนางจันทนา จิมบ้านไร่ ฝ่ายตลาดและนางจินตนา ถนอมสิงห์ ฝ่ายบัญชี จากการให้ข้อมูลของเลขานุการ เกี่ยวกับความเชื่อมโยงของสหกรณ์กับชุมชนสีขาว ได้อธิบายว่า ทางสหกรณ์มิได้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงแต่อย่างใดแต่ได้ใช้พื้นที่ในชุมชนเป็นสถานที่ตั้งและเป็นศูนย์กลางให้กับสมาชิกผู้เลี้ยงไก่ไข่ในจังหวัดฉะเชิงเทราเท่านั้นจะมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่บ้าง ก็คือ บุคคลทั่วไปที่ทำธุรกิจเลี้ยงไก่ไข้อยู่ในชุมชนสามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ได้ และยังสามารถได้เช่าเพิ่มเติมเกี่ยวกับชาวบ้านที่นำไข่มาฝากกว่าโดยปกติในช่วงเดือนเมษายนจนถึงมิถุนายน และในช่วงกินเจในช่วงเดือนตุลาคมถึงกุมภาพันธ์ จะเป็นช่วงที่ผู้

เลี้ยงไข่ไก่ นำไข่มาฝากไว้เป็นจำนวนมาก (ล้นตลาด) โดยจะมาฝากในช่วงต้นเดือนเมษายนจนถึง มิถุนายน และช่วงกินเจ คือ ประมาณเดือนตุลาคมจนถึงเดือนกุมภาพันธ์แต่ปัจจุบัน ไม่มีผู้มาฝากไข่ แล้วเนื่องจากไข่ไก่ราคาแพง และไข่เป็นโรคเชื้อไวรัสนิวคาสเซิล รวมถึงการที่ทางรัฐบาลได้มี นโยบายลดพันธุ์สัตว์ทำให้ไข่ไก่มีปริมาณน้อยลงและในปัจจุบันที่มีผู้ที่นำมาฝากไข่ไก่น้อยลงอีก ประเด็นหนึ่ง คือ สมาชิกที่นำไข่ไก่ไปขายยังต่างประเทศลดประมาณลงและยกเลิกการส่งไข่ เนื่องจากธุรกิจมีกำไรน้อยและขาดทุน เช่น ฮองกง (ส่งไข่ไก่เบอร์ 1, 2, 3) ตะวันออกกลาง (ส่งไข่ไก่เบอร์ 3, 4) และอินโดนีเซีย (ส่งไข่ไก่เบอร์ 2, 3, 4) (ปัจจุบันบริษัทซีพีได้ไปเปิดฟาร์มเลี้ยงไก่ อินโดนีเซียจึงไม่ได้ส่งไข่ไก่จากไทย) (สมศรี อ่อนละมุน, สัมภาษณ์, 1 เมษายน 2554)

นอกจากนั้นในชุมชนสีขาวมีกองทุนพัฒนาปณิกและการร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยชาวบ้าน ได้เข้าร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อร่วมฉลองการครองสิริราชสมบัติครบรอบ 65 ปี ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (วันพ่อ) ในวันที่ 5 ธันวาคมและสมเด็จพระบรมราชินีนาถ (วันแม่) ในวันที่ 12 สิงหาคม ของทุกปี และยังมีการจัดกิจกรรมด้านอื่น ๆ เช่น โครงการกีฬาสามพันห้าร้อยไร่ โครงการชุมชนและรัฐร่วมปฏิบัติการแก้ปัญหาความยากจน โครงการส่งเสริมการเล่นกีฬาด้านยาเสพติด โครงการฉีดพ่นหมอกควันป้องกันไข้หวัดนก โครงการฝึกอบรมส่งเสริมศักยภาพกลุ่มสตรีอบรมชนมไทย โครงการเสริมสุขภาพเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น การขาย น้ำส้มควันไม้ การเผาถ่านขาย การปลูกผักบุ้งจีน การเพาะไส้เดือน การเพาะเห็ดฟางและการผลิต ก๊าซธรรมชาติเพื่อใช้เองในครัวเรือนโดยผู้ใหญ่อำเภอ บัวน้อย ร่วมมือกับผู้ใหญ่ในตำบลกอไผ่และ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลกอไผ่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทราซึ่งงบประมาณส่วนตัว ศึกษาดูงานที่จังหวัดระยอง เป็นต้น

ปัญหาของชุมชน

ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนกอไผ่ได้ประสบปัญหาที่แตกต่างจากชุมชนสีเขียว โดยเฉพาะยาเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญที่เกิดขึ้นในชุมชนสีขาวอย่างมากทั้งนี้เนื่องจากเป็นชุมชน ที่ติดอยู่ในบัญชีรายชื่อของสำนักงานปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) ซึ่งทางผู้ใหญ่อำเภอได้มี การแก้ไขปัญหาด้วยการประชุมหารือและร่วมมือกับหน่วยต่าง ๆ ทั้งกำนันผู้ใหญ่ และหมู่บ้าน ไกล่เคียง ตำรวจ และอาสาป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อพปร.) ด้วยการออกตรวจ มีการตั้งด่านตรวจ มีการปัสสาวะและอาวูร ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมีปัจจัยเกี่ยวพันหลายประการ ทั้งนี้เนื่องจาก ประชากรในหมู่บ้านที่อาศัยอยู่มีเป็นจำนวนมากมีวัด โรงเรียน ตลาดคลองสวนเป็นตลาดใกล้ หมู่บ้านที่มีประวัติความเป็นมาว่า 100 ปีซึ่งเป็นแหล่งรองรับนักท่องเที่ยว ปัญหาการทะเลาะวิวาท ของผู้เข้าบ้านโดยผู้เข้ามาเช่าบ้านส่วนใหญ่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ใกล้เคียงหมู่บ้าน

ส่วนปัญหาอื่น ๆ ในหมู่บ้านนับได้ว่ามีน้อยมากส่วนมากจะเป็นปัญหาการเล่นการพนันของคนแก่
ในหมู่บ้าน การลักเล็กขโมยน้อย เป็นต้น

ส่วนระบบการปกครองของชุมชนสี่เหลี่ยมนี้ลักษณะการปกครองของผู้นำชุมชน
หรือผู้ใหญ่บ้านของชุมชนสี่เหลี่ยมมีลักษณะใกล้เคียงกับการทำงานของผู้ใหญ่บ้านชุมชนสี่ขาว
ซึ่งผู้ใหญ่บ้านได้เล่าว่า การเข้ามาเป็นผู้ใหญ่บ้านของชุมชนสี่เหลี่ยมและการทำงานในตำแหน่ง
ผู้ใหญ่บ้านนั้นก่อนที่จะมาเป็นผู้ใหญ่บ้านเคยเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลล่อไผ่มาก่อน
4 ปี และเป็นรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมา 4 ปี และเมื่อมีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านโดยใช้
สถานที่ของวัดสี่เหลี่ยมในการแข่งขันตนเองนั้นได้รับชัยชนะและได้รับการแต่งตั้งเมื่อวันที่ 27
ตุลาคม พ.ศ. 2552 และในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาได้ดูแลทุกข์สุขของลูกบ้านและรักษาความปลอดภัยใน
ทรัพย์สินของลูกบ้านตลอดทั้ง 24 ชั่วโมง โดยลูกบ้านผู้ใดมีปัญหาสามารถติดต่อได้ตลอด ปัจจุบัน
ในหมู่บ้านไม่มีหอกกระเจียวขาวสารต่าง ๆ ให้กับชาวบ้านในอดีตเคยมี ดังนั้นวิธีการของตนเองจึงได้
ใช้วิธีการติดต่อลูกบ้านด้วยการให้ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านแจกเอกสารหรือมีการบอกลูกบ้านต่อ ๆ กันไป
(มนัส บุญมาก, สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2553)

คณะกรรมการชุมชน (หมู่บ้าน) คลองสี่เหลี่ยม

ตามที่ได้กล่าวแล้วในเรื่องพื้นที่ของทั้งสองหมู่บ้านและชุมชนที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน
การอธิบายคณะกรรมการหมู่บ้านจึงมีลักษณะที่ใกล้เคียงกันแต่สิ่งที่ต่างกันคือ จำนวนและรายชื่อ
ของคณะกรรมการหมู่บ้านจะมีชื่อที่แตกต่างกันไป ซึ่งในที่นี้คณะกรรมการหมู่บ้านชุมชนสี่เหลี่ยม
ประกอบไปด้วยกรรมการที่มีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธาน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นกรรมการและ
ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการเลือกตั้งจำนวนรวม 11 คน คือ (ทะเบียนประวัติคณะกรรมการหมู่บ้าน
ระดับตำบล, 2552, หน้า 1)

1. นายมนัส บุญมาก	ประธานกรรมการอำนวยการ
2. นายยิ่งยศ ย่อกลม	ฝ่ายอำนวยการ
3. นายเจลิยว ใจกล้า	ฝ่ายสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข
4. นายประสาธ เสือแดง	ฝ่ายสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข
5. นายไชยณรงค์ ทองเงิน	ฝ่ายการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
6. นายหอม ยิ่งใหญ่	ฝ่ายการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
7. นายอาจรณ กมลยิ่ง	ฝ่ายส่งเสริมเศรษฐกิจ
8. นายกมล กมลนาค	ฝ่ายการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย
9. นางปราณี มีบุญ	ฝ่ายสังคม สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข
10. นางกาญจนา เรือนว่อง	ฝ่ายส่งเสริมเศรษฐกิจ

11. นายคณัย จารวงศ์ ฝ่ายการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย กิจกรรมภายในชุมชน

ชุมชนสี่เขียวมีการจัดรวมกลุ่มกิจกรรมในหมู่บ้านเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านเกษตรกรในหมู่บ้านมีการจัดการอบรมเกษตรกร ได้แก่

1. ลานบุญลานปัญญา เกิดขึ้นจากโครงการไทยเข้มแข็งที่มีมาตั้งแต่สมัยการเป็นรัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะที่ต้องการให้คนรุ่นใหม่หันมาใส่ใจในเรื่องหลักธรรมคำสอน จริยธรรม คุณธรรม จึงได้สนับสนุนให้กระทรวงวัฒนธรรม กรมศาสนา ได้จัดกิจกรรมขึ้นเพื่อพลิกฟื้นวิถีไทย วิถีธรรมในอดีตให้คืนกลับมาสู่สังคมไทย ซึ่งชุมชนสี่เขียว การกำหนดให้จัดกิจกรรมดังกล่าวขึ้น ในวันธรรมสวนะและในวันสำคัญทางศาสนา ซึ่งในชุมชนสี่เขียวที่มีวัดสี่เขียวที่เป็นศูนย์กลางของความยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจได้

2. โครงการปลูกตะไคร้ เป็นกิจกรรมที่นายจุมพลผู้ใหญ่บ้านได้มีการช่วยเหลือชาวบ้าน ด้วยการณรงค์ให้ชาวบ้านมีการปลูกบริเวณคันนาและหลังฤดูกาลการทำนาเนื่องจากเป็นพืชล้มลุกที่ปลูกง่ายและใช้น้ำน้อย

3. โครงการปลูกผักบุ้ง เป็นอีกหนึ่งในโครงการที่ผู้ใหญ่บ้านได้ไปดูงานที่จังหวัดระยอง และนำความรู้ที่ได้โดยรวมกลุ่มกับผู้ใหญ่บ้านหมู่อื่น ๆ แต่ยังไม่สำเร็จแต่อย่างใดเนื่องจากไม่มีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน

ปัญหาของชุมชน

สิ่งที่เป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นชุมชนสี่เขียวส่วนใหญ่เป็นปัญหา เรื่องปากท้องของลูกบ้านในแต่ละครัวเรือนนอกจากนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนมาตลอด ก็คือ ปัญหาน้ำท่วม ซึ่งทางผู้ใหญ่บ้านก็ได้แก้ปัญหาด้วยการขุดบประมาณ ไปยังหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้วยการจะนำเครื่องสูบน้ำเหล่านั้นมาดูดออกเพื่อระบายลงยังคลองสี่เขียว และออกสู่คลองประเวศน์บุรีรัมย์ และยังได้มีการทำคันกั้นน้ำเพื่อกันน้ำท่วมด้วย

ทิศทางการพัฒนาชุมชนในอนาคต

การพัฒนาชุมชนสี่ขาว องค์การการพัฒนาในด้านต่าง ๆ จึงเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลกอไผ่ โดยมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นที่ปรึกษาแนวทางการพัฒนาควบคู่กันไปทั้งในด้าน สาธารณูปโภคและอุปโภค

โครงการ/แผนพัฒนาชุมชน

ความต้องการในการพัฒนาชุมชนสี่ขาว มีแนวทางอันประกอบไปด้วยโครงการ และแผนการพัฒนาหมู่บ้าน เช่น โครงการสร้างพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและการรักษา

ความสงบเรียบร้อย การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมคุณภาพชีวิต การศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการบริหาร กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ส่งเสริมการท่องเที่ยวและสินค้า OTOP และรักษาสีงแวดล้อมก่อสร้างร้านค้าขายเพื่อสร้างรายได้เพิ่มเติมให้กับประชาชนและส่งเสริมการท่องเที่ยว สนับสนุน พัฒนาอาชีพแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับ วัฒนธรรมพื้นบ้านเพื่อส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ให้แก่เยาวชนและนักท่องเที่ยว ก่อสร้างพิพิธภัณฑ์ พื้นบ้าน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนในเขตตำบลใกล้เคียงรวมทั้งนักท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริม แหล่งเรียนรู้ให้กับเยาวชนและนักท่องเที่ยว โครงการจัดตั้งอปพร. ประจำหมู่บ้าน โครงการลูกเสือ ชาวบ้าน และสนับสนุนองค์กรต่าง ๆ ของหน่วยงานราชการ เช่น สถานีอนามัย สถานีตำรวจ เป็นต้น

ศูนย์กลางของชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียว

ชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวรูปแบบสมัยใหม่นั้นมีศูนย์กลางของชุมชนในการให้ความช่วยเหลือ ปกป้องคุ้มครอง และเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ รวมถึงเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ การถ่ายทอดทางสังคม และวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมในอดีตที่แตกต่างกันไป ซึ่งในชุมชนทั้งสองมีศูนย์กลางอันประกอบไปด้วย โรงเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วัด โรงพยาบาล ศูนย์สุขภาพ

โรงเรียน

ชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียว นอกจากจะมีโรงเรียนวัดสีขาว และโรงเรียนวัดสีเขียว เป็นศูนย์กลางของชุมชนที่ก่อตั้งขึ้นมาเป็นเวลาเกือบ 100 ปี แล้ว ปัจจุบันในชุมชนยังได้มีการเปลี่ยนแปลงโดยมีโรงเรียน และสถานที่แห่งการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอีก 3 แห่ง คือ โรงเรียนเทศบาล ตำบลกอไผ่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดสีขาว และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดสีเขียว การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของสถานที่เรียน ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นตามนโยบายของภาครัฐ ก็คือ ต้องการให้มีการพัฒนาและการถ่ายทอดองค์ความรู้ท้องถิ่นมากขึ้น การเพิ่มสถานที่เรียนในท้องถิ่นไม่ใช่เป็นเพียงเงื่อนไขหลักในการพัฒนาในชุมชนอย่างเดียวนั้น โรงเรียนที่มีอยู่ในชุมชนก็ได้ถูกวางแผนให้มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วยดังนั้นเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เป็นอยู่ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงประเด็นใดบ้าง โรงเรียนวัดสีขาว เป็นโรงเรียนที่เปลี่ยนแปลงไปจากสมัยดั้งเดิมอย่างมากไม่ได้อาศัยศาลาการเปรียญหรือศาลาอื่น ๆ ของวัดเป็นห้องเรียน ปัจจุบันโรงเรียนสีขาว ตำบลกอไผ่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นโรงเรียนประเภทขยายโอกาสทางการศึกษา (หลักสูตรการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544) และอยู่ในโครงการปฏิรูปการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี มีเขตการให้บริการ 3 ชุมชน คือ ชุมชนสีดา ชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียว เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1-ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 3) มีจำนวนห้องเรียน 11 ห้องมีนักเรียน

ทั้งหมด 407 คน มีพนักงานบริการ 1 คน นายกระเทียม ช้องจิต เป็นประธานกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน และมีนายอภิชาติ งามเรือง เป็นผู้บริหาร โรงเรียน

ตาราง 4-12 จำนวนนักเรียน โรงเรียนวัดสีขาว ระหว่างปี การศึกษา พ.ศ. 2551-2553

จำนวนนักเรียน ปีการศึกษา ระดับชั้น	2551		2552		2553	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
*อนุบาล 3 ขวบ						
อนุบาล 1	24	18	14	22	10	17
อนุบาล 2	19	19	25	19	15	21
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	27	17	11	23	22	18
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	21	24	25	17	11	24
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	22	11	19	24	25	17
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	13	19	22	10	21	23
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	23	14	13	18	21	10
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	16	12	23	12	12	18
ชั้นมัธยมปีที่ 1	18	18	23	10	17	6
ชั้นมัธยมปีที่ 2	15	23	20	19	21	9
ชั้นมัธยมปีที่ 3	14	18	13	25	20	17
รวม	206	193	208	199	195	180

หมายเหตุ: สถิติจำนวนนักเรียน โรงเรียนวัดสีขาว

จำนวนของนักเรียนและครู โรงเรียนวัดสีขาว จากแผนปฏิบัติการประจำปี ปีการศึกษา
2553 ของโรงเรียน มีครูประจำการชาย 4 คน ครูประจำการหญิง 11 คน ครูอัตราจ้าง 4 คน ชาย
1 คน หญิง 1 คน รวม 19 คน โดยสัดส่วนของจำนวนนักเรียน : ครู แตกต่างกันไป นักเรียนและครู
ระดับการศึกษาประถมวัย 40 : 1 ส่วนระดับประถมศึกษาสัดส่วนของจำนวนนักเรียน : ครู 24 : 1
และระดับมัธยมศึกษาสัดส่วนของจำนวนนักเรียน : ครู 22 : 1 (โรงเรียนวัดสีขาว, 2553, หน้า 1-2)

ส่วนโรงเรียนวัดสี่เขียวตั้งอยู่ในชุมชนคลองสี่เขียว ตำบลกอไผ่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา การเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนหลังจากปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมาทางโรงเรียนเริ่มได้รับเงินบริจาคจากส่วนต่าง ๆ ทั้งจากเงินที่ได้รับงบประมาณแผ่นดิน เงินบริจาค ทอดผ้าป่า สภาตำบล กอไผ่ และเงินอุดหนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลกอไผ่ ในปี พ.ศ. 2515 มีการสร้างอาคารเรียน ให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นแบบ ป. 4 พิเศษ ขนาด 4 ห้องเรียน มีมุขกลาง มีการสร้างบ้านพักครูแบบกรมสามัญขนาด 2 ห้อง ไม่มีห้องน้ำห้องส้วม ในปี พ.ศ. 2520 นายอึ้งยศ ย่อกลม ได้รับการแต่งตั้งเป็นครูใหญ่แทนนายสมหมาย บุญมาก ซึ่งเกษียณอายุราชการ ปี พ.ศ. 2521 ได้มีการขยายชั้นเรียนเพิ่มขึ้นโดยเปิดสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปี มีการสร้างอาคารแบบ 017 มีขนาด 2 ห้องเรียน และได้สร้างบ้านพักครูแบบกรมสามัญศึกษา 2 ห้องในปี พ.ศ. 2529 ปี พ.ศ. 2533 สร้างถึงน้ำใต้ดิน พ.ศ. 2535 สร้างสนามวอลเลย์บอล ปี พ.ศ. 2538 สร้างถึงน้ำฝน ปี พ.ศ. 2540 สร้างรั้วโรงเรียน ป้ายชื่อโรงเรียน ห้องน้ำห้องส้วม ปี พ.ศ. 2541 ซ่อมแซม ฉาบปูน เสาคาน ทาสี ทำลูกกรงเหล็กชั้นล่าง จัดซื้อคอมพิวเตอร์ และในปี พ.ศ. 2545 เมื่อนายสุรินทร์ ทดแทน ได้มารับตำแหน่งครูใหญ่ แทนผู้บริหารเดิมที่ลาออกจากราชการไปในปีเดียวกันนี้นายสุรินทร์ ได้ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาจัดทอดผ้าป่าเพื่อการศึกษาได้เงิน 200,000.-บาท ได้นำเงินดังกล่าวจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ พร้อมทั้งมีการปรับปรุงภูมิทัศน์ของโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีขึ้น

ในปี พ.ศ. 2547 ได้นำเงินที่ได้รับจากการบริจคนำมาติดตั้งระบบเชื่อมโยงเครือข่าย อินเทอร์เน็ต ปี พ.ศ. 2548 ปรับอาคารเอนกประสงค์โดยเปลี่ยนกระเบื้องที่แตกร้าวบนหลังคาพร้อมกับเปลี่ยนไม้ฝาผนังบางส่วน ปี พ.ศ. 2549 ปรับปรุงอาคารเอนกประสงค์โดยมีการเทพื้นคอนกรีตให้สูงขึ้น เปลี่ยนกระเบื้องหลังคา เปลี่ยนไม้ฝาผนัง ซ่อมแซมหน้าต่างในส่วนที่ชำรุดจนกระทั่งในปัจจุบันทางโรงเรียนมีอาคารเรียน 2 หลัง อาคารเอนกประสงค์ 1 หลัง บ้านพักครู 2 หลัง และมีการขยายชั้นเรียนจากที่มีเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และยังคงมีนายสุรินทร์ ทดแทน เป็นครูใหญ่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียน หลักสูตรการเรียนการสอน และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 ลักษณะการบริหารโรงเรียนวัดสี่เขียวมีการบริหารงานโดยยึดหลักการบริหาร และเทคนิคการบริหารแบบประชาธิปไตยด้วยการส่งเสริมให้มีการปรึกษาหารือและเปิดโอกาสให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็น และมีการเปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจากสถิตินักเรียนตั้งแต่ปีการศึกษา 2550-2553 พอสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 4-13 จำนวนนักเรียนโรงเรียนวัดสี่เขียว ระหว่างปีการศึกษา พ.ศ. 2550-2553

จำนวนนักเรียน ปีการศึกษา ระดับชั้น	2550		2551		2552		2553	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
*อนุบาล 3 ขวบ	5	4	9	11	11	9		
อนุบาล 1	4	4	3	4	8	7	12	5
อนุบาล 2	4	4	3	4	2	1	4	2
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	5	8	4	7	5	8	6	3
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	-	2	2	5	1	3	1	2
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	2	1	-	2	2	4	2	3
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	3	1	1	1	1	2	2	3
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	1	3	3	1	1	1	2	2
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	3	1	2	3	3	1	-	1
รวม	27	28	27	33	38	36	29	21

หมายเหตุ: สถิติจำนวนนักเรียนโรงเรียนวัดสี่เขียว อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา

จากตารางที่ 4-13 สถิติจำนวนนักเรียนชาย และหญิง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2553 ระดับชั้นอนุบาล 3 ขวบ-ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า จำนวนนักเรียนชายและหญิงมีจำนวนเพิ่มขึ้นในแต่ละปีไม่มากนักโดยในปี พ.ศ. 2550 มีนักเรียนชายจำนวนรวม 27 คน นักเรียนหญิง 28 คน ในปี พ.ศ. 2551 นักเรียนชายยังคงมีจำนวนเท่าเดิม 27 คน และนักเรียนหญิงมีจำนวน 33 คนเพิ่มขึ้น 6 คน แต่ในปี พ.ศ. 2552 จำนวนนักเรียนชายเพิ่มขึ้นมากกว่าทุกปี เป็น 38 คน มากกว่าเดิมในปี พ.ศ. 2551 จำนวน 11 คน ส่วนนักเรียนหญิงเพิ่มจำนวนเป็น 36 คน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2551 จำนวน 3 คน แต่ในปี พ.ศ. 2553 จำนวนนักเรียนชายกลับลดลงจากปี พ.ศ. 2552 จำนวน 9 คน เหลือเพียง 29 คน และนักเรียนหญิงลดลง 5 คน เหลือเพียง 21 คน

ระบบโครงสร้างการบริหาร

ทางโรงเรียนได้มีการแบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานการบริหารงบประมาณ งานการบริหารงานบุคคล และงานการบริหารทั่วไป

ตารางที่ 4-14 โครงสร้างการบริหาร และผู้บริหาร โรงเรียนวัดสี่ขีด

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน		คณะครู	
การบริหารวิชาการ	การบริหาร งบประมาณ	การบริหารงาน บุคคล	การบริหารงาน ทั่วไป
นางนภา คำเนตรทรัพย์	นางพรเพ็ญ ผ่องดี	นายสุรินทร์ ทดแทน	นางพรเพ็ญ ผ่องดี
นางพรเพ็ญ ผ่องดี	นางนภา คำเนตรทรัพย์	นางสดสี เรืองอรุณ	นางสดสี เรืองอรุณ
การพัฒนาหลักสูตร	การจำทำและเสนอขอ งบประมาณ	การวางแผน อัตรากำลังฯ	การดำเนินงาน ธุรการ
การพัฒนากระบวนการ เรียนรู้	การจัดสรร งบประมาณ	การสรรหาและการ บรรจุฯ	งานพัฒนาระบบ ข้อมูลและ สารสนเทศ
การวัดผล ประเมินผล	การตรวจสอบ ติดตามประเมินผลฯ	การเสริมสร้าง ประสิทธิภาพฯ	การจัดระบบการ บริหาร
การวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพ	การระดมทรัพยากรฯ	วินัยและการรักษา วินัย	งานเทคโนโลยี สารสนเทศ
การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมฯ	การบริหารการเงิน	การออกจากราชการ	การดูแลอาคาร สถานที่และ สภาพแวดล้อม
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	การบริหารบัญชี		การจัดทำสำมะโน ผู้เรียน
การนิเทศการศึกษา	การบริหารพัสดุและ สินทรัพย์		การรับนักเรียน
การแนะแนว			งานส่งเสริมกิจการ นักเรียน
การประกันคุณภาพ ภายใน			การประชาสัมพันธ์
การส่งเสริม ความรู้ แก่ชุมชน			งานประสาน ราชการฯ

ตารางที่ 4-14 (ต่อ)

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	คณะครู
การพัฒนา วิชาการกับ	งานบริการสาร
สถานศึกษาอื่น	ธารณะ
การส่งเสริมและ	งานอื่นๆ
สนับสนุนวิชาการฯ	

การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา

โรงเรียนวัดสี่เหลี่ยมนอกจากจะเป็นโรงเรียนของรัฐบาลที่มีการจัดการศึกษาภาคบังคับให้นักเรียนได้เรียนฟรีตามเกณฑ์ที่รัฐบาลกำหนดไว้ (ไม่เกินระดับมัธยมศึกษาตอนต้น) ทางโรงเรียนยังได้มีหน่วยงานเอกชนเข้ามาให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมการศึกษาด้วยหลายหน่วยงาน เช่น บริษัท ซี.วี.ก้า จำกัดได้มอบทุนการศึกษาให้กับทางโรงเรียน 100,000.- แสบบาทต่อปี (ไม่ได้ให้ทุกปี) โดยไม่ได้กำหนดว่าจะให้ทุนคนละเท่าไรดังนั้นทางโรงเรียนจึงได้นำเงินทุนการศึกษามาจัดสรรให้กับนักเรียนที่เรียนดีและยากจน โดยแบ่งเป็นทุนการศึกษาครั้งละ 500.- บาท หรือ 1,000.- บาท นอกจากนั้นยังมีบริษัท กิงพาวเวอร์ มอบทุนเพื่อใช้จ่ายในการปรับปรุงห้องสมุดและพร้อมกับมอบชั้นหนังสือ และบริษัทในเครือเดอะเนชั่นกรุ๊ป จำกัด บริจาคหนังสือพร้อมชั้นวางหนังสือให้กับทางโรงเรียน เป็นต้น

การเข้าเรียน/ การศึกษาต่อ

การเปิดรับสมัครนักเรียนของโรงเรียนสี่เหลี่ยมทางโรงเรียนจะใช้วิธีการติดป้ายประกาศรับสมัครเข้าเรียนทางด้านหน้าของโรงเรียนพร้อมกับวิธีการบอกต่อไปกับนักเรียนไปยังผู้ปกครองหรือบางครั้งใช้วิธีการติดต่อกับผู้ปกครองโดยตรง นักเรียนที่เข้ามาเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ส่วนใหญ่ เคยเป็นนักเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลกอไผ่และได้ใช้สถานที่ของโรงเรียนวัดสี่เหลี่ยมในการตั้งศูนย์ นักเรียนที่เรียนจะเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วนักเรียนจะนิยมไปเรียนต่อภายในจังหวัดฉะเชิงเทรา เช่น โรงเรียนพุทธรังสีพิบูล โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์ และโรงเรียนวัดสี่ขาว

โรงเรียนกับความสัมพันธ์ในชุมชน

ความสัมพันธ์ของโรงเรียนที่มีต่อชุมชนมีค่อนข้างสูงโดยสังเกตได้จากเมื่อทางโรงเรียนจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทางโรงเรียนจะได้รับความร่วมมือกับชุมชนและผู้ปกครองค่อนข้างสูง ทั้งนี้อาจ

เนื่องมาจากการที่ครูภายในโรงเรียนเป็นคนในพื้นที่จึงมีความคุ้นเคยและเมื่อถึงเทศกาลปีใหม่ของโรงเรียนยังได้มีการพบปะกับผู้ปกครองด้วยการไปสวัสดีปีใหม่ถึงที่บ้านบางครั้งมีการจัดกระเช้าของขวัญเพื่อไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง

ปัญหาการศึกษา

ความยากจนและการหย่าร้างของผู้ปกครอง เป็นปัญหาที่สำคัญที่ทำให้เด็กนักเรียนไม่สามารถจะไปศึกษาที่ห่างไกลจากที่อยู่อาศัยหาความรู้เพิ่มเติมได้ ทั้งนี้เนื่องจากเด็กนักเรียนขาดความอบอุ่นจากครอบครัว ขาดที่พึ่งในการให้คำปรึกษา เด็กนักเรียนส่วนใหญ่ต้องอาศัยอยู่กับปู่-ย่า ตา-ยาย ลุง-ป้า น้ำ-อา หรือญาติพี่น้อง จากการที่ผู้อำนวยการ โรงเรียน กล่าวว่า เด็กนักเรียนบางครอบครัวมีพ่อ-แม่หลายคน คือ พ่อ-แม่ไม่สามารถประกอบชีวิตสมรสในครอบครัวได้ ทำให้เกิดการหย่าร้างและมีครอบครัวใหม่ส่งผลต่อการเรียนของเด็กและนอกจากนั้นหลักสูตรของรัฐบาลที่กำหนดวิชาเรียนอย่างหลากหลายหรือมีจำนวนมากเกินไปทำให้เด็กนักเรียนสับสนเกิดปัญหาคือความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้งทำให้เด็กนักเรียนขาดความรับผิดชอบและขาดองค์ความรู้และได้เสนอว่าวิชาที่สามารถจะนำมาพัฒนาให้เด็กได้ดีขึ้นน่าจะเป็นวิชาที่เกี่ยวกับประวัติของบ้านเมืองและหน้าที่ศีลธรรม (สุรินทร์ ทดแทน, สัมภาษณ์, 1 เมษายน 2554)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ในปัจจุบันชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียว มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จำนวน 2 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดตั้งขึ้นโดยใช้สถานที่โรงเรียนวัดสีเขียว และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดตั้งขึ้นโดยใช้สถานที่ของวัดสีขาว เป็นที่ตั้งศูนย์ ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดตั้งขึ้นนี้เป็นหน่วยการศึกษาที่ปฏิบัติตามนโยบายการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 78 และพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 มาตรา 30 และในปีการศึกษา 2544 กระทรวง ศึกษาธิการ ได้มีนโยบายถ่ายโอนการจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบ ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ โดยให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติรับเด็กอนุบาล 3 ขวบ เข้าเรียนแต่ให้ท้องถิ่นจัดการศึกษาขึ้นแทน โดยสนับสนุนด้านอาคารสถานที่ ด้านวิชาการ และครูอัตราจ้าง หรือครูผู้สอนให้ช่วยดำเนินการสอนต่อไปด้วยการอาศัยอำนาจตามมาตรา 289 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลกอไผ่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำตำบลตามที่ได้ระบุไว้การตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงเป็นหน่วยงานเพื่อรับรองภารกิจการจัดการศึกษาของรัฐใน

ช่วงแรกของการตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทางองค์การบริหารส่วนตำบลกอไผ่ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลตามรายละเอียดแนวทางการดำเนินการจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบ แต่เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลกอไผ่ยังไม่มีความพร้อมทางด้านสถานที่และอาคารเรียนจึงได้ประสานงานกับโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) ขอใช้สถานที่ และบุคลากรซึ่งการประสานกับ สปช. ได้ข้อสรุป ให้ขอใช้พื้นที่ของโรงเรียนวัดสีเขียว ซึ่งอยู่ในพื้นที่ชุมชนสีเขียว ตำบลกอไผ่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นสถานที่ศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และในวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2545 จึงเป็นปีแรกของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีการรับเด็กอนุบาล 3 ขวบ เข้าศึกษาโดยมีครูอัตราจ้างนางนวลอนงค์ นากสุก เป็นครูผู้ดูแลรับผิดชอบเพียงคนเดียวมาตลอด และยังคงมีผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าศึกษาเรื่อยมาจนกระทั่ง พ.ศ. 2553 (ปัจจุบัน) และเมื่อเด็กอนุบาลเหล่านี้ได้เข้าศึกษาจนครบอายุหรือเกิน 3 ขวบ เกือบ 4 ขวบ เด็กที่ศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกคน และทุกปีจะเข้าศึกษาต่อยังโรงเรียนวัดสีเขียวซึ่งจากข้อมูลการศึกษาสามารถสรุปจำนวนเด็กนักเรียนที่เข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545-2553 ได้ดังนี้

ตารางที่ 4-15 จำนวนนักเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนวัดสีเขียว อายุระหว่าง 2-3 ขวบ (ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2553)

ปี พ.ศ.	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553
เพศชาย/ คน	4	7	4	2	4	9	12	17	9
เพศหญิง/ คน	5	6	6	8	6	6	9	12	1
รวม	9	13	10	10	10	15	21	29	10

จากตารางที่ 4-15 จำนวนนักเรียนและเพศของผู้เรียนความแตกต่างของจำนวนเด็กอนุบาลที่เข้าศึกษาดังแต่ ปี 2545 เกือบ 10 ปีมานี้ ศูนย์พัฒนาเด็กมีจำนวนเด็กอนุบาลอนุบาลหญิงและอนุบาลชายรวมถึงจำนวนผู้เข้าศึกษาไม่มีความแตกต่างกันมากนักโดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 มีเด็กอนุบาลหญิง 5 คน และเด็กอนุบาลชาย 4 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน ปี พ.ศ. 2546 อนุบาลหญิง 6 คน และอนุบาลชาย 7 คน รวม 13 คน ปี พ.ศ. 2547 อนุบาลหญิง 6 คนและ อนุบาลชาย 4 คน รวม 10 คน ปี พ.ศ. 2548 อนุบาลหญิง 8 คนและอนุบาลชาย 3 คน รวม 11 คน ปี พ.ศ. 2549 อนุบาลหญิง 6 คน และอนุบาลชาย 4 คน รวม 10 คน ปี พ.ศ. 2550 อนุบาลหญิง 6 คน และอนุบาลชาย

9 คน รวม 15 คน ปี พ.ศ. 2551 อนุบาลหญิง 9 คน และอนุบาลชาย 12 คน รวม 21 คน ปี พ.ศ. 2552 อนุบาลหญิง 12 คน และอนุบาลชาย 17 คน รวม 29 คน และปี พ.ศ. 2553 อนุบาลหญิง 1 คน และอนุบาลชาย 9 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน

ส่วนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตั้งอยู่ในสถานที่วัดสีขาวนั้นที่อยู่ในพื้นที่ของชุมชนบ้านนั้นเดิมเป็นหน่วยงานของกรมพัฒนาชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบโดยก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2523 ต่อมาในวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2540 ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการถ่ายโอนมาสังกัดเทศบาลตำบลกอไผ่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทราโดยระยะแรกของการตั้งศูนย์นั้นได้มีการรับเด็กเล็กที่อยู่ในช่วงอายุ 3 ปี ก่อนขึ้นชั้นอนุบาล ปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2554) มีเด็กเล็กจำนวน 70 คนและครูผู้ดูแลเด็กจำนวน 3 คน คือ นางสาวสมศรี สุริยะฉาย นางสาวสมศรี ล่ำมกิจจานางสาวณิรัตน์ รุ่งกระจ่าง (ปัจจุบันย้ายไปช่วยสอนโรงเรียนวัดสีขาว) และแม่บ้านประจำศูนย์ 1 คน คือ นางพรทิพย์ กู้กอง

ตารางที่ 4-16 จำนวนนักเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (วัดสีขาว) อายุระหว่าง 2 ปี ครึ่ง-3 ปี (ระหว่างปี พ.ศ. 2550-2553)

ปี พ.ศ.	2550	2551	2552	2553
เพศชาย/ คน	26	25	28	28
เพศหญิง/ คน	40	39	37	30
รวม	66	128	65	58

จากตารางที่ 4-19 สถิติแสดงจำนวนนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอายุ 2 ปีครึ่ง- 3 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2550-2553 ไม่มีความแตกต่างของจำนวนและจำนวนเพศมากนักโดยในปี พ.ศ. 2550 เพศชาย 26 คน เพศหญิง 40 คน รวม 66 คน ปี พ.ศ. 2551 เพศชาย 25 คน และเพศหญิง 39 คน รวม 128 คน ปี พ.ศ. 2552 เพศชาย 28 คน เพศหญิง 37 คน รวม 65 คน และปี พ.ศ. 2553 เพศชาย 28 คน และเพศหญิง 30 คน รวม 58 คน

โรงเรียนเทศบาลสีขาว

ตั้งอยู่ในชุมชนสีขาว ตำบลกอไผ่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (รวมทั้งที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมใหม่จนถึงปัจจุบัน) มาตรา 50 (6) และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 (9) ประกอบกับสมาชิกเทศบาลตำบลได้มีมติเห็นชอบในการประชุมสภา

เทศบาลตำบลกอไผ่ เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2551 โรงเรียนเทศบาลสีขาวจึงได้มีการดำเนินการเพื่อสนองนโยบายการศึกษาส่วนท้องถิ่นขึ้น เพื่อให้มีการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีเนื้อที่ประมาณ 9 ไร่ สังกัดอยู่กับเทศบาลตำบลกอไผ่และได้มีการนำบางส่วนของหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัยมาปรับใช้ร่วมกับในเขตพื้นที่การศึกษา และเริ่มเปิดทำการเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ.2553 โดยการศึกษาขั้นพื้นฐานมีจำนวนนักเรียนทั้งหมดแรกเข้าจำนวน 44 คน แบ่งออกเป็น 2 ห้องเรียน คือ อนุบาล 1/1 และอนุบาล 1/2 ด้วยการรับเด็กที่มีอายุ 4 ปีบริบูรณ์ มีครูทั้งหมด 5 คนเป็นอัตราจ้างทั้งหมด ครูประจำชั้นห้องละ 1 คน และผู้ช่วยครูประจำชั้น ห้องละ 1 คน รุรการ 1 คน มีนางวรรณ ศรีเจริญ ผู้อำนวยการกองการศึกษา รักษาการผู้บริหารสถานศึกษา

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ

ก่อนที่จะเปลี่ยนชื่อเป็น “โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ” ที่ตั้งอยู่ในชุมชนสีขาว เช่น ในปัจจุบัน มีการปรับปรุงและมีการเปลี่ยนการเรียกชื่อมาหลายครั้ง ตั้งแต่การเรียกว่า สถานีอนามัย สถานีอนามัยชั้น 2 และสถานีอนามัยตำบลกอไผ่ การเปลี่ยนชื่อดังกล่าวรัฐบาลยังได้มีการปรับปรุงอยู่หลายครั้งและจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2536 ทางราชการเห็นว่า อาคารเดิม (สถานีอนามัยตำบลกอไผ่) ที่ตั้งอยู่ในชุมชนบ้านตลาดคลองสวน ทрудโทรมอย่างมากไม่สะดวกแก่ผู้มารับบริการจึงได้จัดสรรงบประมาณก่อสร้างทดแทนสถานีอนามัยเก่าเป็นสถานีอนามัยขนาดใหญ่ แต่เนื้อที่ไม่เพียงพอทางราชการต้องการเนื้อที่ 3 ไร่ ฉะนั้นทางคณะกรรมการสภาตำบลกอไผ่ เห็นควรย้ายมาก่อนสร้างในชุมชนสีขาว ตำบลกอไผ่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา กำหนดมาและอาจารย์กระเทียม และสุรางค์ ข้องจิต มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์เพียงพอจึงได้บริจาคให้เป็นสถานที่ตั้งโรงพยาบาล จำนวน 3 ไร่ ในปี 2536 ที่ได้เริ่มก่อสร้างและในปี พ.ศ. 2537 ได้แล้วเสร็จ และเปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2537 และในปี พ.ศ. 2539 ทางคณะกรรมการสภาตำบลกอไผ่ เห็นว่า ตัวอาคารสถานีอนามัยเป็นทรงสูงไม่สะดวกแก่ผู้มารับบริการ โดยเฉพาะผู้สูงอายุ คณะกรรมการสภาตำบลกอไผ่นำโดยกำนันกระเทียม ข้องจิต จึงได้ดำเนินการจัดหางบประมาณในการก่อสร้างทั้งสิ้น 440,000.-บาท อีกทั้งเพื่อเป็นการฉลองการขึ้นครองราชย์ครบรอบ 50 ปี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงเปิดให้บริการประชาชนในวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2539

ต่อมาในปี พ.ศ. 2552 ในสมัยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นรัฐบาลได้มีการจัดสรรงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็งขึ้นสถานีอนามัยจึงได้รับการยกสถานะเป็นศูนย์สุขภาพชุมชน และในปี พ.ศ. 2553 ได้เปลี่ยนเป็นโรงพยาบาลศูนย์สุขภาพประจำตำบล และใน

สมัยรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นรัฐบาลในปี พ.ศ. 2555 ศูนย์สุขภาพชุมชนจึงได้มีการยกสถานะอีกครั้งให้เป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและยังคงมีการดำเนินงานอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งการยกสถานียังคงเป็นสถานพยาบาลประจำตำบล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข หรือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขีดความสามารถระดับปฐมภูมิ (Primary Care) โดยให้มีการบริการ เช่น การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภค โดยเกือบทั้งหมดไม่รับผู้ป่วยใน และไม่มีแพทย์ทำงานอยู่เป็นประจำ แต่จะอาศัยความร่วมมือกับแพทย์ในโรงพยาบาลชุมชนในปัจจุบันชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียว รวมถึงชุมชนต่าง ๆ ในตำบลได้เข้ามาใช้บริการ โดยมีนางอมรรัตน์ วิกาลดี เป็นผู้อำนวยการ โรงพยาบาล และมีแพทย์ประจำโรงพยาบาล 1 คน คือ นายแพทย์กิตติ ธรรมรักษา เป็นแพทย์ประจำตำบลโดยจะมาเข้าเวรเฉพาะในวันอังคาร พุธ และพฤหัสบดี แต่อยู่เต็มวันเฉพาะวันอังคาร ระหว่างเวลา 09.00-16.00 น. มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 1 คน พยาบาล 1 คน เจ้าหน้าที่ทันตแพทย์ 1 คน ปกติจะมีคนไข้มาใช้บริการประมาณ 80 คนต่อวัน

วัดในชุมชน

วัดสีขาว และวัดสีเขียว ในสมัยดั้งเดิมเคยเป็นศูนย์กลาง และศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน ชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวในการให้การเรียนรู้ และการสั่งสอนอบรมทางด้านศีลธรรม ความประพฤติ ซึ่งในปัจจุบันทั้งสองวัดก็ยังคงไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากสมัยดั้งเดิมนัก ยังคงมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับชาวบ้าน และชุมชนบริเวณใกล้เคียงได้เข้าร่วมกิจกรรมกับทางวัด เช่น วัดสีขาว มีสถานปฏิบัติธรรมที่เรียกว่า “สถานวิปัสสนาวัดสีขาว” ไว้สำหรับบวชนกขัมมะในวันสำคัญทางศาสนา และมีศาลาฟังธรรม ส่วนวัดสีเขียวไม่มีการสร้างสถานที่ปฏิบัติธรรมขึ้นใหม่ ยังคงใช้ศาลา หรือ อาคารเดิมที่ใช้สำหรับคักบาตรที่วัดในวันพระและเพื่อใช้ฟังธรรม กิจกรรมที่ทางวัดที่กำหนดให้มีขึ้น เช่น การบวชนกขัมมะขึ้นในวันสำคัญ ๆ ทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันเข้าพรรษา เป็นต้น นอกจากนั้นวัดสีขาว และวัดสีเขียวยังเป็นสถานที่ที่ชาวบ้านสามารถมาพบปะสังสรรค์ พักผ่อนหย่อนใจ และเป็นสถานที่ในการจัดการบันเทิงในงานเทศกาล และมหรสพต่าง ๆ ร่วมด้วย

บทบาทของวัด และพระสงฆ์ต่อระบบความเชื่อทางศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และพิธีกรรมของชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียว

บทบาทของวัดและพระสงฆ์ ในวัดสีขาว และวัดสีเขียวยังมีบทบาทสำคัญต่อชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวโดยผ่านระบบความเชื่อทางศาสนา ขนบธรรมเนียม และประเพณี ในการร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างปี ดังนี้

1. งานวันสงกรานต์ การจัดงานวันสงกรานต์นั้นนอกจากจะเป็นการจัดกิจกรรมของชาวบ้านในชุมชนกับทางวัดเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันตามวันเวลาที่ทางราชการกำหนด การจัดงานสงกรานต์ในปัจจุบันยังเป็นการจัดกิจกรรมร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลกอไผ่ และเทศบาลตำบลกอไผ่ ซึ่งเป็นหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมด้วย

การจัดงานวันสงกรานต์ที่ทางวัดได้จัดร่วมกับชาวบ้านจะอยู่ในช่วงของวันที่ 13-15 เมษายนของทุกปี โดยทั่วไปชาวบ้านจะนิยมไปร่วมงานวันสงกรานต์กับทางวัดที่ใกล้กับชุมชนที่ตนพักอาศัย ชาวบ้านชุมชนสีขาวจะนิยมไปที่วัดสีขาวส่วนชาวบ้านชุมชนสีเขียวมักจะไปร่วมงานสงกรานต์ที่วัดสีเขียว การเดินทางมาวัดของชาวบ้านในชุมชนไม่ใช่เป็นประเด็นสำคัญในการตัดสินใจที่ไปร่วมงานกับทางวัดแต่ชาวบ้านในชุมชนจะพิจารณาจากความสะดวกในการเดินทางความคุ้นเคยกับวัดนั้นหรือมีเครือญาติอาศัยอยู่ในพื้นที่ในชุมชนนั้น ๆ การจัดงานวันสงกรานต์ทางวัดจะมีการจัดในวันที่แตกต่างกันวัดสีขาวจะจัดในวันที่ 14-15 เมษายน ของทุกปี ส่วนวัดสีเขียวจะจัดงานในวันที่ 16 เมษายน หลังจากวันสงกรานต์ที่ทางราชการกำหนดให้มีการหยุดงานไปอีก 1 วัน การจัดงานของทั้งสองชุมชนมีลักษณะใกล้เคียงกัน คือ ชาวบ้านจะมีการไปวัดพร้อมกับนำน้ำที่สะอาดมาใส่ขันผสมกับน้ำอบไทย บางคนอาจใส่ดอกมะลิร่วมไปกับดอกไม้ที่สวยงามลงไปในขันน้ำด้วยหรือบางคนจะใช้เพียงน้ำอบไทยเพียงอย่างเดียวด้วยการนำไปสรงพระพุทธรูป พระภิกษุสงฆ์ และผู้เฒ่าผู้แก่โดยทางวัดจะมีจัดตั้งพระพุทธรูปพร้อมกับจัดที่นั่งไว้สำหรับเจ้าอาวาสวัด พระภิกษุสงฆ์ที่เป็นพระลูกวัด และผู้เฒ่าผู้แก่ โดยเรียงลำดับกันลงมาเพื่อให้บรรดาชาวบ้าน ญาติ พี่น้อง ลูกหลานได้มาสรงน้ำพระเพื่อสักการะบูชาและขอพรเพื่อเป็นสิริมงคลความสุขให้แก่ครอบครัว หลังจากเสร็จพิธีรดน้ำดำหัวแล้วจะเป็นการเล่นน้ำสงกรานต์ ชาวบ้านทั้งสองชุมชนโดยเฉพาะวัยรุ่นจะมีการเล่นน้ำสงกรานต์ ที่เปลี่ยนไปคือ คือ จะมีการนำน้ำใส่ขันและน้ำแป้ง หรือดินสอพองมาละลายกับน้ำแล้วนำมาไล่ปะกัน บางรายมีการนำปืนฉีดน้ำหรืออุปกรณ์ที่ฉีดน้ำมาฉีดใส่กัน บางรายถึงขนาดนำถุงพลาสติกมาใส่น้ำแข็งและกว้างปากกันซึ่งจะเป็นอันตรายกับผู้ที่ผ่านมาได้

ส่วนการจัดกิจกรรมในวันช่วงวันสงกรานต์เขตการปกครองของทั้งสองชุมชน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลกอไผ่ และเทศบาลตำบลกอไผ่ยังได้มีการจัดกิจกรรมพิเศษขึ้นโดยองค์การบริหารส่วนตำบลกอไผ่เป็นเขตการปกครองที่ครอบคลุมพื้นที่ของชุมชนสีขาวยังได้ใช้พื้นที่ของวัดสีขาวในการจัดกิจกรรมขึ้นก่อนหน้าวันที่จะมีการจัดงานวันสงกรานต์ที่ทางวัดจัดขึ้นคือในวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2554 โดยเริ่มจากการที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ขอความร่วมมือไปยังกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและประธานประชาคมต่าง ๆ ให้ช่วยใน

การพิจารณาคัดเลือกครอบครัวอบอุ่น 1 ครอบครัวในชุมชนเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีสงกรานต์ กิจกรรมวันครอบครัวและผู้สูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรณรงค์ให้ประชาชนได้เห็นความสำคัญของผู้สูงอายุและสถาบันครอบครัว ในการทำหน้าที่อบรมสั่งสอนปลูกฝังจริยธรรมให้กับสมาชิกครอบครัว และนอกจากนั้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลยังได้โดยใช้สถานที่ของวัดสีขาวในการทำกิจกรรมอย่างอื่นร่วมด้วยโดยกิจกรรมที่ทำขึ้นนี้ได้มีการปฏิบัติมากว่า 3 ปีแล้ว คือ มีการแจกรางวัลให้กับผู้ที่ผ่านการคัดเลือกให้เป็นครอบครัวอบอุ่น 5 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนหมู่ที่ 1-5 จากนั้นยังได้มีการนิมนต์พระเพื่อมาเทศนาธรรมให้กับชาวบ้านที่เข้าร่วมกิจกรรมและเมื่อฟังเทศน์เสร็จแล้วทางเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการแจกเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุและผู้พิการและเลี้ยงอาหารกลางวันอันเป็นเสร็จกิจกรรมส่วนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลกอไผ่และองค์การบริหารส่วนตำบลกอไผ่ซึ่งเป็นเขตการปกครองของชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวยังได้มีการจัดกิจกรรมในช่วงก่อนวันสงกรานต์โดยได้ได้มีการจัดประเพณีสงกรานต์ขึ้นที่สวนสุขภาพ ตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชนหมู่ 6 โดยจัดขึ้นในวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2554 ใช้ชื่องานว่า “งานรื่นเริงบันเทิง” เริ่มกิจกรรมในตอนเช้าด้วยการแห่หลวงพ่อโสทรองค์จำลองมาที่สวนสุขภาพ และมีการทำบุญตักบาตร เวลาบ่ายมีการแจกเบี้ยยังชีพและการจัดการละเล่น เช่น มีการรำวงย้อนยุค มีการแสดงกระบี่กระบอง และตระกร้อลอดบ่วง เป็นต้น

นอกจากการจัดกิจกรรมในช่วงวันสงกรานต์ที่ถือว่าเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทยในแต่ละชุมชนแล้วกิจกรรมที่มีขึ้นยังเป็นกิจกรรมที่สร้างความสนุกสนานความสามัคคีให้กับชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนด้วยและที่สำคัญไม่ต้องการให้มีการไปจัดแข่งขันกันเองบนท้องถนน ซึ่งการจัดกิจกรรมครั้งนี้ยังได้ใช้สถานที่บริเวณหน้าวัดสีเขียวยในการจัดการแข่งขานแข่งขัน โดยการแข่งขันแข่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลกอไผ่ได้เข้ามาสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนโดยมีผู้ใหญ่บ้าน นักการเมือง ได้ช่วยในการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมรวมถึงถ้วยรางวัล ซึ่งการจัดกิจกรรมนี้จะทำกิจกรรมในช่วงสงกรานต์คือตรงกับวันที่ 15 เมษายน ของทุกปี โดยจะรับสมัครกับบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจแข่งขานแข่งโดยมีการดำเนินการวันเดียวจบ มีการรับสมัครผู้เล่นจำนวน 40 กว่าคน ตั้งแต่เช้าและเที่ยงเริ่มแข่งโดยปีนี้จะมีการแบ่งรุ่นของขานแข่ง 3 รุ่น รุ่นแรกเป็นเครื่องยนต์แบบ 2 จังหวะ รุ่นที่สอง เป็นเครื่องยนต์แบบ 4 จังหวะ รุ่นที่สามเป็นรุ่นเปิด คือ เปิดอิสระมีการแต่งอุปกรณ์ได้อย่างเต็มที่การแข่งขันในปีเล็กเร็วกว่าทุกปียังไม่ถึง 17.00 น. การแข่งก็จบสิ้นลงแล้วซึ่งรางวัลของผู้ชนะมี 3 ลำดับ คือ รางวัลที่ 1 เงินรางวัล 3,000.- บาท รางวัลที่ 2 เงินรางวัล 2,000.- บาท และรางวัลที่ 3 เงินรางวัล 1,000.- บาทในแต่ละรางวัลก็จะมีถ้วยควบคู่ไปกับเงินรางวัลรวมอยู่ด้วย ชุมชนสีเขียวย มีการจัดขานแข่งเริ่มมีการแข่งขันในครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ.

2549 โดยในครั้งนั้นผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน) ได้เป็นผู้ริเริ่มจัดให้มีขึ้นโดยแข่งขันเพื่อความสามัคคี และสนุกสนานภายในชุมชนและบริเวณใกล้เคียงหรือผู้สนใจทำให้ผู้ที่แข่งขันที่เข้าร่วมไม่ได้มีการจัดเป็นทีมหรือกลุ่มไหนเก่งมากเก่งน้อยกว่ากันแต่มาในระยะปีหลัง ๆ ตั้งแต่องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามาให้การสนับสนุนงบประมาณการแข่งขันอย่างเป็นทางการการผู้แข่งขันถูกวางตัวหรือจัดเป็นทีมไว้เรียบร้อยแล้วและผู้ที่จะเป็นกลุ่มหรือบุคคลเดิม ๆ (มนัส บุญมาก, สัมภาษณ์, 15 เมษายน 2553)

2. งานวันวิสาขบูชา ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 6 หรือในวันเพ็ญแห่งเดือนวิสาขมาสซึ่งเป็นงานบุญอันสำคัญของชาวพุทธศาสนาทุกนิกายทั่วโลกที่ได้มีการรำลึกถึงเหตุการณ์สำคัญ 3 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในวันเดียวกัน คือ เป็นวันคล้ายวันประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและในเดือนโคของปีที่มีการเวียนครบรอบมาถึงชาวบ้านที่มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาจะมีเตรียมอาหารคาวหวานมาทำบุญตักบาตรและเวียนเทียนเพื่อเป็นการสักการบูชาในชุมชนสีขาว และชาวชุมชนสีเขียวแบบสมัยใหม่ยังคงมีความเลื่อมใสศรัทธาต่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเมื่อครบรอบวันวิสาขบูชามาถึงกิจกรรมของทางวัดยังคงไม่ได้แตกต่างไปจากในสมัยดั้งเดิมมากนัก คือ ในตอนเช้าชาวบ้านได้มีการเตรียมอาหาร คาวหวานมาตักบาตรที่วัดใกล้บ้าน และพอถึงตอนเย็นเวลา 18.00 น ทางวัดได้จัดให้มีการเวียนเทียนชาวบ้านจะเตรียมดอกไม้ ธูปเทียนมาสักการบูชาด้วยการกระทำประทักษิณ หรือเวียนเทียนพระพุทธปฏิมาในพระอุโบสถ ด้วยการเดินเวียนขวา 3 รอบ รอบแรก จะสวดบทสรรเสริญพระพุทธคุณ รอบที่สอง จะสวดพระธรรมคุณ และรอบที่สามจะสวดบทสรรเสริญพระสังฆคุณจากนั้นก็จะมีการแสดงพระธรรมเทศนาในพระอุโบสถ ซึ่งปกติจะมีเทศน์ปฐมนิเทศน์ซึ่งเป็นเรื่องราวของพระพุทธประวัติตั้งแต่ประสูติ ตรัสรู้และปรินิพาน สิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากสมัยดั้งเดิมอยู่บ้างก็คือ การที่ทางวัดได้จัดให้มีกิจกรรมขึ้น เช่น ทางวัดสีขาว ซึ่งอยู่ในชุมชนสีขาว มีสถานปฏิบัติธรรมที่เรียกว่า “สวนป่าวิปัสสนาโกโผ” เพื่อใช้ในงานกิจกรรมของทางวัดและในวันวิสาขบูชามีการจัดพิธีบวงสรวงข่มมะขามมี ส่วนทางวัดสีเขียวได้มีการจัดกิจกรรมเช่นเดียวกับทางวัดมีการบวงสรวงข่มมะขามมี

3. วันอาสาฬหบูชา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2501 เป็นต้นมาที่ทางราชการเห็นด้วยกับทางคณะสงฆ์มีการประกาศให้มีวันสำคัญทางพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นอีกวันหนึ่ง คือ วันอาสาฬหบูชา นับแต่นั้นมาตามวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศไทยจึงได้ดำเนินการและปฏิบัติตามหน่วยงานราชการ และทางคณะสงฆ์ที่ได้กำหนดไว้ คือ ให้มีการจัดวันอาสาฬหบูชาขึ้นเพื่อบูชารำลึกถึงพระคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งทางวัดสีขาว และวัดสีเขียว เป็นวัดในชุมชนที่มีการจัดงานวันอาสาฬหบูชา และทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนโดยมีการปฏิบัติเช่นเดียวกับวัดอื่น ๆ คือ เมื่อถึงวันอาสาฬหบูชาในวันเพ็ญขึ้น 15 เดือน 8 (กรกฎาคม) ชาวบ้านที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาได้เตรียมอาหารคาวหวานเพื่อ

ดักบาตรในตอนเช้า ชาวบ้านบางคนได้มานอนค้างที่วัดเพื่อถือศีลก่อนแล้วจึงรอตานาญใส่บาตรในตอนเช้าของวันอาสาฬหบูชา และนอกจากการทำนาญแล้วทั้ง 2 วัดยังได้มีการจัดให้มีการเวียนเทียนในตอนช่วงเย็นเวลา 18.00 น. ชาวบ้านที่สนใจที่ใส่บาตรในช่วงเช้าบางคนก็จะรอตี๋เย็นเพื่อรอตี๋เย็นเทียนบางคนก็จะกลับบ้านไปชำระร่างกายให้สะอาดและกลับมาเวียนเทียนในตอนเย็น และเมื่อถึงเวลา 18.00 น. พระสงฆ์ก็จะลงศาลาเพื่อทำพิธีกรรมร่วมกับชาวบ้านที่มาร่วมงานโดยมีการเวียนเทียน 3 รอบไปทางขวามือทศวนมนต์ที่นำมาใช้ทอขณะเวียนเทียนคือ บทสวดอิติปิโส และเมื่อเวียนเทียนครบรอบแล้วพระสงฆ์จะนำดอกไม้รูปเทียนมาปักไว้ตามที่วัดจัดให้แล้วเดินเข้าโบสถ์ส่วนชาวบ้านที่ตามมาก็จะนำดอกไม้รูปเทียนมาปักเช่นกันและชาวบ้านก็ทยอยกันกลับบ้าน บางคนที่ยังไม่กลับและสนใจฟังเทศน์ก็เข้าฟังในโบสถ์ที่วัดจัดขึ้นจะแยกย้ายกันกลับบ้าน

3. งานวันเข้าพรรษา เป็นกิจกรรมที่ทางวัดสีขาว และวัดสีเขียวจัดกิจกรรมร่วมกับชาวบ้านมาตั้งแต่ในสมัยดั้งเดิมและยังคงดำเนินเรื่อยมาถึงปัจจุบันคือ เมื่อถึงวันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ของทุกปี (ถ้าปีใดมี 8 สองหนก็เลื่อนมาเป็นวันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 เรียกว่า แผลหลัง และออกพรรษาในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 11) ทางวัดจะจัดงานวันเข้าพรรษาขึ้น ซึ่งการจัดกิจกรรมระหว่างวัดกับฆราวาสในสมัยดั้งเดิมไม่ได้มีความแตกต่างจากสังคมในปัจจุบันมากนัก คือ เมื่อถึงช่วงเข้าพรรษาพระภิกษุสงฆ์จะต้องอยู่ประจำ ณ วัดใดวัดหนึ่งตลอดฤดูฝนตามพระธรรมวินัยที่ได้บัญญัติไว้โดยมีกำหนดเป็นระยะเวลา 3 เดือน ส่วนกิจกรรมของฆราวาสหรือกับชาวบ้านในชุมชน คือ การที่ชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรมกับทางวัดด้วยการร่วมถือศีลไปพร้อมกับพระสงฆ์ด้วยในช่วงที่อยู่จำพรรษาโดยชาวบ้านมีความเชื่อที่ว่า การเข้าร่วมในการถือศีลจะได้กุศลมาก ดังนั้นชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนหรือบ้านที่อยู่ใกล้วัด หรือชาวบ้านที่มีความคุ้นเคยกับวัดใดก็จะไปวัดนั้น ๆ ซึ่งในปัจจุบันยังคงมีชาวบ้านที่ศรัทธาที่ได้นอนค้างแรมที่วัดเพื่อถือศีล ฟังเทศน์อยู่แต่จะต่างจากชาวบ้านในสมัยดั้งเดิมที่ยังคงมีคนรุ่นหนุ่มสาว แต่ในปัจจุบันก็จะเป็นผู้เฒ่าผู้แก่เสียส่วนใหญ่นอกจากนั้นชาวบ้านยังมีการช่วยงานวัดในการจัดเครื่องสักการะ เช่น ดอกไม้ รูปเทียน เครื่องใช้ เช่น สนูป ยาตีฟัน หรือการช่วยเหลือพระภิกษุในการทำความสะดวก เสนาสนะซ่อมแซมกุฏิวิหาร และอื่น ๆ ก่อนวันเข้าพรรษา และพอถึงวันเข้าพรรษาวัดสีขาวก็จะมาร่วมทำนาญดักบาตรถวายจุฬารัตนไทยธรรม ฟังเทศน์ ฟังธรรม รักษาอุโบสถศีลกันที่วัด มีการถวายผ้าอาบน้ำฝน (ผ้าวัสสิกสาฎก) มีการถวายหลอดไฟฟ้าหรือ ร่มหลอดเทียนเข้าพรรษาเพื่อพระสงฆ์สำหรับใช้ในการอยู่จำพรรษา ซึ่งกรณีของเทียนพรรษาจะแตกต่างจากสมัยดั้งเดิม คือ การที่โรงเรียนในชุมชนได้ให้เด็กนักเรียนร่วมทำกิจกรรมในวันเข้าพรรษาด้วยการแห่เทียนที่ทางโรงเรียนได้เตรียมไว้มาที่วัดซึ่งโรงเรียนวัดสีขาวที่อยู่ในชุมชนสีขาวก็จะแห่เทียนพรรษาไปถวายที่วัดสีขาว ส่วนโรงเรียนวัดสีเขียวที่อยู่ในชุมชนสีเขียวก็นำเทียนพรรษาไปถวายที่วัดสีเขียว

4. ประเพณีตักบาตรน้ำตาลทราย ปัจจุบันชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวยังคงมีประเพณีการตักบาตรน้ำตาลทรายโดยจัดขึ้นทั้งที่วัดสีขาว และวัดสีเขียวในช่วงแรม 8 ค่ำเดือน 10 (กันยายน) ของทุกปี จุดมุ่งหมายที่สำคัญยังคงไม่มีการเปลี่ยน ไปจากสมัยดั้งเดิมที่ต้องการสืบทอดประเพณีทำบุญตักบาตรที่มีมาตั้งแต่สมัยพระพุทธกาลเพื่อใช้เป็นยารักษาโรคและบริโภท ซึ่งการตักบาตรตามแบบสมัยใหม่มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการไปจากเดิม คือ ในวันที่มีการตักบาตรน้ำตาลทราย พระภิกษุสงฆ์จะไม่ออกบิณฑบาตแต่นำบาตรมาตั้งบนศาลาการเปรียญเพื่อให้ชาวบ้านนำอาหารคาวหวานมาใส่เช่นเดียวกับวันพระปกติ (วันธรรมสวนะ) แต่หลังจากชาวบ้านได้ตักบาตรเสร็จเรียบร้อยแล้วทางวัดจะนำบาตรออกแล้วนำบาตรใหม่มาวางแทนเท่ากับจำนวนพระภิกษุสงฆ์ในวัดตามเดิมหลังจากนั้นชาวบ้านจะนำน้ำตาลทรายมาตักบาตรแทนเมื่อมีการตักบาตรน้ำตาลทรายเสร็จเรียบร้อยแล้วพระภิกษุสงฆ์จะมีการสวดพระพุทธรูปให้ศีลให้พรการตักบาตรน้ำตาลทรายประจำปีเป็นอันเสร็จสิ้นลง

5. ตักบาตรพระอุปคุต เดิมการตักบาตรพระอุปคุตไม่เคยปรากฏในชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียว ปราชญ์ชาวบ้านในชุมชนสีขาวเห็นว่า การมีงานบุญตักบาตรพระอุปคุตขึ้นจะเป็นการสร้างแหล่งศูนย์รวมทางด้านจิตใจและเป็นการรำลึกถึงพระคุณองค์พระอรหันต์สมัยหลังพระพุทธกาลให้กับชาวบ้านในชุมชนและบริเวณใกล้เคียงจึงได้มีการไปปรึกษากับทางเจ้าอาวาสวัดสีขาว รวมถึงองค์การบริหารส่วนกอไผ่ เทศบาลตำบลกอไผ่ และผู้ใหญ่บ้านทั้ง 6 ชุมชนในตำบลกอไผ่เพื่อร่วมในการจัดงานตักบาตรพระอุปคุตขึ้นประกอบกับแนวความคิดดังกล่าวได้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้ท้องถิ่นมีการรักษาและฟื้นฟูวัฒนธรรม การตักบาตรพระอุปคุต จึงได้จัดให้มีขึ้นในปี พ.ศ. 2553 เป็นครั้งแรกโดยใช้สถานที่ของวัดสีขาวเป็นศูนย์กลาง โดยกำหนดให้ตรงกับวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 11 (ตุลาคม) ของทุกปี การจัดงานตักบาตรพระอุปคุตนั้นได้มีการเล่าถึงประวัติหลังพระพุทธกาลมีพระอรหันต์หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “พระอุปคุตเถระ” หรือ “พระเถระอุปคุต” (เถระเป็นสัญลักษณ์ที่ชี้บอกถึงความมั่นคงในพระธรรมวินัยหรือบวชพระครองเพศสมณะมาแล้วตั้งแต่ 10 พรรษาขึ้นไป หรือ อาจเรียกว่า พระนาถอุปคุต พระภิกษนาอุปคุต) ที่มีอิทธิฤทธิ์ได้แปลงร่างเป็นสามเณรน้อยได้บิณฑบาตไปตามถนน ทางสี่แพร่ง สามแพร่งตลอดจนถนนทางตามริมน้ำ ทำน้ำต่าง ๆ จนกระทั่งตื่นฟ้ายก หรือแสงเงินแสงทองออกมาจึงนมัสการกายหายไป ซึ่งประวัติหลังพระพุทธกาลดังกล่าวมีความเชื่อว่า การรับบิณฑบาตของสามเณรตั้งแต่เวลา 01.00 น (ตีหนึ่ง) เป็นต้นไปถ้าผู้ใดได้มีโอกาสได้ตักบาตรพระอุปคุตผู้นั้นเป็นผู้มีบารมีทำให้ร่ำรวยเงินทองปราศจากภัยทั้งปวง มีสมาธิจิตดี ไม่หลงลืม ชีวิตเป็นสุข (ทะนง อัมเข้ม, สัมภาษณ์, 5 พฤษภาคม 2553)

ดังนั้นเมื่อทางวัดสีขาว ได้จัดงานดักบาตรอุทิศขึ้นโดยร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นและเพื่อให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันทางวัดจึงได้จัดทำพระพุทธรูปแทนพระอรหันต์ประทับนั่งอยู่หอยสังข์พร้อมกับให้มีการสร้างบาตรใหญ่ 1 ใบ (การที่ทางวัดไม่ได้จัดให้มีสามเณรเดินบิณฑบาตเนื่องจากที่วัดสีขาวไม่มีสามเณร) และเมื่อถึงงานวันดักบาตรพระอุทิศทางวัดได้จัดให้พระสงฆ์ลงสาละงัดให้มีการสวดเจริญพระพุทธมนต์ก่อนที่จะมีการดักบาตรพระอุทิศช่วงหลังเที่ยงคืน (24.00 น.) ของวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 11 (ตุลาคม) ซึ่งตรงกับวันอังคารเช้าวันพุธเวลา 01.00 น (ตีหนึ่ง) ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 โดยชาวบ้านจะมารอที่วัดพร้อมกับข้าวสารอาหารแห้งดักงบาตรและเมื่อเสร็จเรียบร้อยพระภิกษุสงฆ์ก็จะมีการกรวดน้ำพร้อมให้ศีลให้พรงานดักบาตรพระอุทิศอันเป็นการเสร็จสิ้นลง

6. งานวันออกพรรษา หรือมีการเรียกว่า “วันปวารณาออกพรรษา” ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 (ประมาณเดือนตุลาคม) ในปัจจุบันของวัดสีขาว และวัดสีเขียวยังคงไม่ได้แตกต่างจากสมัยดั้งเดิมที่พระภิกษุสงฆ์จะประกอบพิธีสังฆกรรมปวารณาออกพรรษา “วันมหาปวารณา” คือเปิดโอกาสให้พระภิกษุสงฆ์ด้วยกันได้กล่าวถ้อยเตือนกันได้ทั้งนี้ในระหว่างช่วงพรรษานั้น พระสงฆ์บางรูปอาจมีข้อบกพร่องที่จำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงการเปิดโอกาสให้ผู้อื่นให้มีการว่ากล่าวตักเตือนได้เป็นวิธีที่จะรู้ถึงข้อบกพร่องของตนทั้งนี้จะกระทำอย่างเปิดเผย และไม่ถือว่าเป็นเรื่องที่จะมาโกรธเคืองกันภายหลังหรือมีเช่นนั้นถ้าไม่มีเรื่องที่จะว่ากล่าวตักเตือนกันแต่ถ้ามีข้อสงสัยใดในวันนี้ก็จะเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยซึ่งกันและกัน และมีการดักบาตรในตอนเช้า และอีกวันรุ่งขึ้นของอีกวันหนึ่งก็จะมีการทำบุญอีกเช่นกันที่เรียกว่า “ดักบาตรเทโว” หรือ เรียกกันเต็ม ๆ ว่า “ดักบาตรเทโวโรหณะ” โดยชาวบ้านของชุมชนสีขา และชุมชนสีเขียวได้นำอาหารมาจากบ้านที่ได้เตรียมไว้ทั้งอาหารคาวหวานนำมาดักบาตร การดักบาตรนิยมใส่อาหารแห้งส่วนอาหารหวานที่นิยมใส่จะเป็นขนมกง

7. งานจุลกฐินสามัคคี หรือ กฐินเล่น เป็นงานบุญที่มีขึ้นหลังจากออกพรรษามาแล้ว 1 เดือน เริ่มนับตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ไปจนถึง 15 ค่ำ เดือน 12 (วันเพ็ญเดือนสิบสอง) อันเป็นวันหมดเขต (กรณีที่เป็นกฐินหลวงจะทำในวันเพ็ญเดือน 12 แต่ถ้าเป็นของราษฎรไม่กำหนดเวลา อันแน่นอนแต่เริ่มนับตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 วันไหนพร้อมก็ถือเอาวันนั้นเป็นวันจุลกฐิน) ในชุมชนสีขา และชุมชนสีเขียว มีการทำบุญจุลกฐินเฉพาะวัดสีขาวที่อยู่ในชุมชนสีขาเพียงวัดเดียว ส่วนวัดสีเขียวที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนสีเขียวไม่มีการจัดงานจุลกฐินแต่อย่างใดเพียงแต่เป็นวัดที่รับกฐินเท่านั้น การจัดงานจุลกฐินที่จัดให้มีขึ้นที่วัดสีขาวนั้นชาวบ้านจะมีการถวายผ้ากฐินกับพระสงฆ์โดยมีความเชื่อว่าถ้าได้ถวายผ้ากฐินกับพระสงฆ์ที่บวชจนครบพรรษาจะได้านิสงส์อย่างมาก (ในแต่ละวัดสามารถรับองค์กฐิน ได้เพียงครั้งเดียว) เนื่องจากได้

ปรากฏหลักฐานในคัมภีร์อรรถกถา (จุลกฐินไม่ใช่ศัพท์ที่ปรากฏในพระวินัยปิฎก) กล่าวถึงเรื่อง
ที่พระพุทธเจ้ารับสั่งให้คณะสงฆ์ในวัดพระเชตะวันร่วมมือกันทำผ้าไตรจีวรเพื่อถวายแก่พระอนุ
รุทธะผู้มีจีวรเก่าที่ใช้การเกือบไม่ได้แล้ว โดยในครั้งนี้นับเป็นงานใหญ่ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงเสด็จมา
ทรงช่วยการทำไตรจีวรและทรงรับหน้าที่สนเข็มในการทำจีวรด้วย งานในการทำผ้าไตรจีวรที่ทำ
ขึ้นในสมัยพระพุทธกาล การทำจุลกฐินจะมีทำกันแต่เฉพาะคนไทยและลาวเท่านั้นซึ่งคนไทยส่วน
ใหญ่จะนิยมทำจุลกฐินโดยเฉพาะในภาคเหนือ และอีสาน ในภาคอื่น ๆ มีอยู่บ้างไม่มากนักโดยมี
การสืบทอดเรื่อยมาตั้งแต่กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี

การจัดงานจุลกฐินที่วัดสีขาว ได้มีการจัดร่วมกับชุมชนบริเวณใกล้เคียง ได้มีสืบทอดต่อ
เรื่อยมาถึงปัจจุบันรวมเวลา 44 ปีแล้ว ในการจัดจุลกฐินครั้งแรกเริ่มตั้งแต่เมื่อนายบวรเศรษฐ์
บวรวัฒนา และนายสมประสงค์ แก้วกล้า เป็นหัวหน้าผู้ริเริ่มโดยมีคุณแม่จอร์ แก้วกล้า และญาติ
มิตร พ่อค้าประชาชนชาวตำบลกอไผ่ และตำบลใกล้เคียงให้ความร่วมมืออย่างแข็งขันด้วยความ
ศรัทธาและสามัคคีในการจัดทำผ้าไตรจีวรขึ้นมาเองโดยหวังจะทำบุญที่ทำให้ยากต้องการได้บุญ
มากชาวบ้านจึงจัดงาน “จุลกฐิน” ขึ้นและทำงานจนสำเร็จภายในวันเดียวกัน คือ วันอาทิตย์ ที่ 12
พฤศจิกายน พ.ศ. 2510 ซึ่งการจัดงานจุลกฐินครั้งแรกมีการทำผ้าไตรจีวรพร้อมทั้งเครื่องบริวาร
ทั้งหลาย โดยมีการเตรียมงานอย่างพร้อมเพรียงกันตั้งแต่เวลาเช้าวรพราหมณ์ได้จัดเครื่องบวงสรวง
บูชาเทพยดาอารักษ์ตั้งแต่เวลาเช้าวรจากนั้นเจ้าหน้าที่เตรียมดินแต่งกายด้วยชุดเทวดา นำความเข้า
เทียมไถคราดเข้าไถและคราดพื้นที่ปลูกฝ้ายบริเวณสนามเชิงสะพานข้ามคลองประเวศน์บุรีรมย์ที่อยู่
ตรงหน้าวัด เสร็จแล้วเหล่าเทพี 7 นาง นำเมล็ดพันธุ์ฝ้ายลงปลูกในแปลงดินและเก็บฝ้ายส่งให้
ทางฝ้ายปั่นด้ายย้อมและทอเป็นผืนสำหรับตัดเป็นไตรจีวรส่วนเครื่องบริวารมีการทำบาตรเริ่มตั้งแต่
แต่นำเหล็กเส้นมาตีเป็นขอบบาตรเรื่อยไปจนแล้วเสร็จเป็นตัวบาตร

การทำผ้าไตรจีวรและเครื่องบริวารที่เริ่มทำตั้งแต่เช้าวรของวันที่ 12 พฤศจิกายน
จนกระทั่งในเวลา 21.00 น. จึงแล้วเสร็จทุกคนจึงร่วมใจกันทอดผ้าจุลกฐินและพระภิกษุผู้ครองผ้า
จุลกฐิน ส่วนปัจจัยจากการทอดกฐินได้มอบถวายเป็นทุนในการสร้างกำแพงรอบอุโบสถ ซึ่งใน
การทอดจุลกฐินในปี พ.ศ. 2510 นี้ ทางคุณนรเศรษฐ์ บวรวัฒนา ได้มีการถ่ายเป็นภาพยนตร์ “จุล
กฐินที่วัดสีขาว” ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร จังหวัดนครปฐม
อย่างไรก็ตามประเพณีจุลกฐินได้มีการจัดทำขึ้นและดำเนินการเรื่อยมาจนตลอดจนกระทั่งปัจจุบัน
และจากการที่ผู้วิจัยได้เข้าร่วมกิจกรรมประเพณีจุลกฐินสามัคคี ในปี พ.ศ. 2552 ที่จัดขึ้นที่วัดสีขาว
ในวันอาทิตย์ที่ 1 พฤศจิกายน ชาวบ้านทั้งในชุมชนและต่างชุมชนที่มีความศรัทธาและสนใจร่วม
ทอดกฐินสามัคคีในการร่วมทอดผ้าไตรจีวรพร้อมกับทำเครื่องบริวารพบว่า “จุลกฐินสามัคคี” ที่มีขึ้น
ในการจัดทำผ้าไตรจีวรเพื่อถวายพระสงฆ์มีการลดขั้นตอนจากเดิมเป็นอย่างมาก มีการเตรียมการไว้

ล่วงหน้าโดยได้มีการเตรียมฝ้ายไว้เรียบร้อยแล้วให้มีปริมาณมากพอที่จะทำเป็นผ้าไตรจีวรได้ ด้วยการสมมติว่าฝ้ายจำนวนนั้นได้มีการหว่านแตกงอกออกต้น เติบโต ผลิดอก ออกฝักแก่สุกแล้วและเก็บมาด้วยการนำเมล็ดออกคิดเป็นผงทำเส้นด้ายและเปียออกให้เป็นใจทำออกเป็นเช็ดแล้วฆ่าด้วยน้ำข้าว ตากให้แห้งใส่กงปั่นเส้นหลอดใส่กระสวยเพื่อเตรียมไว้ และเมื่องานจุลกฐินชาวบ้านได้ร่วมมืออย่างสามัคคีตามที่ได้จัดตัวคนก่อนทำไว้โดยเริ่มจากการนำเอาด้ายที่เตรียมไว้ถักทอโดยทำให้เป็นผืนและเย็บอย่างเรียบร้อยและนำไปย้อมสีที่ได้เตรียมไว้ภายในวันเดียวอย่างเร่งรีบโดยทำทุกขั้นตอนจนสำเร็จและสามารถนำมาเพื่อ ไตรจีวรและเครื่องบริวารและสิ่งที่ทำร่วมด้วย เช่น มีการทำบาตรด้วยการเริ่มตั้งแต่หน้าเหล็กเส้นมาตีเป็นขอบบาตรการทอเสื่อทอผ้าห่ม ถักปะกุด แล้วเสร็จเป็นตัวบาตรพร้อมถวายให้กับพระสงฆ์ได้ครอบผ้าทอดกฐินในวันเดียวกันส่วนปัจจัยทอดกฐินได้นำมาสมทบสร้างพิพิธภัณฑสถานที่ยังไม่แล้วเสร็จ การทำบุญจุลกฐินในปีนี้ยังได้มีการทำกิจกรรมเพื่อรำลึกถึงวิถีชีวิตและความสนุกสนานรื่นเริงของชาวบ้านในอดีตโดยได้มีการแข่งเรือพาย แข่งแจวเรือ และมีการจัดอาหารเลี้ยงโดยตั้งเป็นร้านต่าง ๆ ให้กับผู้ที่มาร่วมในงานจุลกฐินโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายซึ่งจากการสังเกตและสัมภาษณ์ชาวบ้านที่เข้าร่วมงานส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านที่พักอาศัยอยู่ในบริเวณวัดและในชุมชน ใกล้เคียง เป็นเครือญาติและมีการรู้จักคุ้นเคยกันเป็นส่วนใหญ่ งานจุลกฐินที่วัดสี่ขาวที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนสีขาว และชุมชนอื่น ๆ ที่เข้าร่วมในการจัดกิจกรรมจุลกฐินหมายสูงสุดในปัจจุบันนี้คือ การได้ทำบุญและร่วมสนุกสนานกับกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย

8. งานวันสารทไทย หรือ การทำบุญเดือนสิบ ตรงกับวันแรม 15 ค่ำ เดือน 10 ของทุกปี (ประมาณเดือนกันยายน-ตุลาคม) เป็นเทศกาลที่มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยโดยได้รับอิทธิพลจากการเผยแพร่ศาสนาพราหมณ์ การทำบุญวันสารทนี้ชาวบ้านชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวยุคเริ่มทำกันมาเมื่อประมาณ 30-40 ปีมาแล้วโดยลักษณะของงานบุญเหมือนกับการทำบุญในภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทยแต่มีการเรียกที่แตกต่างกันไปทางภาคอีสานมีการเรียกว่า “การทำบุญข้าวสาก หรือ สลากภัต” ซึ่งเป็นหนึ่งในฮีตสิบสองอันเป็นการทำบุญอุทิศให้ผู้ตาย หรือ เปรตในภาคกลาง เรียกว่า “สารทไทย” ส่วนภาคเหนือ เรียกว่า “งานทานสลากภัต หรือ ทานก่วยสลาก” และภาคใต้เรียกว่า “งานบุญเดือนสิบ หรือ ประเพณีชิงเปรต” การจัดงานบุญนี้ชาวบ้านมีความเชื่อคล้าย ๆ กันที่ว่า เมื่อได้ทำบุญจะเกิดความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต เสมือนเป็นการเตือนใจตัวเองว่า ชีวิตได้ดำเนินผ่านมาถึงกึ่งปีแล้ว ชีวิตข้างหน้าที่เหลือควรจะได้สร้างบุญกุศลไว้เพื่อความไม่ประมาท นอกจากนั้นยังสร้างงานบุญวันสารทไทยยังสร้างความสามัคคีภายในครอบครัว แสดงถึงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษ และเป็นการแสดงน้ำใจต่อเพื่อนบ้านด้วยเนื่องจากชาวบ้านในชุมชนแต่ละบ้านหรือญาติพี่น้องจะมีร่วมกันทำกระยาสารทขึ้นเพื่อนำไปตักบาตรที่วัดในวันสารทไทยชาวบ้านจะต้องลงมือทำกันซึ่งต้องใช้เวลานานโดยการนำข้าวเม่า ถั่ว งา ดอก นำทั้งหมดมากวนเข้าด้วยกัน และเมื่อเสร็จจะปั้น

เป็นก่อนแล้วหันออกเป็นแผ่นแบ่งไว้ทำบุญและแจกเพื่อนบ้านแต่ในระยะหลังประมาณ 10 ปีมานี้ชาวบ้านไม่ค่อยนิยมทำกันโดยจะนิยมซื้อมากกว่าเพราะไม่มีคนช่วยทำการตัดบวชก็ยังคงเหมือนการตัดบวชอาหารหวานทั่วไปไม่ได้มีพิธีกรรมพิเศษอย่างไรโดยชาวบ้านจะนำกระยาสารทพร้อมทั้งอาหารหวานและดอกไม้้นำไปตัดบวชที่วัดพร้อมทั้งดอกไม้ธูปเทียนไปสักการะพระพุทธรูปและพระสงฆ์ที่วัดและเมื่อตัดบวชเสร็จเรียบร้อยแล้วพระสงฆ์ก็จะทำการกวาดน้ำการตัดบวชในวันสารทเป็นอันเสร็จงานบุญ

9. งานวันลอยกระทง ที่ตรงกับคืนวันเพ็ญเดือน 12 หรือวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ตามปฏิทินจันทรคติไทย ชาวบ้านชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวยังคงมีความเชื่อในเรื่องความสำคัญของวันลอยกระทงที่แตกต่างกันไปไม่ต่างไปจากสมัยดั้งเดิม เช่น การลอยกระทงเพื่อการบูชาพระเกษตรแก้วจุฬามณีบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ การลอยเพื่อบูชาพระพุทธรูปที่ตนเคารพบูชา หาดทรายริมฝั่งแม่น้ำนัมมทา (ปัจจุบัน คือ แม่น้ำนเรศวรในอินเดีย) การต้อนรับพุทธเจ้าเสด็จกลับจากเทวโลกเมื่อครั้งไปโปรดพระพุทธมารดา การลอยกระทงเพื่อขอขมาต่อเจ้าแม่คงคา หรือการลอยกระทงเพื่อสะเดาะเคราะห์ เป็นต้น การลอยกระทงในปัจจุบันของทั้งสองชุมชนนี้มีความแตกต่างในสมัยดั้งเดิมในแง่ของวัสดุที่ใช้ในการทำกระทง วิธีการทำกระทง รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ ในวันลอยกระทงจากการสังเกตงานวันลอยกระทงที่ทางวัดในชุมชนทั้งสองมีการจัดงานวันลอยกระทงขึ้นชาวบ้านได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างเนืองแน่นพร้อมกับร้านค้าที่เปิดขายของทั้งกระทง อาหาร เครื่องดื่ม เสื้อผ้า อุปกรณ์ของใช้ภายในบ้าน ส่วนกระทงที่ใช้ลอยในยามค่ำคืนก็ไม่นิยมการใช้ดินกล้วยกับใบตองตามแบบสมัยดั้งเดิมถึงแม้พอจะมีให้เห็นแต่น้อยลงมาก แต่นิยมไปใช้โฟม และกระดาษในการประดิษฐ์ขึ้นมาเป็นวัสดุกระทง บางคนก็ทำกระทงจากขนมปัง ส่วนอุปกรณ์ที่ใช้ในการบูชา ยังคงเหมือนเดิม คือ มีธูปเทียน ดอกไม้ และใส่สตางค์ลงในกระทง และประมาณ 5 หมู่ ทางวัดสีขาว และวัดสีเขียวยังได้นิมนต์พระสงฆ์ลงศาลาเพื่อสวดพระพุทธมนต์เพื่อทำพิธีลอยกระทงตอนเที่ยงคืนโดยมาพร้อมเพียงกันบริเวณหน้าศาลาวัดที่ใกล้กับคลองและเมื่อถึงเวลาทางวัดได้ทำพิธีลอยกระทงชาวบ้านก็มีการลอยกระทงพร้อมกันกับทางวัด

10. การทำขวัญนาค เป็นพิธีกรรมที่ในชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวยุคปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการทำขวัญนาคลดลงจากสมัยดั้งเดิมเป็นอย่างมากหรือแทบจะไม่มีการทำขวัญนาคเลย หรือ ถ้าจะมีการทำขวัญนาคอยู่บ้างก็ทำกันอย่างง่าย ๆ ภายในวันเดียวเสร็จ คือ เริ่มตั้งแต่ตอนเช้าโกนผม และพอถึงเวลาสาย ๆ หรือ ประมาณ 10.00 น ก็แห่นาคบวชและบวชพระตอนบ่ายโมง (13.00 น) ทานเลี้ยงเสร็จงานในวันเดียว

การทำพิธีกรรมที่เกิดจากความเชื่อที่มีมาตั้งแต่สมัยอดีตในชุมชนทั้งสอง จนเกิดเป็นวัฒนธรรมภายในชุมชนได้มีการประเพณีปฏิบัติสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษโดยมีศาสนา

พราหมณ์ และศาสนาพุทธเป็นแนวทางในการปฏิบัตินั้น และจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวัฒนธรรมในชุมชนยังได้พบว่า ชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวยังมีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของวัด และพระสงฆ์โดยเป็นระบบความเชื่อที่มีรากฐานในการดำรงชีวิตของชาวชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียว ที่เรียกว่า “วัฒนธรรมข้าว” ที่เป็นวิถีในการดำรงชีวิตของคนในชุมชนที่มีมาตั้งแต่สมัยดั้งเดิมจนกระทั่งในปัจจุบันถึงแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปก็ตามชาวนาในชุมชนยังให้การยอมรับและมีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ที่เป็นแบบแผนของชุมชนในปัจจุบันด้วย

ลักษณะวัฒนธรรมข้าว “วัฒนธรรมแห่งภูมิปัญญาสมัยใหม่” ชุมชนสีขาวและชุมชนสีเขียว (พ.ศ. 2525-ปัจจุบัน)

เนื่องจากชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวในปัจจุบันลักษณะของวัฒนธรรมข้าว “วัฒนธรรมแห่งภูมิปัญญาสมัยใหม่” ประกอบด้วยชาวนา 3 กลุ่ม กลุ่มแรก เป็นชาวนาที่มีที่ดินในการทำนาเป็นของตนเอง กลุ่มที่สอง ชาวนาที่มีที่ดินเป็นของตนเอง และเช่าเพิ่มบางส่วน และกลุ่มที่สาม ชาวนาที่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง และต้องเช่าที่ดินทั้งหมด (ดูจากตาราง)

ตารางที่ 4-17 ลักษณะการถือครองที่ดินเพื่อการปลูกข้าว และพืชล้มลุกชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2552 -30 เมษายน 2553

การถือครองที่ดินเพื่อการเพาะปลูกข้าว และพืชล้มลุกชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียว	การถือครองที่ดินชุมชนสีขาว/ คราวเรือน	การถือครองที่ดินชุมชนสีเขียว/ คราวเรือน	ร้อยละการถือครองที่ดินชุมชนสีขาว	ร้อยละการถือครองที่ดินชุมชนสีเขียว
ชุมชนสีขาวมีพื้นที่ทั้งหมดรวม 1,722 ไร่ 3 งาน 91 ตารางวา และชุมชนสีเขียวมีพื้นที่ทั้งหมดรวม 2,284 ไร่ 2 งาน 29 ตารางวา				
- คราวเรือนที่มีที่ดินเป็นของตนเอง	6	15	40	24.19
- คราวเรือนที่มีที่ดินเป็นของตนเอง และเช่าเพิ่มบางส่วน	3	5	20	8.06
- คราวเรือนไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง และต้องเช่าทั้งหมด	60	42	40	67.74
รวม	15	62	100	100

จากตารางที่ 4-17 วัฒนธรรมข้าวของชาวนาในชุมชนสีขาว และชาวนาชุมชนสีเขียวแบ่งชาวนาออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีที่ดินเป็นของตนเอง กลุ่มที่มีที่ดินเป็นของตนเอง และเช่าบางส่วน และกลุ่มที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองแต่เช่าทั้งหมด โดยชาวนาชุมชนสีขาวทั้งสามกลุ่มมีทั้งหมด 15 ครัวเรือน และชุมชนสีเขียวมีทั้งหมด 62 ครัวเรือน ชาวนาทั้งสองชุมชนได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า การทำนาของชาวนาได้มีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมข้าวจากสมัยดั้งเดิมมาเป็นสมัยใหม่อย่างชัดเจนประมาณ 30 ปี มานี้การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมข้าวสมัยใหม่มีการเปลี่ยนแปลงเริ่มมีการเปลี่ยนถนนหนทางที่แต่เดิมเป็นถนนดินเปลี่ยนเป็นถนนดินลูกรังในปี พ.ศ. 2517 และต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2532 มีการเปลี่ยนสะพานไม้มาเป็นสะพานปูน ถนนดินลูกรังเป็นถนนคอนกรีต การเดินทางโดยเรือที่ใช้ในการติดต่อได้เปลี่ยนมาเป็นการเดินทางโดยรถยนต์ให้ชาวนาในชุมชนได้มีโอกาสเดินทางได้สะดวก และมีโอกาสออกไปจับจ่ายใช้สอยซื้อเครื่องไม้เครื่องมือที่ทันสมัยในเมืองแปดริ้ว หรือกรณีชาวนาที่ไม่เข้าไปซื้อที่ตลาดแปดริ้ว ก็จะมีพ่อค้าคนกลางนำสินค้ามาขายในตลาดคลองสวนที่อยู่ใกล้ชุมชนทำให้ชาวนาออกไปหาซื้อสินค้าได้ง่าย หรือแม้แต่เมล็ดพันธุ์ข้าวที่นำมาปลูกก็หาซื้อได้ง่าย หน่วยงานราชการไม่ได้ช่วยเหลืออะไร ชาวนาต้องช่วยเหลือตนเองโดยจะพึ่งคำแนะนำจากร้านค้า หรือชาวนาด้วยกัน และนำมาทดลองปลูกในช่วงนี้ปี พ.ศ. 2532 ควายก็ยังมิไถนายังไม่เลิกไปเสียทีเดียวแต่ค่อย ๆ เลิกไปประมาณปี พ.ศ. 2533-2535 ก็ไม่มีไถนาเอาควายมาใช้ไถนาแล้ว) และในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2532 เริ่มมีรถไถนาเดินตามซึ่งเกิดจากภูมิปัญญาในท้องถิ่นโดยการที่ชาวบ้านได้ร่วมกันคิดขึ้นด้วยการดัดแปลงจากรถไถนาของญี่ปุ่นแต่ไม่มีทุนเพียงพอทำให้ชาวบ้านได้ขอร้องไปยังนายทุนเข้ามาลงทุน (ชาติชาย เหล่าแป๊ะ, สัมภาษณ์, 8 มกราคม 2554; ทะนง ยิ้มแย้ม, สัมภาษณ์, 5 พฤษภาคม 2553; มนัส บุญมาก, สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2553; ยุกิติ มาดลา, สัมภาษณ์, 8 มกราคม 2554) ซึ่งนายทุนดังกล่าวเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่าตนเองได้เข้ามาลงทุน และจำหน่ายให้กับชาวนาในราคาถูกซึ่งรถไถนาที่ชาวบ้านได้นำมาดัดแปลงโดยให้นายทุนมาลงทุนนั้นเป็นรถไถนาประเภทหลักเลี้ยวซึ่งเป็นระบบที่ไม่มีระบบเลี้ยว กรณีถ้าจะเลี้ยวไปในทิศทางใดก็จะใช้แรงผลักดันไปในทิศทางนั้น ซึ่งรถไถนาประเภทหลักเลี้ยวที่นำมาใช้นี้เหมาะกับพื้นที่นาขนาดใหญ่อย่างในชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวที่ทำนาปลูกข้าวในเวลานั้น (ยุกิติ มาดลา, สัมภาษณ์, 8 มกราคม 2554) (โดยทั่วไปรถไถนาประเภทเดินตามแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทหลักเลี้ยว ประเภทบิ๊บลีว และประเภทบิ๊บลีวมีเกียร์) ต่อมาในปี พ.ศ. 2534-2535 รถไถนาเดินตามก็ได้ค่อย ๆ เลิกใช้ไปและในช่วงนั้นได้มีชาวนาที่มีฐานะดีได้ซื้อรถไถนา (แทรกเตอร์) จากกรุงเทพฯ เข้ามาในชุมชน 2 คัน เพื่อไว้ใช้ไถในที่นาของตน และให้เช่าหลังจากนั้นมาการปลูกข้าว หรือวัฒนธรรมข้าวสมัยใหม่จึงได้ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงไป และยอมรับวัฒนธรรมใหม่แบบค่อยเป็นค่อยไป (ยุกิติ มาดลา, สัมภาษณ์, 8 มกราคม 2554;

ไพลวัลย์ อ่อนช้อย, สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2553; คำธร เรียงมาตศรี, สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2555; ราตรี แจ่งจ่านง, สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2553; กิตติกร คำสุขสันต์, สัมภาษณ์, 8 มกราคม 2554)

การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมข้าวในชุมชนสมัยใหม่ที่เปลี่ยนแปลงไปไม่มีพิธีกรรมอะไรมากจะมีแค่พิธีไหว้แม่โพสพในช่วงก่อนทำนา ช่วงตั้งท้อง และช่วงเก็บเกี่ยวจะมีการทำเป็นพิธีกรรมของชุมชนจะมีอยู่บ้าง คือ พิธีการทำบุญกลางทุ่งที่ริเริ่มโดยปราชญ์ชาวบ้านทำร่วมกับวัดสีขาว วัดสีเขียว องค์การบริหารส่วนตำบลล่อไผ่ เทศบาลตำบลล่อไผ่ และสำนักงานเกษตรอำเภอบ้านโพธิ์ โดยจะจัดพิธีสลับกันไปใน 6 ชุมชนที่อยู่ในตำบลล่อไผ่ ส่วนพิธีกรรมเกี่ยวกับการผลิตข้าวอย่างอื่นก็เป็นการทำขึ้นหรือเป็นความต้องการของชาวนาในแต่ละครอบครัวเท่านั้นจะว่าไปแล้ววัฒนธรรมข้าวในชุมชนสีขา และชุมชนสีเขียวประมาณ 10 ปีมานี้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากการทำนาในแต่ละขั้นตอนนอกจากแทบจะไม่มีพิธีกรรมในการผลิตข้าวร่วมด้วยแล้วในการผลิตข้าวทุกขั้นตอนชาวนาจะใช้วิธีการจ้างทำนาเกือบทุกขั้นตอนตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมดินเตรียมเมล็ดพันธุ์ การหว่านข้าว การฉีดยาฆ่าแมลง การดูแลรักษา ชาวนาที่ทำนาบางคนก็ไม่ใช่เจ้าของที่นาแต่รับจ้างทำนา บางคนเป็นเจ้าของที่นา และทำนาเองแต่ได้จ้างทำนาบางขั้นตอนชาวนาบางครอบครัวก็จะทำหน้าที่คอยดูแลไม่ให้มีแมลงมากินข้าว ดูแลเลี้ยงดูดูแลหญ้าไม่ให้ขึ้นในที่นาเท่านั้นขั้นตอนอื่น ๆ ก็จะใช้วิธีการจ้างจากชาวนาในชุมชน หรือไม่ก็จะเป็นชาวนาในชุมชนอื่นมาทำส่วนชาวนาครอบครัวอื่น ๆ ก็มีวิธีการทำนาไม่แตกต่างกัน และยังไปกว่านั้นการทำนาในปัจจุบันเจ้าของที่นาก็ไม่จำเป็นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการทำนาแต่อย่างใดแต่ก็สามารถเป็นชาวนาได้ หรือ เรียกว่า เป็นพวก “นักธุรกิจนา” หรือ พวก “ผูกเนคไทใส่สูททำนา” คือ การทำนาไม่ต้องลงมือทำ แต่จะใช้วิธีการติดต่อว่าจ้างทำนาด้วยการใช้โทรศัพท์มือถือติดต่อว่าจ้างทำนาทุกขั้นตอนตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมดิน การปลูกจนกระทั่งเก็บเกี่ยว และจำหน่าย การทำพิธีกรรมหรือ ความเชื่อที่ไม่มีอะไรมาส่วนใหญ่ก็จะเป็นการไหว้แม่โพสพ (ยกย่อง คิงาม, สัมภาษณ์, 8 มกราคม 2554; สัมภาษณ์ บุญมาก, สัมภาษณ์, 8 มกราคม 2554)

กล่าวได้ว่า ชุมชนสีขา และชุมชนสีเขียวมีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมข้าวที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม ความเชื่อ ค่านิยม และขนบธรรมเนียมประเพณีซึ่งมีส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชาวนาเป็นอย่างมากทั้งชาวนาที่มีที่ดินเป็นของตนเอง ชาวนาที่มีที่ดินของตนเอง และเช่าเพียงบางส่วน และชาวนาไม่มีที่ดินเป็นของตนเองทั้งสิ้นอย่างกรณีชาวนาในชุมชนสีขาอีกรายหนึ่งได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า ครอบครัวตนเองมีที่ดินเป็นของตนเอง 26 ไร่ มีการจัดการกับที่ดินของตนเองโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ส่วนแรก นำไปปลูกข้าวทั้งนาปี และนาปรังจำนวน 10 ไร่ ส่วนที่สองอีก 13 ไร่ นำไปเพาะพันธุ์ปลา ทำฟาร์มกุ้ง และส่วนที่สาม เป็นที่อยู่อาศัย 3 ไร่ การทำนาของครอบครัวแต่เดิมครอบครัวของตนเองตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษมีอาชีพทำนาปลูกข้าวอย่างเดียวการปลูก

ข้าวนั้นในแต่ละขั้นตอนมีพิธีกรรมมากมายตั้งแต่ขั้นตอนก่อนการทำนาต้องมีการบูชา บวงสรวง อ้อนวอน เสี่ยงทาย เพื่อให้การปกป้องตลอดจนรักษาความปลอดภัยไม่ให้ฝนตก น้ำท่วม เกิด ระบาดต่าง ๆ และเมื่อหว่านข้าวแล้วก็มีพิธีกรรมในการบำรุงรักษา และเมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยว ก็มีพิธีกรรมเพื่อเก็บเกี่ยวซึ่งกว่าจะผ่านขั้นตอนแต่ละขั้นตอนการปลูกข้าวเป็นข้าวเปลือกนั้นก็มี พิธีกรรมมากมาย เช่น การไหว้แม่โพสพ เพื่อให้การปกป้องคุ้มครองมีการเผ่นเมื่อน้ำฝนไม่ตก ตามฤดูกาล พิธีรับขวัญแม่โพสพ ฯลฯ การปลูกข้าวสมาชิกในครอบครัว เครือญาติหรือคนที่อยู่ใน ชุมชนเดียวกันจะช่วยเหลือกันโดยสลับกันไปในแต่ละบ้าน ไม่มีค่าตอบแทนเป็นตัวแทนแต่จะตอบแทนด้วยการที่ครอบครัวนั้น ๆ จะทำอาหารรับประทาน ในชุมชนมีการละเล่นพื้นบ้านเกี่ยวกับข้าว การดำเนินชีวิตมีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่ายชีวิตไม่ได้เร่งรีบ หรือแข่งกับเวลาใด ๆ ชาวบ้านใน ชุมชนรู้จักกันหมดว่าเป็นลูกใครหลานใคร การทำนาปลูกข้าวมีการเปลี่ยนแปลงมาประมาณ 30 ปี มาแล้ว ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อลดน้อยลงมากการเดินทางไปมาหาสู่กันมีความสะดวกรวดเร็ว มีการนำเครื่องมือเครื่องจักรเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการทำนาเคยใช้แรงงานจากควาย เข้าช่วยก็ค่อย ๆ เลิกไปปลูกหลานรุ่นใหม่ไม่มีใครสนใจประกอบอาชีพทำนามองว่า ค่าตอบแทน สกปรก เหมือนกลิ่นโคลนลูก ๆ ต่างพากันไปสมัครงานเป็นแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นใน ชุมชน และบริเวณรอบนอกชุมชน โรงงานอุตสาหกรรมในชุมชนสี่ขวามีโรงงานอุตสาหกรรมมา ตั้งอยู่หลายโรง และบริเวณใกล้ชุมชนก็มีนิคมอุตสาหกรรมเวลโกรว์มาตั้ง (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532) และเมื่อลูก ๆ ไปทำงานในโรงงานที่นิคมอุตสาหกรรมมาที่ดังนั้น การทำนาในครอบครัวของตน ตอนนี้ก็เหลือตนเองและภรรยา และญาติพี่น้องที่มีที่นาติดกัน เพื่อนบ้านในชุมชนก็เป็นเหมือนกับ ลูก ๆ ตนเองที่ไม่มีความสนใจทำนาหลายครอบครัวก็เลิกอาชีพทำนาไปประกอบอาชีพเลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลากระพงแทน เนื่องจากต้นทุนการผลิตสูงชาวนาสมัยใหม่ในปัจจุบันนี้ไม่มีใครทำนาเองทุก ขั้นตอนส่วนใหญ่จะจ้างเกือบทุกขั้นตอนเนื่องจากทำนากันไม่ค่อยไหวอายุมากขึ้นการลงแขกทำนา ก็ไม่มีเหมือนสมัยดั้งเดิมส่วนใหญ่เป็นการจ้างในรุ่นลูกที่เป็นครอบครัวเดียวสมาชิกในครอบครัวก็ มีพ่อแม่ลูกจะนั้นจึงไม่มีแรงงานช่วยทำนาทำให้ในชุมชนมีอาชีพประเภทรับจ้างตั้งแต่เตรียมดิน หว่านข้าว นวดข้าวเกี่ยวข้าวและชาวนาแต่ละครอบครัวยินดีจ้างครอบครัวตนเองก็จ้างเกือบหมด ทุกขั้นตอนจะเหลือไว้ก็คือหน้าที่คอยดูแลความเสียหายที่เกิดจากการที่เพลี้ยมากินข้าว หรือหญ้า ขึ้นที่นา นอกจากนั้นก็จ้างหมดทำให้ต้นทุนการผลิตสูงเพราะต้องซื้อยาฆ่าแมลง จ้างเตรียมดิน หว่านข้าว นวดข้าว เกี่ยวข้าวจนกระทั่งขายก็มีรถเข้ามารับซื้อการทำนาสมัยใหม่จึงทำได้ง่ายไม่ต้อง ใช้แรงงานคน และสัตว์แต่จะใช้แรงงานจากเครื่องจักรและเทคโนโลยีที่ทันสมัยซึ่งจะทำให้สะดวก รวดเร็วมากขึ้นแต่สิ่งที่สูญหายไปกับวิธีการผลิตสมัยใหม่ชาวนา คือ ชาวนาจะต้องทำให้ทันกับเวลาที่ ผลิตข้าวเพื่อจำหน่ายให้ทันกับเวลาที่สูญเสียไปหรือต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้น ระบบน้ำใจ “เอามื้อ

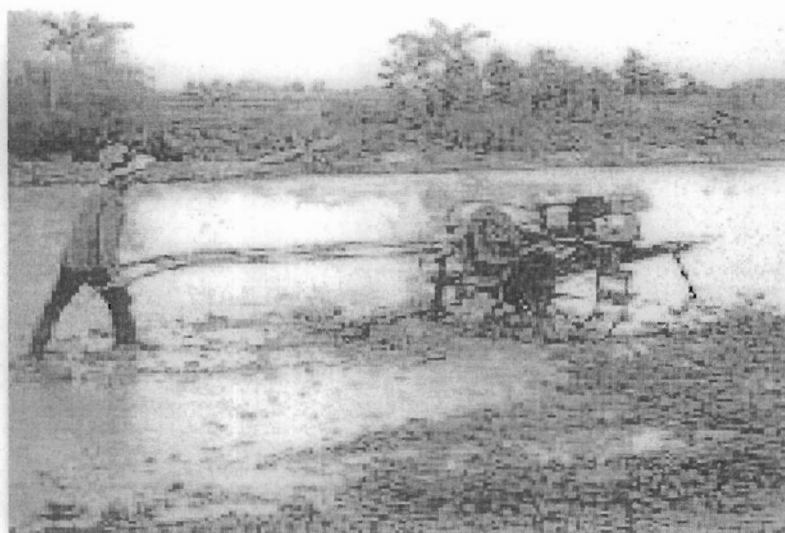
เอาแรง” ไม่มีมีแต่ระบบนำเงินที่เป็นค่าจ้างในการทำนาสมัยใหม่ (ฉลอง รวยจริง, สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2553)

นอกจากนั้นชาวนาในชุมชนสีเขียวยังได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า ครอบครัวตนเองมีที่ดิน 30 ไร่ และได้เช่าเพิ่มอีก 25 ไร่ รวม 55 ไร่ แบ่งเพื่อทำนาปลูกข้าวจำนวน 50 ไร่ ปลูกพืชนอกเกษตรกรรมชนิดอื่นอีก 3 ไร่ และที่อยู่อาศัย 2 ไร่ การเช่าที่ดินเข้ามาตั้งแต่รุ่นพ่อแม่แล้วเพื่อปลูกข้าว (ประมาณ 30 -40 ปี) โดยเสียค่าเช่าที่ดินไร่ละ 1,000.- บาท การจ่ายค่าเช่าจะจ่ายปีละ 1 ครั้ง โดยจะนำเงินไปจ่ายที่บ้านเจ้าของที่ดินที่อยู่ในชุมชนสีเขียว สมัยก่อนค่าเช่าที่ดินราคาเช่าไม่ถึง 1,000 บาท แต่เพิ่งมาเพิ่มเป็น 1,000 บาท ประมาณ 3-4 ปีมานี้ การทำนาในสมัยก่อนครอบครัวตนเองจะทำกันเองทุกขั้นตอน และในแต่ละขั้นตอนของการปลูกข้าวตั้งแต่ก่อนปลูก ขั้นตอนการปลูก ขั้นตอนเก็บเกี่ยว นำข้าวขึ้นยุ้งหรือนำบริโภค และจำหน่ายจะอาศัยหลักความเชื่อทางศาสนาทั้งศาสนาพุทธและพราหมณ์ เพื่อทำพิธีกรรมในการทำนาปลูกข้าว ทุกขั้นตอน มารยะประมาณเกือบ 10 ปีมาทำการปลูกข้าวจะไม่ทำกันเองแล้วจะใช้วิธีการจ้างทำเกือบทุกขั้นตอนส่วนพิธีกรรมที่เหลืออยู่ก็มีการบูชาแม่โพสพ และมีการจัดทำบุญกลางทุ่งที่จัดทำขึ้นในชุมชน เพื่อเป็นการระลึกและขอบคุณแม่พระโพสพ การจัดงานก็เป็นแค่เพียงวัฒนธรรมใหม่หรือวัฒนธรรมประดิษฐ์ซึ่งข้อเท็จจริงวัฒนธรรมข้าวของชาวนาได้ล่มสลายไปแล้วด้วยวิธีการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ การทำนาถูก ๆ ก็ไม่มีใครสนใจทำส่วนใหญ่ก็จะเข้าไปทำงานโรงงานอุตสาหกรรมที่มาตั้งอยู่ในชุมชน เพื่อนบ้านที่ทำนาก็เหลือแต่คนเฒ่าคนแก่ เด็กรุ่นใหม่ถ้าไม่ไปทำงานในชุมชนก็จะไปทำงานในนิคมอุตสาหกรรมเวลโกรว์ ที่อยู่ใกล้ชุมชนงานทำนาไม่ใช่เป็นรายได้หลักเพียงอย่างเดียวเท่านั้นครอบครัวของตนเองยังมีรายได้เสริมจากการปลูกต้นตะไคร้ที่ได้รับพันธุ์มาจากหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลกอไผ่ที่เป็นเขตการปกครองของชุมชน โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลกอไผ่ยังได้มีการแจกพันธุ์ตะไคร้เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในชุมชนให้ปลูก และทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลางขายให้กับพ่อค้าเพื่อไม่ให้ถูกโก่งราคา การปลูกตะไคร้ที่เป็นรายได้เสริมก็ไม่ได้มากมายอะไรยังคงไม่พอกับค่าใช้จ่ายในปัจจุบันที่ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวเพิ่มขึ้นและปัจจัยการผลิตทั้งค่าจ้าง ค่าปุ๋ย ค่าพ่นยา ยาฆ่าแมลง ค่าเช่าที่เป็นต้นทุนที่เพิ่มขึ้นทุกวัน หนี้จะเป็นต้นทุนการผลิตที่มีการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมข้าวในสมัยใหม่จะทำให้ได้อย่างรวดเร็ว ไม่ต้องใช้แรงงานมากแต่สิ่งหนึ่งที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต คือ การที่ชาวนาขาดพันธะทางใจในชุมชนที่แต่เดิมการทำนาจะอาศัยพึ่งพาอาศัยกันและกันในการช่วยเหลือ (ลงแขก) ไม่ต้องเสียค่าจ้างทำนาซึ่งสร้างความสนุกสนานและความสามัคคีโดยทำนาไม่มีการรีบเร่งอย่างไรทำกันไปเรื่อย ๆ ถึงเวลาเย็นก็มีการหุงหาอาหารมาเลี้ยงกัน พอทำนบ้านตนเองเสร็จก็ไปช่วยทำบ้านอื่น ๆ การทำนามีพิธีกรรมกันทุกขั้นตอนในการปลูกข้าว

ก็สร้างความสามัคคีกันดีในครอบครัวจะช่วยเหลือกันระหว่างเครือญาติถ้าเป็นงานที่ทำในชุมชน
ร่วมกันก็ช่วยเหลือกันไม่มีการจ่ายค่าตอบแทนเพื่อนบ้านก็รู้จักกันหมดมีงานบุญอะไรก็ช่วยกัน
ปัจจุบันชาวบ้านต่างออกไปทำมาหากินกันนอกบ้านบางครั้งลูกๆ หลาน ๆ ก็ไม่ค่อยรู้จักสนิทสนม
เหมือนเมื่อก่อนต่างคนก็ต่างไปทำงานในที่อื่น โรงงานอุตสาหกรรมบ้าง รับจ้างบ้างแทบจะไม่ได้มี
การพูดคุยกันที่เหลือนำมาอยู่ในปัจจุบันก็อายุมาก ๆ แล้วทำนาก็ไม่ค่อยจะไหวต้องจ้างค่าแรงทำให้
ค่าใช้จ่ายเป็นเงาตามตัวการทำนาจึงต้องเร่งการผลิตเพื่อให้ทันกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นรอบด้านทั้งค่า
เช่าที่ดิน ค่าปัจจัยการผลิตอื่น ๆ (ประจิม เชื้อชาติ, สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2553)

ส่วนชาวนาอีกรายหนึ่งเป็นชาวนาชุมชนสีขาว ได้เล่าว่าให้ผู้วิจัยฟังว่า ตนเองไม่มีที่ดิน
เป็นของตนเองเกิดมาอยู่ในที่ดินเช่า 50 ไร่ที่พ่อแม่เช่ามา และเมื่อพ่อแม่ได้เสียชีวิตลงตนเองก็ยังคง
เช่าต่อเพื่อทำนาจนถึงปัจจุบันที่ดินที่ได้เช่านี้เป็นที่ดินของครอบครัวตนเองแต่เนื่องจากไม่มีเงิน
ในการซื้อปัจจัยการผลิตจึงได้ไปขอยืมเงิน โดยนำที่ดินไปจำนองไว้แต่เมื่อครบกำหนดไม่มีเงินคืน
จึงถูกยึด และทางครอบครัวก็ได้เช่ามาตลอดซึ่งเช่ามากกว่า 50 ปีแล้วในสมัยก่อน (30 ปีที่แล้ว) จะ
จ่ายเป็นข้าวเปลือกไร่ละ 20 ถัง ส่วนระยะหลังสิบปีมานี้จ่ายเป็นค่าเช่าที่ดินโดยคิดค่าเช่าไร่ละ 800
บาท จะจ่ายค่าเช่าที่ดินปีละ 1 ครั้งในปลายปี หรือ เดือนมกราคมของปีถัดไป การทำนาในสมัยก่อน
มีขั้นตอนมากมายกว่าจะได้ปลูกข้าวก็มีการไถที่นาเพื่อสางเวย บวงสรวง อ้อนวอน พิธีกรรมต่าง ๆ
ที่ใช้หลักการของศาสนาทั้งศาสนาพราหมณ์ และศาสนาพุทธ และเมื่อมีการปลูกข้าวแล้วก็
พิธีกรรมไหว้แม่โพสพขอความคุ้มครองให้ข้าวที่ปลูกอย่าถูกรบกวนจากศัตรูพืชและจาก
สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาตินอกจากนั้นเมื่อครั้งตั้งท้องก็มีพิธีกรรมไหว้แม่โพสพให้มีความอุดม
สมบูรณ์หรือแม้แต่ขึ้นเก็บเกี่ยวและนำเข้าขึ้นยุ้ง การปลูกข้าวในสมัยนั้นใช้เครื่องมือการผลิตที่ทำ
กินในท้องถิ่นหรือหาซื้อในชุมชนใกล้เคียงไม่ได้ไปหาซื้อในตัวเมืองเดินทางลำบากใช้ทั้ง
แรงงานคน และควายมาเปลี่ยนเครื่องมือการผลิตก็ประมาณ 30 ปีมานี้ก็เห็นชาวนาคนอื่นใช้โดยหา
ซื้อเข้ามาในชุมชนเห็นครั้งแรกก็สนใจเพราะไม่ต้องใช้ แรงงานจำนวนมากไม่เห็นยอตอนหลังก็เลย
ขอเช่า และในที่สุดก็ซื้อไว้ใช้ในนาของตนเอง เช่น เครื่องไถนาเดินตาม ส่วนเมล็ดพันธุ์ในระยะ
หลังก็หาซื้อในตลาดหรือตัวเมืองเพราะการเดินทางสะดวก กว่าแต่เดิมเนื่องจากมีรถยนต์เล่นผ่าน
มายังชุมชนแรงงานก็ใช้จ้างเอาตัวเองก็ไม่ค่อยได้ทำจ้างเกือบหมดทุกขั้นตอนเพราะไม่มีใครช่วย
ลูก ๆ ก็ไม่สนใจไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่ใกล้ชุมชนการทำงานสมัยใหม่ดีขึ้นกว่าแต่
เดิมแต่ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นไม่ว่าจะเป็นเมล็ดพันธุ์ ค่าจ้าง ค่าเช่า ที่ดิน ค่าน้ำมัน ค่าปุ๋ย ยาฆ่า
แมลงทุกอย่างเป็นค่าใช้จ่ายทั้งหมดชาวนาไม่มีโอกาสต่อราคาการผลิตไม่มีแรงงานที่เคยให้
ความช่วยเหลือกันความสัมพันธ์ในชุมชนน้อยลงต่างคนต่างก็เร่งทำนาเพื่อให้ได้ ผลผลิตโดยไม่
สนใจคุณภาพเพื่อนำจำหน่าย กับภาครัฐที่รับประกันราคาข้าว และรับจำนำข้าวในรัฐบาลแต่ละยุค

แต่ละสมัยการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมข้าวส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของครอบครัวตนเองอย่างมาก นอกจากจะต้องเสียค่าเช่าที่ดินในแต่ละปีแล้วการทำนาในปัจจุบันต่างคนต่างทำไม่มีการช่วยเหลือกันสมัยก่อนในครอบครัวก็อยู่กันพร้อมหน้ากันต่อพอมีการเปลี่ยนแปลงในชุมชนการแปลงในวัฒนธรรมข้าวความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและเครือญาติน้อยลงมากการดำเนินชีวิตก็ต่างคนต่างอยู่สิ่งที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัวตนเองอย่างหนักคือค่าใช้จ่ายในเรื่องปัจจัยการผลิต ค่าจ้าง ค่าใช้จ่ายในครอบครัวนับวันสูงขึ้นชาวนาขาดการต่อรองราคาส่งที่ทำได้คือ การเร่งการผลิตให้มีปริมาณเพิ่มขึ้นเพื่อต่อสู้กับค่าใช้จ่ายที่มากขึ้น (มารวย บุญมีมาก, สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2553)

ภาพที่ 4-3 รถไถนาประเภทหลักเลี้ยว

กล่าวสรุปได้ว่า วัฒนธรรมข้าวของชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวสมัยใหม่ (พ.ศ. 2525-2554) มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากเนื่องจากชาวนามีภูมิปัญญาในการพัฒนาองค์ความรู้จากการรับวัฒนธรรมในการผลิตและนำมาปรับปรุงให้กับชุมชนและเมื่อได้รับความรู้ เทคโนโลยีสมัยใหม่แทนการทำนาในระบบเครือข่ายแบบอุปถัมภ์ พร้อมทั้งจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อความสะดวกสบาย และได้ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นแต่สิ่งหนึ่งที่ตามมาของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมข้าวในการดำเนินชีวิตของชาวนา คือ การที่ชาวนามีความใกล้ชิดเกี่ยวกับการคงอยู่ในวิถีชีวิตของชาวนาที่ขาดการต่อรองราคาส่ง การจากภาครัฐ ขาดความเอื้อเฟื้ออย่างเช่น ในสังคมเอื้ออาทรสมัยดั้งเดิมและสิ่งที่ชาวนา ในชุมชนต้องเผชิญอย่างมากและไม่อาจปฏิเสธได้ คือ ต้นทุนปัจจัยการผลิตที่เพิ่มขึ้นทุกวันไม่ว่าจะเป็นค่าเช่าที่ดิน ค่าเครื่องจักร ค่าสารเคมี ฯลฯ

สรุปขั้นตอนวัฒนธรรมข้าวภูมิปัญญาสมัยใหม่ชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียว

วัฒนธรรมข้าวสมัยใหม่ที่เป็นภูมิปัญญาของชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวมีขั้นตอนในการผลิตข้าวที่แทบจะไม่มีขั้นตอนของประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ ทางศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องการผลิต การผลิตเน้นความรวดเร็วเพื่อการจำหน่ายด้วยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยซึ่งจากข้อมูลจากชุมชนสามารถสรุป และแบ่งขั้นตอนต่าง ๆ (ยกย่อง ดิงาม, สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2554; ลำไย บัวหอม, สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2554; จ่านง วาทะ, สัมภาษณ์, 3 ธันวาคม 2554) ได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เงินลงทุน

การผลิตข้าวในปัจจุบันเกษตรกรจะมีการลงทุนเพื่อซื้อปัจจัยการผลิตแทบทุกชนิดเนื่องจากดินขาดความอุดมสมบูรณ์ แรงงานที่ใช้ในการผลิตหาได้ยากยิ่งขึ้น การลงแขกหรือการช่วยเหลือไม่ได้เป็นเหมือนเช่นในอดีต เปลี่ยนจากการใช้แรงงานสัตว์เป็นรถไถนาโดยเริ่มจากรถไถนาเดินตาม เปลี่ยนเป็นรถแทรกเตอร์ที่คนสามารถขึ้นไปนั่งควบคุมการทำงานได้ เครื่องสูบน้ำ รถเกี่ยวข้าว และนวดข้าว เครื่องนวดข้าวเข้ามามีบทบาทแทนควายทำให้ต้องเสียค่าน้ำมัน ค่าปุ๋ย ค่าแรงงานอีกทั้งการทำนาเริ่มเปลี่ยนไปเป็นการผลิตเพื่อขาย เกษตรกรที่เคยผลิตข้าวอย่างเดียวหรือ ทำนาอย่างเดียวจะมีอาชีพเสริมด้วยการปลูกตะไคร้ รมกันนา และเลี้ยงปลาเพื่อจำหน่ายพร้อมกันไปด้วย

ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมรถไถ หรือ รถแทรกเตอร์

เกษตรกรที่มีรถไถนาเดินตามเป็นของตนเองจะเริ่มเตรียมเช็คน้ำมันเครื่อง น้ำ เกษตรกรที่มีรถไถจะมีการตรวจสอบว่าเสมออยู่แล้ว เพราะรถไถนาเดินตามจะใช้บรรทุกถอดเครื่องไปใส่หัวรถอีแต่น ใส่เครื่องสีข้าว และเมื่อรถไถนา (แทรกเตอร์) ได้รับความนิยมนานจะหันไปใช้รถแทรกเตอร์แทนซึ่งไม่ต้องดูแลเองเพราะชาวนาจะจ้างไถในนาของคนในชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวจะมีเป็นเจ้าของก็ประมาณ 2-3 บ้านเท่านั้น

ขั้นตอนที่ 3 การเตรียมดิน

หลังการเก็บเกี่ยวข้าวจะมีข้าวที่ร่วงหล่นชาวนาจะรอให้ข้าวที่ร่วงมีเวลางอกเป็นต้นข้าวเสียก่อนเพื่อลดปัญหาข้าวเรือ หรือวัชพืชข้าวในนา หลังจากนั้นจึงนำน้ำเข้านาพอให้ดินชุ่มอยู่เสมอประมาณ 5-10 วัน เพื่อให้เมล็ดวัชพืชงอกขึ้นมาเป็นต้นอ่อนแล้วจึงทำการไถคราด หรือใช้ลูกทูปจะช่วยทำลายวัชพืชได้ ชาวนาจะทำเช่นนี้ 1-2 ครั้ง โดยทิ้งระยะห่างกันประมาณ 4-5 วันหลังจากไถตะไถแปร และคราดเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงนำอีก 1 สัปดาห์ เพื่อให้ลูกหญ้าที่เป็นวัชพืชน้ำ เช่น ผักตบชวา ขาเขียด แห้วทรงกระเทียมงอกเสียก่อนจึงคราดให้ละเอียดอีกครั้งลูกหญ้าจะหลุดลอยไปติดคันนาช้อนออกให้หมดเป็นการทำลายวัชพืชวิธีหนึ่ง เมื่อคราดแล้วจึงระบายน้ำออกและปรับดินให้เสมอ สำหรับชาวนาที่ใช้ลูกทูปฆ่าฟางข้าวให้จมลงไปในดินแทนการไถ หลังการฆ่าและแ่

ไว้ให้ฟางเนาเพื่อขจัดความร้อนอย่างน้อย 3 สัปดาห์แล้วจึงมีการย้ายใหม่เพราะการเนาเปียของฟางจะเป็นอันตรายต่อต้นข้าวจะทำให้รากข้าวดำไม่สามารถหาอาหารได้ หลังจากนั้นให้ระบายน้ำออกเพื่อปรับเทือก ซึ่งการปรับเทือกหรือการปรับพื้นนาให้สม่ำเสมอจะช่วยทำให้ควบคุมน้ำได้สะดวก การงอกโตสม่ำเสมอเพราะเมล็ดข้าวมักจะตายถ้าตกลงไปในแอ่งหรือหลุมที่มีน้ำขัง เว้นแต่กรณีละอองดินตกตะกอนเร็วเท่านั้นที่ต้นข้าวสามารถขึ้นได้ แต่ถ้าแปลงใหญ่เกินไปจะทำให้หน้าเกินข้าวหลุดลอยง่าย และข้าวรวมกันเป็นกระจุกไม่สม่ำเสมอ

นอกจากนั้นการปรับพื้นที่ให้สม่ำเสมอจะควบคุมการงอกของเมล็ดวัชพืชซึ่งเป็นปัญหาลำคัญของการทำนา การทำเทือกควรทำก่อนหว่านข้าวหนึ่งวันเพื่อให้ตะกอนตกดีเสียก่อนแล้วแบ่งกระตนาออกเป็นขนาดกว้าง 3-5 เมตร ยาวตามความยาวของกระตนาทั้งนี้แล้วแต่ความสามารถของคนหว่านจะมีความชำนาญขนาดไหน อาจแบ่งให้กว้าง การแบ่งอาจใช้วิธีแหวกร่อง หรือใช้ให้กระเทียมผูกเชือกลากเพื่อให้หน้าตกลงจากแปลงให้หมด และร่องนี้ยังใช้เป็นทางเดินระหว่างการหว่านข้าว หว่านปุ๋ยเคมี ได้ตลอดแปลงโดยไม่ต้องเข้าไปในแปลงย่อยได้อีกด้วย

ขั้นตอนที่ 4 ปลุกข้าวนาปี/ นาปรัง

ในชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียว จะมีการทำนาด้วยการปลุกข้าวนาปี และข้าวนาปรัง จะเริ่มราวเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคมของทุกปี ส่วนนาปรังจะทำกันทั้งปีเนื่องจากพันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกเป็นพันธุ์ที่ไม่ไวต่อช่วงแสง เมื่อข้าวเจริญเติบโตครบกำหนดอายุก็จะสามารถเก็บเกี่ยวได้

ขั้นตอนที่ 5 พันธุ์ข้าว และการเตรียมเมล็ดพันธุ์

นอกจากสภาพทางภูมิศาสตร์จะมีความจำเป็นในช่วงเวลาของการเตรียมพันธุ์ข้าว ชาวนาชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียว ยังได้คัดเลือกพันธุ์ข้าวที่นำมาใช้เพาะปลูกมีหลายพันธุ์ เช่น พันธุ์ข้าว กข 41 กข 47 ดัก 3 สุพรรณบุรี 90 และพิษณุโลก 2 (ทั้งสองชุมชน ไม่นิยมปลูกข้าวพันธุ์หอมมะลิเนื่องจากใช้เวลานานในการผลิต ต้นทุนการผลิตสูงและชุมชนมีน้ำเพียงพอจากคลองชลประทานทำให้ทำนาได้ปีละ 2-3 ครั้ง) พันธุ์ข้าวที่นำมาใช้ปลูกนั้นจะต้องสะอาดไม่มีเมล็ดวัชพืชเจือปนอยู่ด้วย หากกรณีที่พบสิ่งเจือปนชาวนาจะใช้เครื่องสีปัดเป่าเมล็ดวัชพืช และเศษสิ่งเจือปนที่เบาออกจากเมล็ด หรือขณะแช่ข้าวสำหรับใช้หว่านยังสามารถใช้มือชาวเอาเมล็ดข้าวลีบ และเศษสิ่งเจือปนที่ลอยออกได้อีกครั้งจะได้เมล็ดพันธุ์ที่สมบูรณ์ การแช่ข้าวเพื่อเตรียมไว้สำหรับปลูกชาวนาชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวชาวนาจะนำเมล็ดข้าวที่สะอาดใส่ลงในกระสอบปุ๋ย และนำไปแช่ตามบ่อโดยใช้เวลาประมาณ 1 คืนกับอีกครึ่งวัน หลังจากนั้นนำขึ้นมาทิ้งไว้ 2 คืนพร้อมกับฉีดน้ำและดูการแตกตา บางครัวเรือนอาจมีการทดสอบการงอกด้วยการนำเมล็ดข้าว จำนวน 100 เมล็ดมาเพาะเพื่อดูเปอร์เซ็นต์การงอก ทำซ้ำ 3-4 ครั้ง เพื่อความแน่นอนและเมื่อรู้ว่าเมล็ดงอกได้ก็เปอร์เซ็นต์จะได้กะปริมาณพันธุ์ข้าวที่ใช้ได้อย่างถูกต้อง ส่วนอัตราที่ใช้ในการหว่านขึ้นอยู่กับปัจจัย

หลายประการ กล่าวคือ ถ้ามีการเตรียมดินไว้ดีมีเทือกอ่อนนุ่ม พื้นดินปรับได้ระดับ เมล็ดที่ใช้เพียง 7-8 กิโลกรัม ต่อไร่หรือเพียงพอที่จะทำให้ผลผลิตสูงแต่ถ้าพื้นที่ปรับไว้ไม่ดี การระบายน้ำทำได้ยากรวมถึงการเป็นอาหารของนก หนู หลังจากการหว่าน เมล็ดที่ใช้หว่านควรมากขึ้นเพื่อชดเชยการสูญเสีย ดังนั้นควรใช้เมล็ดพันธุ์เพิ่มเป็น 15-20 กิโลกรัม เมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีการคัดเลือกได้ดีแล้วจะเก็บไว้เพื่อรอหว่านในช่วงเดือนกรกฎาคม เนื่องจากวัชพืชจะน้อยและได้ผลผลิตมากกว่าในช่วงเวลาอื่น ๆ

ขั้นตอนที่ 6 ทำนาหว่านน้ำตม

ในปัจจุบันเกษตรกรในชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวหันมาปลูกข้าวนาหว่านน้ำตมแทนการปลูกข้าวนาหว่านและการทำนาดำแบบเดิมเนื่องจากให้ผลผลิตที่ดี ประหยัดแรงงานและประหยัดเวลามากยิ่งขึ้น การปลูกข้าวนาหว่านน้ำตม หรือนาหว่านข้าวจอก เริ่มปลูกหลังจากเตรียมดินเป็นเทือกดีแล้วระบายน้ำออก หรือให้เหลือน้ำข้างบนผืนนาให้น้อยที่สุดหลังจากนั้นนำเอาเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ได้จากการเพาะไถ้งอกมีขนาดคูนตา (มีรากงอกประมาณ 1-2 มิลลิเมตร) แล้วจึงหว่านลงในกระตงนา แล้วคอยดูแลควบคุมการให้น้ำ

ขั้นตอนที่ 7 การเกี่ยว และนวดข้าว

ชาวนาทั้งสองชุมชนจะไม่มีบ้านใดเกี่ยวข้าว และนวดข้าวเองแต่จะใช้การจ้างใช้สำหรับเกี่ยวและนวดไปพร้อม ๆ กัน เป็นรถแบบดินตะขบวิ่งได้ในนาที่มีพื้นที่เรียบ เครื่องนวดข้าวนั้นจะใช้เครื่องยนต์ในการนวดข้าวให้อยู่จากรวงเป็นเมล็ดข้าวเปลือกเมื่อต้องการนวดข้าว และสามารถใช้กระสอบหรือผ้าใบมารองรับเมล็ดจากเครื่องการเกี่ยวข้าว และการนวดข้าวนี้ในชุมชนในช่วงเข้าสู่สมัยใหม่ยังมีทำกันอยู่แต่ในปัจจุบันจะเป็นพ่อค้าคนกลางที่นำรถเกี่ยว และนวดข้าวเข้ามารับจ้างโดยวัดความชื้นกันที่นา และเมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้วพ่อก้าวจะนำไปขายต่อยังโรงสีที่อยู่ใกล้ชุมชน (ทั้งสองชุมชนไม่มีโรงสีข้าว)

ขั้นตอนที่ 8 การเก็บข้าว

ในปัจจุบันชาวนาชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวไม่มีการเก็บข้าวเปลือกไว้ทำพันธุ์ แต่จะนำขายทั้งหมด ในกรณีที่ต้องการพันธุ์ข้าวชาวนาจะหาซื้อจากร้านจำหน่ายในชุมชน หรือชุมชนใกล้เคียง หรือบางครั้งจะนำพันธุ์จากร้านค้าหรือพ่อค้าคนกลางมาก่อนและเมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวจะนำเงินที่ได้ชำระค่าเมล็ดพันธุ์ ยามาแปลง หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ต้องใช้เงินจำนวนมาก

ขั้นตอนที่ 9 การเก็บฟาง

การเก็บฟางข้าวภายหลังจากการเกี่ยวเกี่ยวชาวนาจะไม่ค่อยนิยมการฟ้งกลบแต่จะใช้ด้วยวิธีการเผาจากการ ฟ้งกลบจะทำให้ฟางข้าวอัดขึ้นมากภายหลังจากการนำน้ำเข้านาเมื่อมีการหว่าน

แต่จะใช้วิธีการเผาเพราะจะทำให้ปลูกใหม่ได้อย่างรวดเร็วถึงแม้จะทำให้ดินขาดคุณภาพลงไปอย่างมากแต่จะใช้ปุ๋ยใส่ทดแทน (ยกย่อง คิงาม, สัมภาษณ์, 22 ธันวาคม 2555)

ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมข้าวตามรูปแบบสมัยใหม่ของชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบอย่างเดิมที่มีการผลิตข้าวอย่างล้าสมัยมีการใช้แรงงานสัตว์ ต่อมาเมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปการลงแขกก็หมดลงไปด้วยเมื่อมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาทำให้ชุมชนทั้งสองมีการยอมรับสิ่งใหม่แต่กลับละเลยภูมิปัญญาพื้นบ้านซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ทำให้การนับถือและเชิดชูปัจเจกชนกลายเป็นการให้ความยอมรับเครื่องมือเทคโนโลยีแทนบุคคลที่มีอยู่ ชุมชนส่วนภูมิปัญญาทางด้านความเชื่อศรัทธาการทำนาเน้นเพื่อเงินมากกว่าที่จะทำเพื่อไว้กิน เกษตรกรคนวัยหนุ่มสาวไม่ให้ความสนใจในอาชีพทำนาเปลี่ยนอาชีพไปทำงานในโรงงาน อุตสาหกรรม และงานอื่น ๆ คงเหลือไว้แต่รุ่นพ่อ รุ่นแม่ ปู่ย่าตายายที่ยังคงไว้ซึ่งอาชีพทำนาส่วนในเรื่องการคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นโดยปราชญ์ชาวบ้านและหน่วยงานราชการ เป็นเพียงแค่การทรงไว้ทางวัฒนธรรมในชุมชนที่เกิดขึ้นในสมัยดั้งเดิมแต่สิ่งต่างๆ เหล่านี้ไม่มีส่วนช่วยในการดำเนินชีวิตของชาวนาแต่อย่างใดเป็นเพียงแค่ระลึกถึงคุณค่าในอดีต

ระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ของชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียว

ชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียว มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มทางเศรษฐกิจประกอบไปด้วยบุคคล และสถาบันทำหน้าที่เฉพาะเจาะจงในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยใช้หลักการแบ่งงานกันทำตามความถนัดมีการปฏิบัติภายใต้กฎเกณฑ์ ระเบียบ และแนวทางการปฏิบัติที่คล้ายคลึงกัน และมีการประสานระหว่างหน่วยย่อยโดยตัวเชื่อมที่เรียกว่า “สถาบัน” ซึ่งได้แก่สิ่งที่แสดงถึงคุณลักษณะของสังคมเศรษฐกิจที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม เช่น หน่วยธุรกิจ (บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่นำเอาปัจจัยการผลิตต่าง ๆ มาผสมผสานกันผลิตเป็นสินค้า หรือบริการ แล้วนำไปขายให้แก่ผู้บริโภค หรือ อาจจะเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้ขาย) ครัวเรือน กรรมสิทธิ์ เป็นต้น ในชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีปัจจัยการผลิตมาผสมผสานกันเป็นระบบเศรษฐกิจที่ขึ้นอยู่กับลักษณะภูมิศาสตร์ องค์กรความรู้ หรือภูมิปัญญาทั้งในภาคเกษตรกรรม และนอกภาคเกษตรกรรมในปัจจุบันชุมชนสีขาว และชุมชนคลองสีเขียว มีการเปลี่ยนวิธีการในการดำรงชีวิต และเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจจากสมัยดั้งเดิมมาเป็นสมัยใหม่และมีการประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่อยู่ทั้งในภาคเกษตรกรรม และภาคนอกเกษตรกรรม ดังนี้

ตารางที่ 4-18 การเปลี่ยนแปลงวิธีการดำรงชีวิตในภาคเกษตรกรรม และนอกภาคเกษตรกรรม
ของชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวน

การเปลี่ยนแปลงวิธีการดำรงชีวิต	ชุมชนสีขาว	ชุมชนสีเขียวน
จำนวน (ครัวเรือน)	165	193
อาชีพในภาคเกษตรกรรม		
1. ทำนาปลูกข้าว (ปลูกตะไคร้ริมคันนา)		
2. ประมง (ฟาร์มเพาะกุ้ง-เลี้ยงกุ้ง)		
3. การเลี้ยงปลา (ปลากะพง)		
อาชีพนอกภาคเกษตรกรรม		
1. รับราชการและข้าราชการเกษียณ		
2. ค้าขาย		
3. รับจ้าง		
4. โรงแรม		
5. อพาร์ทเมนต์/ บ้านเช่า		
6. วงปีพาทย์		
7. ร้านเสริมสวย-ตัดผม (ชาย-หญิง)		
8. สุนัขเกอร์		
9. ร้านซักรีด		
10. ซ่อมรถยนต์		
11. ทำงานโรงงานอุตสาหกรรม		
12. ไม่ประกอบอาชีพ/ว่างงาน		

หมายเหตุ: ระบบเศรษฐกิจอาชีพภาคเกษตรกรรม และนอกภาคเกษตรกรรมของชุมชนสีขาว
และชุมชนสีเขียวน

จากตารางที่ 4-18 จำนวนครัวเรือนของชุมชนสีขาวมีจำนวนทั้งหมด 165 ครัวเรือน
อาชีพในภาคเกษตรกรรม 33 ครัวเรือน และอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมมี 132 ครัวเรือน ส่วนชุมชน
สีเขียวนมีครัวเรือนทั้งหมด 193 ครัวเรือน อาชีพในภาคเกษตรกรรม 74 ครัวเรือน และอาชีพนอก
ภาคเกษตรกรรม 119 ครัวเรือน เป็นที่น่าสังเกตเรื่องอาชีพในภาคเกษตรกรรมพบว่า ทั้งสองชุมชน

อาชีพในภาคเกษตรกรรมมีอัตราส่วนลดลงอย่างมากโดยเฉพาะอาชีพทำนาปลูกข้าวซึ่งในชุมชนสีขาวมีเพียง 15 ครัวเรือนจาก 165 ครัวเรือน ส่วนชุมชนสีเขียวนาปลูกข้าวมีเพียง 62 ครัวเรือน จากทั้งหมด 193 ครัวเรือนซึ่งแตกต่างจากระบบเศรษฐกิจสมัยดั้งเดิมโดยสิ้นเชิงที่ทำให้ความสำคัญเฉพาะในเรื่องการผลิตข้าวเพื่อบริโภค และมีการเปลี่ยนแปลงมาเป็นการค้าในเวลาต่อมา

การปลูกข้าว: ระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ของชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวน

ชุมชนสีขาว และชุมชนสีเขียวนในอดีตมีการทำนาปลูกข้าวทั้งนาปี และนาปรังเป็นอาชีพหลักการเปลี่ยนแปลงได้ปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจนในช่วงประมาณ 30 กว่าปี มาแล้ว (พ.ศ. 2525-2556) เมื่อมีความเจริญทางเทคโนโลยี และความทันสมัยเข้าสู่ชุมชนมีถนนหนทางไปมาสะดวก มีการติดต่อซื้อขายอย่างรวดเร็วจากพ่อค้าคนกลางที่มารับซื้อข้าวของชาวนาทำให้ชาวนาไม่ต้องนำข้าวออกมาขายภายนอกชุมชนซึ่งจะว่าไปแล้วระบบเศรษฐกิจการจำหน่ายข้าวของชาวนาในชุมชนไม่มีความแตกต่างจากสมัยดั้งเดิมที่มีพ่อค้าคนกลางนำเรือมารับซื้อข้าวในชุมชนและนำไปขายต่อยังโรงสีที่ใกล้ชุมชนหรือที่แปรรูปความแตกต่างในระบบเศรษฐกิจในชุมชนจะมีอยู่บ้างก็แต่ในเรื่องของขั้นตอนการผลิตข้าวของชาวนาที่ไม่ได้มีขั้นตอนการผลิตเช่นสมัยดั้งเดิมที่มีขนบธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรม ค่านิยม ความเชื่อทางศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง ยังคงมีระบบอุปถัมภ์ให้ความช่วยเหลือในการผลิต ใช้เครื่องมือการผลิตที่ไม่ทันสมัย การสื่อสารที่คับแคบ การขนส่งที่ยังไม่สะดวก แต่ในระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่ชาวนาไม่จำเป็นต้องมีการผลิตทุกขั้นตอนชาวนาไม่จำเป็นต้องมีอาชีพเป็นชาวนาแต่อาจจะประกอบอาชีพอื่น ๆ เป็นหลักหรืออาชีพอื่นเป็นรองจากอาชีพการผลิตข้าวก็เป็นได้ การผลิตข้าวไม่จำเป็นต้องอาศัยพิธีกรรมต่าง ๆ อย่างเช่นในสมัยดั้งเดิมแต่อาศัยระบบชลประทาน เครื่องมือการผลิตที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีการซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวอย่างอิสระจากคำแนะนำของพ่อค้าคนกลาง มีการจ้างทำนา มีการจ้างเตรียมดิน มีการจ้างหว่านข้าว จ้างฉีดยาฆ่าแมลง จ้างใส่ปุ๋ยเคมี จ้างดูแลแปลงนา จนกระทั่งถึงฤดูเก็บเกี่ยวและจำหน่ายก็จะมีพ่อค้าคนกลางนำรถนวดข้าวเกี่ยวข้าวเข้ามารับจ้างด้วยการคิดค่าแรง คิดค่าน้ำมันเครื่อง และรับซื้อโดยหักค่าความชื้นกันที่นา ระบบเศรษฐกิจในการผลิตข้าวของชาวนาในชุมชนไม่มีการรวมตัวในการต่อรองราคา ไม่มีองค์กรของภาครัฐให้การสนับสนุนการจัดการหรือจัดจำหน่ายการสนับสนุนของรัฐบาลแค่เพียงให้ปุ๋ยที่ไม่มีคุณภาพ หรือมีการรับจำนำราคาข้าวหรือประกันราคาข้าวที่เป็นเรื่องปลายเหตุที่รัฐบาลจะเข้ามาช่วยเหลือชาวนา (ทะนง ยิ้มแย้ม, สัมภาษณ์, 23 ตุลาคม 2554; ลำไย บัวหอม, สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2555; ประสาท เสือแดง, สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2555; ยุกย่อง ดิงาม, สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2555)